

קונטרס

הבינוני

**פרשת
עקב
תשפ"ב**

שנה ד'
חוברת נ'
גליון 215

שיעורי

**הרב שמעון
שפיצער שליט"א**

קול הבינוני

בארה"ב: **718.686.8300**

ארץ ישראל: **072.257.7726**

שמעו ותחי נפשכם!

האזינו למאות שיעורים
השווים לכל נפש הנאמרים
מדי יום ביומו בכל מקצועות
התורה והחסידות מסודרים
להפליא ומלאים כל טוב.

להצטרף לקבלת
השיעורים או החוברות
באימייל ולשלוח הערות:

Tel. 718.387.1122 E.Y. 053.315.0588
Email. Info@MachonHavineini.com

מפתח העיניים

מדור אמונה ובטחון שיעור קנ"ו

יום שלישי פרשת ואתחנן י"ב מנ"א תשפ"ב

הפרדת פעולת ההשתדלות מהדברים המביאים את השפע - השלמה לסוגיית ההשתדלות ובחירת עבודה לפרנסה . . . . .

מאור עיניים ישמח לב | צועקים ואינם נענים | וקראהו אסון בדרך | אין הברכה מצויה אלא בדבר הסמוי מן העין | הלומד על מנת לעשות | משפטך וצדקתך עד אפסי ארץ | עשה תורתך קבע ומלאכתך עראי | לא יכיל הרעיון | בקרירות תעשה לך השתדלות | כשלוך מובטח מראש | הצדיקים ניזונין בכבוד | התפשטות הגשמיות | לב חכם ונבון | אורך ימים בימינה | מעשה ה' כי נורא הוא | הכל תלוי בדעת | המורם מן האמור | בעלי בתים יראי שמים

עבודתנו להיות מאנשי ירושלים בוני המקדש . . . . .

איכה ישבה בדד | ירושלים במקום בזמן ובנפש | כלילת יופי משוש לכל הארץ | ציורה של ירושלים | כי כל לבבות דורש ה' | אנשי ירושלים יראים ושלמים | ואתם הדבקים בה' אלוקים חיים כולכם היום | חיים שיש בהם קרבת אלוקים | דברו על לב ירושלים | יהיה שם שמים שגור בפיו | ויצא מבת ציון כל הדרה | ולירושלים עירך ברחמים תשוב | כללים של שלום בית | מודה על האמת ודובר אמת בלבבו | דאגה בלב איש ישיחנה | קשר בריא של נפש בריאה | ידיד ה' ישכון לבטח | אשר הוא יהודי | נשי בעי חיי | ישקני מנשיקות פיהו | וכבדתו מעשות דרכיך | עד מתי תאבל הארץ | בונה ירושלים ה' | רצוננו לראות את מלכנו | בני ציון היקרים | אנא נפשי כתבית יהבית

יום שלישי פרשת לך לך ז' חשון תש"פ

מידת הכעס והעצה להנצל ממנה . . . . .

מסכת עבודה זרה של אברהם אבינו | כל הכועס כאילו עובד עבודה זרה | הכעס בא מחוסר אמונה | הכועס אינו יכול להשיג דברים שבקדושה | הכועס מחליף דגלו של הקב"ה בדגלו של הסט"א | לא עלתה בידו אלא רגזנותא | הכעסן סובל ממכת צפרדע | מימי לא הקפדתי בתוך ביתי | הכעסן זקוק לרפואות | הכעס ממיט אסונות על העולם | בעל השחין איבד את רפואתו בכעסו

יום רביעי פרשת לך לך ח' חשון תש"פ

עצות לחיות בשלוה וביישוב הדעת . . . . .

הכעס מעלים השכל | אין התורה מתפרשת אלא ממי שאינו קפדן | גדולתו של

צדיק שלם | ושקל בפלס הרים וגבעות במאזניים | ויט שכמו להיות בסבלנות | עצביהם כסף וזהב מעשה ידי אדם | מתון מתון ארבע מאה זוזי שויא | אל תבהל ברוחך לכעוס | שיקול דעתו של צדיק | המתנינות שהצילה שתי נפשות | כוחם של הנעלבים ואינם עולבים | צדיק גוזר והקב"ה מקיים

מדור עיון תפילה

יום רביעי פרשת ואתחנן י"ג מנ"א תשפ"ב

ד' שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך . . . . . מו

כדי שיכוונו לבם לאביהם שבשמים | כתפילה אריכתא דמיא | ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמור | תפשו אומנות אבותם בידם | נפש כבסיס לנשמה | עשאוני בני ככינור | מצוה להביא אש מלמטה | אל תחטאו בילד | מה יעשה הבן ולא יישבר בנפשו | אם תוציא יקר ממולזל | בעד הנפש חנינה | אסיפת הנפש במצבים קשים | בכל קראנו אליו | שערי שמים פתח | לעולם ילמדו אדם את בנו אומנות

מדור שבת קודש

יום חמישי פרשת ואתחנן י"ד מנ"א תשפ"ב

א-ל נא רפא נא לה בהראות לה נועם זיוך . . . . . נה

שמים מר למתוק ומתוק למר | אזיל לבי אסיא | חובר חברים | אני לדודי ודודי לי | הכל בידי שמים | מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים | בא מחמת טענה | לא רחוקה היא ממך | הנקודה הפנימית שבלב | והיתה לה שמחת עולם | בהראות לה נועם זיוך | השכם והערב עליהן לביהמ"ד

מדור אור החיים הק'

יום שישי פרשת עקב י"ז מנ"א תש"פ

הצורך לקיים את כל תרי"ג המצוות בלי יוצא מן הכלל . . . . . סב

כל המצוה אשר אנכי מצוך | מה מאוד פשה הנגע | החכם עיניו בראשו | למען תחיון | כי הדם הוא הנפש | מחברת הכללות

מדור הילולא דצדיקיא

יום שלישי פרשת ראה כ"ו אב תשע"ט

הגה"ק רבי יואל מסאטמאר זיע"א - מעלת ראיית פני הצדיק . . . . . סו

הצדיקים מעידים על צורתו | צורה של תינוק שלא טעם טעם חטא | כך נחה דעתו של הצדיק כאשר הביטו אחריו | ראיית פני הצדיק שהשפיעה על הבן | להגיד שבחו שלא שינה | הרואה חכמים במיתתן קל וחומר בחייהן | ההסתכלות נותנת חיות לבעליה | והיו עיניך רואות את מוריך | המסתכל בצדיק זוכר נשכחות | ידיעת התיקון על-ידי הסתכלות בפני הצדיק | העלאת צורת הצדיק במחשבה | בהתגלגל צורת צדיק ברחובות קריה | גאונותו של הצדיק איננה חידוש

מדור אמונה ובטחון

שיעור קנ"ח

לזכות אליעזר בן פיגא ומשפחתו

פטרון מדור אמונה ובטחון

לע"נ

הרה"ח ר' יעקב שמואל

ב"ר אלטר אהרן ז"ל

יום שלישי פרשת ואתחנן י"ב מנ"א תשפ"ב

הפרדת פעולת ההשתדלות מהדברים המביאים את השפע

השלמה לסוגיית ההשתדלות ובחירת עבודה לפרנסה

מאור עיניים ישמח לב

החלק השני. בחלק הראשון מביא ה'מאור עיניים' את היסוד שכאשר האדם רוצה לקבל שפע, שזה כולל כל צרכיו, חכמה, פרנסה, רפואה, וכן הלאה, תחילה לכל הוא צריך לדעת היכן נמצא השפע. עליו להבין שהשפע נמצא במקור רוחני עליון מאוד, וכדי שיגיע אליו, הוא צריך לעבור צמצומים רבים. ולמשל, אם הוא צריך לחם, עליו להבין שהלחם נמצא בעולם רוחני שנקרא לחם, והדרך היחידה להביא לחם לכאן, היא להביאו מאותו עולם רוחני. אכן כדי שהלחם הרוחני יתגלה כאן בצורתו הגשמית עד שיוכל האדם להכניסו לפיו ולאכלו, הוא צריך לעבור צמצומים רבים כדי שיוכל להתהפך מרוחני לגשמי הנראה לעין וניתן למישוש.

בפרשת ואתחנן יש מאמר בספה"ק "מאור עיניים", מאמר מאוד חשוב בענין האמונה והבטחון, ואי אפשר ללמוד שער הבטחון בחובת הלבבות מבלי ללמוד מאמר זה, לא פעם אחת ולא פעמיים, אלא פעמים הרבה, כי הוא משלים יסודות רבים שאינם ברורים דיים אצל רבים. נבוא ללמוד בס"ד חלק ממאמר זה. לפני שלוש שנים, יום ראשון פרשת עקב תשע"ט, מדור אמונה ובטחון שיעור ט"ו, למדנו את החלק הראשון ועצרנו, וכעת נלמד את החלק השני שנוגע מאוד בענין שאנו עוסקים בו, ענין בחירת הפרנסה, איזה סוג מלאכה לבחור, כמה צריך לבקש להרוויח באמצעות המלאכה, וכן הלאה.

ונתבאר בשיעור הנ"ל בארוכה שהקושי בדבר זה הוא שהמידה שצריכה להתעורר

נחזור שוב על החלק הראשון בדברי ה'מאור עיניים' רק כדי שנוכל לעבור אל

ומצפה לשפע ומתפלל על כך השכם והערב, הדבר הראשון שהוא צריך להבין כדי להצליח הוא שיש **שני חלקים** שצריכים להתרחש כדי שהשפע יגיע אליו. הראשון, **ההשפע יתעורר לבוא ממקורו**, והשני, **שיצליח לעשות את דרכו הארוכה עד להגעתו אליו**.

משל למה הדבר דומה, למי שמכין סעודה לכמה אלפי משתתפים וזקוק לכמות עצומה של חלות. בשלב הראשון הוא צריך להתקשר למאפיה, להזמין את כמות החלות ולשלם כמובן. בשלב השני הוא צריך סייעתא דשמיא שהמשאית שמביאה את החלות תצליח לעשות את דרכה מהמאפיה למקום הסעודה, כי אם היא תתקע באמצע הדרך או אם הנהג יירדם באמצע הדרך, לא יהיה לו כלום מזה שהזמין את החלות, כי בסוף יישארו החלות היכן שהם ובסעודה לא יהיה על מה לברך המוציא. אפשר לראות כן הרבה, האדם מזמין חלות לסעודה ומשלם עליהן ממיטב כספו, ובסוף החלות אינן מגיעות. יש לו עגמת נפש עצומה. הוא עומד בחוץ ומתקשר לכל מי שיכול ומתברר לו שהמשאית עומדת בכניסה לעיר ואין נותנים לה להיכנס בגלל שחסר לנהג מסמכים...

אכן כשנתבונן באלו הצועקים מפני שלא הגיע אליהם מה שהזמינו, נראה שברוב הפעמים אינם צועקים על האיש הנכון. האדם צועקים על הפקיד. מה אתה רוצה ממנו? הרי משלמים לו כדי שיענה לטלפונים ובזה מסתיים תחום אחריותו. יש לו לב טוב והתעורר היום על צד ימין, כך שהוא רוצה מאוד מאוד לעזור לך, אבל אין העיכוב תלוי בו. ברם מי שיש לו מעט ישוב הדעת, הגם שיש לו רק חכמת חיים, יעצור רגע ויחשוב - "איפה נמצא העיכוב? עם מי צריך לדבר?," וכך יהיה לו יותר סיכויים להצליח...

כדי לצמצם את השפע הרוחני, היא מידת הגבורה, כי בה הקב"ה משתמש כדי לצמצם את השפע. אפשר לראות שכאשר התינוק נולד, מזונו עדיין עדין מאוד, כדי שיוכל לעכלו, וכשהוא גדל קצת, החלב נעשה עב יותר לפי טבעו. כך לכל אדם מתעוררת המידה שמצמצמת את השפע הרוחני ומביאה אותו אליו לפי מה שהוא צריך. זהו גבורותיו של הקב"ה. הוא לוקח מושג רוחני הנקרא מים ומצמצם אותו לעשות אותו טיפות רכות כדי שיגיע לכל אדם בביתו כמה שהוא צריך. הקושי הוא שכאשר מידה זו מתעוררת, מגיעים אתה קטרוגים. זהו תמיד הקושי. כשהאדם מתפלל על שפע, הוא בעצם מבקש מהקב"ה: "צמצם בשבילי את השפע הרוחני", **וכשתפילתו נענית, מגיעים עם השפע קטרוגים ודינים, וכעת יש לו עבודה להמתיק את הדינים**.

ועל זה דיבר ה'מאור עינים' (בצינונו למה שכתב בפרשת ויצא) **שכאשר האדם לומד ומתפלל בדחילו ורחימו, הוא ממתיק את הדינים ומסלק את כל הקטרוגים, ונותן לשפע שיגיע אליו**. זוהי תחילת דברי ה'מאור עינים' שם, ייבין האדם שיש מהלך שלם לשפע עד שהוא מגיע אליו, וכשיראה שאין השפע מגיע, יבין מדוע אינו מגיע ויידע מה לעשות כדי שיגיע. אם רואה האדם שיש שפע שצריך להגיע אליו ואינו מגיע, יבין שככה זה עובד, זהו הסדר, כי מידת הגבורה התעוררה ואתה הגיעו מקטרוגים המעכבים את השפע, **וכשילמד ויתפלל כראוי, באהבה וביראה, ייפתחו הצינורות והשפע יגיע אליו בשלמותו**. עיין שם בשיעור הנ"ל ותמצא נחת.

צועקים ואינם נענים

וכעת אל המשך דברי ה'מאור עינים': ה'מאור עינים' מבאר כך: כל מי שמחכה

ירוץ הלאה לחינם, ואם תהיה נפוצה במקומו, מחלה מסויימת, ייצא מנקודת הנחה שאף הוא סובל ממחלה זו. אף כאן, אומר ה'מאור עינים', אצל רובא דרובא מבני האדם, העיכובים נמצאים על הדרך, ואומנות גדולה היא לסלק את העיכובים ולעזור לשפע להגיע, וכשיידע האדם את האומנות, יוכל לחסוך מעצמו הרבה עגמת נפש.

אין הברכה מצויה אלא בדבר הסמוי מן העין

ה'מאור עינים' מביא את המאמר הידוע ממסכת תענית (ח, ב) "אין הברכה מצויה אלא בדבר הסמוי מן העין ואין העין שולטת בו". אם האדם רוצה שהברכה תשרה בו, ברכה בבית, ברכה בפרנסה, ברכה בחינוך הילדים, ובכל שאר הענינים, יידע שאין הברכה מצויה אלא בדבר הסמוי מן העין, "שנאמר יצו ה' אתך את הברכה באסמיך", אסמיך מלשון סמוי מן העין. ועוד איתא שם **בברייתא**: הנכנס למוד את גרנו אומר: יהי רצון מלפניך ה' אלוקיני שתשלח ברכה במעשה ידינו. התחיל למוד אומר: ברוך השולח ברכה בכרי הזה. מדד ואחר כך בירך, הרי זו תפילת שוא, לפי שאין הברכה מצויה לא בדבר השקול ולא בדבר המדוד ולא בדבר המנוי אלא בדבר הסמוי מן העין.

והפירוש הוא כך: בכדי שיוכל האדם לקבל השפע הוא צריך להכין כלי, וסיבת הדבר, כי **שפת העולם הזה היא עשיה, כשהאדם עושה, הוא משנה דברים, וכשאינו עושה, אינו משנה מאומה**, כי לא דיבר בשפת העולם הזה. נביא כמה דוגמאות, כי נקודה חשובה היא מאוד שיש הרבה בני אדם שאינה מוכרת להם. דוגמא ראשונה מעולם החינוך: מי שמע ולא שיעור אחד בחינוך, יודע שמה שמחדיר

וקראהו אסון בדרך

ואל הנמשל: **כשרואה אדם שחסר לו שפע, עליו להתבונן איזה חלק תקוע**. עליו להבין שיש שני חלקים בדרך הגעת השפע אליו. החלק הראשון הוא להביא שפע מאוצר הברכה, ובענין זה כתב **האזה"ח הק'** כמה פעמים, וכן כתב הגה"ק **רבי צדוק הכהן מלובלין** זי"ע (פרי צדיק בראשית), **שהלומד תורה לשמה**, היינו שחוזר בתשובה קודם לכן ולומד ברצינות בשביל להתקרב אל ה', **תורתו מתקנת את החלק הראשון, ויוכל להביא יותר שפע ממה שהיה מוכן לו**. דומה הוא למי שהזמין אלף חלות, שאם הוא לומד אח"כ תורה לשמה, מכינים לו אלפיים.

אומר ה'מאור עינים': "אבל אם תשאל אותי, אומר לך **שבדרך כלל אין החסרון במקור השפע, אלא בדרך שהשפע עושה מהמקור אל האדם**". ונאמר שוב: לא תמיד זה חייב להיות שם, והרי יתכן שהאדם נולד במזל של עניות, ואז החסרון הוא במקור השפע, וכאמור, **עם התורה אפשר להפך את המזל, אך לא תמיד צריך להפכו, והלא אפשר לפעול על-ידי התורה שהמעט שצריך להגיע אליו, יגיעו במלואו ויספיק לו לכל צרכיו**. מה גם שלא תמיד כדאי לו לאדם להפך את מזלו מעניות לעשירות, וכבר אפשר שלא יוכל לעמוד בנסיון העושר. בכל אופן, הקב"ה רוצה ליתן שפע והוא נתן שפע, **ואם האדם רוצה לדעת אם יתכן להוסיף על השפע המוכן לו, התשובה היא שאפשר, אבל דווקא על-ידי עבודה רוחנית**, תורה ותפילה ודיקות. אבל אם חפץ אתה לדעת מהי ההסתברות הראשונה, ההסתברות הראשונה היא שהשפע תקוע בדרך הגעתו מהמקור אל האדם. דומה הדבר למי שבא אל הרופא ומתלונן על חום ושיעול, שהשערתו הראשונה תהיה לפי המסתבר ביותר ולא

ותקשרנו בגוף". הבריאה נשלמת כשהאורות הגבוהים ביותר מגיעים עד לעולם העשייה.

ואף בחינוך כך הוא, כי הנה חינוך הוא צינור להביא את אור התורה לעולם חשוך. הקב"ה ברא אור וחושך, ואח"כ אמר לאדם: רצוני שכפי שאני עושה שלום, אף אתה תעשה שלום. שלום הוא מידת היסוד. רצוני שאף אתה תקשר שמים וארץ. **כשאתה מביא את אור התורה ולהכניסו בנשמה רחוקה או במצב חשוך, אתה לוקח את אור ה' ומקשרו בארץ.**

כשיש לו לאדם רעיון ואף אחד אינו מבין אותו... יש לו לאדם איזה רעיון להמציא מכשיר שירחף ויעופף וכו' אבל אינו יכול להסביר איך וכיצד, אזי הגם שמדובר ברעיון נפלא, כיון שאינו יכול להורידו לעולם העשייה, אף אחד אינו יכול להשתמש בו. הא לך שהעולם הזה אינו יכול להנות משום דבר אלא אם כן מצליחים להורידו לעולם העשייה. אם אתה נותנו לי בעשייה - יש לי מה לעשות אתו, אם אינך נותנו לי בעשייה - אין לי כלום מזה.

הלומד על מנת לעשות

זהו שורש דברי השלה"ק שתורה לשמה נקראת כשהאדם לומד על מנת לעשות, ויבואר על-פי הכתוב בספרים שעל-ידי לימוד תורה לשמה נעשה יחוד י-ה ב-ה, כי כשהאדם לומד איזה רעיון בתורה, אם אינו מבין מה הוא יכול להוציא ממנו למעשה, אין רעיון זה קשור לעולם העשייה, וברגע שהאדם קם ואומר: "הבה ואראה איך אוכל להוציא מזה למעשה, איך אוכל לשנות את התנהגותי בגלל דבר זה שלמדתי עכשיו", הרי הוא מקשר שמים וארץ ומייחד י-ה ב-ה.

יותר מכל מסרים חינוכיים בנפש החניך הוא דוגמא אישית. המחנך יכול לדבר ולומר ולדרוש, בסוף יעשה החניך את מה שאביו ורבו עושים. כך שח לי יהודי שהוא מתגורר במקום חם מאוד, והנה פעם יצא לדרך וכעבור חצי שעה חזר לביתו וכולו נוטף אגלי זיעה. כשילדיו שאלוהו לסיבת חזרתו, אמר להם שנזכר שלא בירך על המחיה וחזר כפי שההלכה מחייבת לברך במקום האכילה, ואז התיישב וברך על המחיה בכוונה גדולה ושוב יצא לדרכו. אמר לי היהודי שהוא מסתכל היום אחרי שנים הרבה ונדמה לו שזה היה פעולה של חינוך הטובה ביותר שעשה אי פעם. אכן הדבר ידוע ומוכר לנו. כשילדים רואים שההורים נקלעו לנסיון גדול והם עומדים איתנים ונשארים בשלום ובשמחה ויודעים כיצד להתנהג, זה משפיע עליהם יותר מכל, כי כל הדרשות אינן משאירות רושם כדוגמא אישית.

והנה פעמים הרבה חושבים בני אדם שסיבת הדבר, כי כשהמחנך מדבר החניך אומר בלבו: "קל לו לדבר, אבל לקיים אינו קל, ואף הוא עצמו כשיבוא למעשה, לא יוכל להתאפק". אך הסיבה האמיתית היא, כי הנה כל רעיון כל עוד הוא נמצא בעולם המחשבה, הוא בעולם אחר לגמרי, וכשהוא יורד לעולם הדיבור, הוא כבר יותר שייך אלינו, שהרי הוא יוצא ממוצאות הפה וקל לו יותר להתקבל כאן בעולם. אך **כשהאדם בא ומכניס את הרעיון לעולם העשייה, אז הוא מקשרו לעולם הזה.** הוא מקשר דבר רוחני בדבר גשמי, שהיא פעולה אלוקית, פעולה שהקב"ה שהוא מפליא לעשות עושה אותה. הקב"ה אומר לנו בנתינת התורה והמצוות: "רצוני שתעשו אף אתם כמוני, שאף אתם תקשרו דבר רוחני בדבר גשמי. ובשורש זוהי מצות פריה ורבייה. **רצוני שתיקח את הדבר הרוחני ביותר**

השפע הרוחני להתהפך לצורה גשמית, ובוזה תשלים את התורה ותפילה שלך.

משפטך וצדקתך עד אפסי ארץ

רצונו יתברך שהאור הגדול שהאדם הביא לעולם, לא יישאר באוויר, אלא יגיע עד אפסי ארץ. "ברום עולם מושבך", אבל רצונו יתברך שיתקיים "משפטך וצדקתך עד אפסי ארץ". משל לדבר: הקב"ה מצא יהודי עם לב חם שמדבר בהתלהבות על עניני אמונה ובטחון ומעורר בני אדם שנתגדלו על ברכי התורה והחסידות. אומר לו הקב"ה: "רצוני עכשיו שתתאמץ יותר ותעבוד גם עם פלוני אשר הוא קר מאוד וטרם נתעורר". מתנצל האישי: "לא אדע אם אצליח אתו, שהרי אינו רוצה לקבל". אומר לו הקב"ה: "אם כן תצטרך לרדת מעט מרום מדרגתך, אל תביא את דוגמאותיך הראשונות, תפסיק לדבר בשפה גבוהה, ותתחיל לדבר בשפה פשוטה. היכנס לעולם המושגים שלו ודבר אל המושגים שלו, עד שתמצא איזו שפה לחדור ללבו. זוהי תכלית יותר גדולה, כי אז הארת את החורין וסדקין".

עשה תורתך קבע ומלאכתך עראי

אמר הקב"ה לאדם: **עשה תורתך קבע ומלאכתך עראי.** תבין מה אתה פועל בתורתך ותפילתך ומה אתה פועל במלאכתך. **מלאכתך שאתה עושה, היא החלק האחרון של הבאת השפע.** דומה היא לחלק קטן מפלסטיק שמוצמד לסוף הצינור ותפקידו לקחת את השפע המובא עד לאדם ממש ולהפכו לצורה גשמית, כך שיוכל להכנס לחשבון הבנק בצורה של דולרים, כי בשביל עשיית שלב זה, נדרשת פעולה בעולם העשייה. ואמנם **לא הפעולה עצמה הנעשית בעשר האצבעות תהפוך את השפע לצורתו הגשמית, אלא היא תעורר את הכח שיש לו את היכולת לעשותו.**

והאמת שזה מה שעשה הקב"ה במעמד הר סיני. קודם מעמד הר סיני היו האבות הקדושים מקיימים את כל התורה כולה רק במחשבה, ובמעמד הר סיני הקב"ה הוריד את התורה לעולם העשייה, שיוכל האדם להחזיק בידי לולב ואתרוג ולנענע אותם, ועל ידי כן ינענע את העולמות העליונים ויביא דעת עליון לנוה אפריון. וכן יוכל להעמיד דופנות ולסכך עליהם בפסולת גרן ויקב ועל ידי כן לעשות 'זימינו תחבקני'. וכן בכל המצוות.

צדקה היא אחד מהדוגמאות המובהקות. האדם אומר: "אני אוהב כל-כך את בני ישראל ואני רוצה למסור להם הכל", הוא חושב על זה, הוא חושב על היחוד של דבר כזה, הוא מתלהב מזה, ואז בא אחד ואומר לו: "יש כאן יהודי שאין לו להוצאות שבת, האם תוכל ליתן לו סכום יותר גדול". משיב לו הלה: "אומר לך את האמת, אני מאוד ממהר עכשיו. אבל אני חושב עליך הרבה..." והוא מסתלק והולך לו. הנה על זה הקב"ה מצטער, כי הוא אומר כך: "בשביל זה לא הייתי צריך אותך... מלאכים יש לי הרבה... רוצה הייתי לראות איך שאתה מקיים גם את השלב האחרון, השלב הקשה ביותר, להכניס את האצבעות לכיס, להוציא את מטבע הגונה ולהושיטה לעני. **כשהאדם נותן לאור הרעיוני להאיר את גופו עד שיופעל על פיו, אזי הוא עושה נחת רוח להקב"ה, כי זו היא תכלית הבריאה.**

מבאר ה'מאור עינים': האדם צריך לעשות כלי לקבלת השפע, כי הקב"ה אומר ככה: למדת, התפללת, בטחת בי, ובכל עוררת את השפע ממקורו וכבר הבאת אותו עד לפתח ביתך. **עכשיו רצוני בגלל התכלית הרוחנית, שהשפע יגיע עד לעולם הגשמי, בפוך ובביתך, ולכן אני רוצה שתעסוק בפעולה גשמית, וזה יעורר את**

ובכן, אם יטבול האדם בעולם הגשמי, כי יאמר כך: "סיימתי ללמוד, סיימתי להתפלל, כבר עוררתי את השפע לבוא", ואז ייכנס לעולם הגשמי בראשו ורובו ויעשה ויפעל ויסבב סיבובים, איך יוכל דבר זה להיות כלי להפך את השפע הרוחני לצורה גשמית? חבל! השפע כבר היה כל-כך קרוב אליך, כבר התפללת היום, כבר למדת היום, כבר אמרת פרשת המן היום. אתה יודע שזה כבר עמד מאחורי הדלת שלך? לא שמת לב. זה כבר עמד שם, ועכשיו סילקת אותו. מה חשבת? חשבת שעם כוחי ועוצם ידי תקרבו אליך?

בקריירת תעשה לך השתדלות

כך מסביר ה'מאור עינים' **שכאשר האדם בוטח בסיבה** ורוצה מחמת כן שיתאים לצרכי פרנסתו ומכניס בו את כל מרצו ודמו, **הוא רק מעכב את השפע, כי סיבה כזו אינה יכולה להיות כלי להפך את השפע לצורה גשמית.** תהיה קריר קצת, וכמו שאמר מרן ה'חזון איש' זצ"ל בענין ההשתדלות. **הכלל הראשון בהשתדלות הוא, לעשותו בקריירות.** הירגע! מה זה משנה אם פלוני יענה הן על ההצעה או יענה לא עליה? ככל שהאדם מכניס הרגש בהשתדלותו, סימן הוא שהוא בוטח בה שהיא תביא לו את השפע שלו, וזוהי הטעות שאתה אנו מתמודדים ובגללה אנו מתייגעים. אנו מרגישים שסיבה פלונית עשויה לפעול משהו, ובאמת אינה צריכה לפעול כלום. השפע כבר נמצא כאן ורק צריך להפכו לצורה גשמית, ובשביל להפכו לצורה גשמית אין צריך לצינור זה דווקא, צריך רק לעשות דבר מה בעולם העשיה אשר זה ישלים את עבודת האדם.

כשהאדם שוקע יותר מדי בלבו ובנפשו בחלק ההשתדלות, אין הוא עושה כלי. אנשים טוענים: "הרי צריך לעשות כלי",

הקב"ה רוצה שהאדם יעשה כן ויש לו נחת רוח גדולה מזה. כפי שבלימוד התורה, רוצה השי"ת שהאדם לא יסתפק בללמוד וללמד, אלא גם ישמור ויעשה ויקיים את כל דברי תורתו, כך הוא רוצה **שכאשר האדם עוסק בהבאת השפע, יעשה גם את החלק האחרון להפוך את השפע לצורתו הגשמית באופן שייראה לעין שהשפע הגיע אליו.**

פעמים שהאדם מספר מעשה של השגחה פרטית, ופעמים שלא רק מספר, אלא גם מחזיק בידיו את הדבר שעליו נסוב הסיפור. הוא מחזיק את התינוק ואומר: "זהו הילד שנוול בדרך נס. הסתכלו! אני מחזיקו בידיי". או: "זוהי האבידה שכולם אמרו שאין סיכוי למצוא אותה, והנה היא בידי". הרי הוא כאומר: "אתם יכולים לראות בעיני הבשר, שהקב"ה הביא לי שפע". זוהי התכלית שבגללה רצה הקב"ה שהאדם יעסוק קצת בעשיה.

לא יכיל הרעיון

וכעת נאמר (זה ישלים את השיעורים הקודמים ויסייע בהבנתם): **כדי שהפעולה הגשמית תהיה כלי לשפע רוחני, היא צריכה להתאים.** כשמוזגים משקה בכלי, צריך לראות שהכלי יתאים לו. אם המשקה חם, צריך כוס שמתאים למשקה חם, ואם הוא קר צריך שיתאים למשקה קר, וכן הלאה. ניקח לדוגמא את הגוף והנשמה. הקב"ה ברא גוף כזה שכל חלקי הנשמה יוכלו להתקיים בו. מסיבה זו יש לו לגוף רמ"ח אברים ושס"ה גידים כנגד רמ"ח מצוות עשה ושס"ה מצוות לא תעשה, וכן יש לו עינים ומוח ופה בדומה למידות הקיימות. אכן כשהגוף מתגשם, אינו יכול להחזיק את הנשמה, ועל זה הנשמה בוכה. וכשהגוף עדין ומזוכך, הנשמה מתקיימת בו על הצד היותר טוב.

הברכה יכולה לשרות אם אין הדבר סמוי מן העין. ה'מאור עינים' מסביר למה. כי **בו ברגע שהאדם רואה את הדרך, הוא בוטח בדרך, וכיון שהוא בוטח בדרך, הוא מרחיק עצמו מצינור השפע.**

ואין זו סתירה עם הצורך לחיות בחשבון. לחיות בחשבון פירושו **שהאדם חי באחריות, ושואל עצמו בכל עת: "מה הקב"ה רוצה ממני עכשיו?"**. אין הוא נוסע לנופש יוקרתי כי הוא יודע שאין לו את הכסף לזה. אין הוא קונה דירה בת שלוש קומות, כי הוא יודע שאינו עשיר. זה נקרא לחיות בחשבון. הוא עושה רק מה שעולה לרצון לפני ה'. אך כשהאדם יכול להראות באצבע בדיוק רב איך הוא הולך לכסות את הכל, הרי הוא בוטח בסיבות, וכיון שהוא בוטח בסיבות, הוא עושה יותר צמצומים והשפע רק הולך ומתרחק ממנו.

מה שאין כן כשהסיבות סמויות מן העין, אז האדם מעורר בעצמו המידה הנקראת דעת אשר זוהי המידה הנצרכת להפך שפע רוחני לגשמי, כידוע שהדעת מביא רעיון מופשט ומביאו לידי מעשה. האדם צריך להבין שעל ידי בטחונו בה' השפע המוכן לו יקבל צורה גשמית, וזאת מבלי דעת איך וכיצד.

הצדיקים ניוזנין בכבוד

זה לשון קדשו של ה'מאור עינים': "כי על הרוב הצדיקים אינן בני משא ומתן ועסקי פרנסה על ידי סיבות גשמיות בדרך העולם, ומכל מקום ניוזנין בכבוד בלי טורח גדול".

אכן כן, צאו להתחקות אחר הדבר ותראו יראי שמים (ולא רק צדיקים מדורות העבר) שמתפרנסים בכבוד בלי טורח גדול. עכשיו סיפר לי אחד על חברו היושב בכלל ושקוע כל היום בתורה, שכאשר

ואינם מבינים שהשתדלות כזו אינה נחשבת לכלי. ולפלא עליהם שאין להם קושיא איך יתכן שרצו שייגיע אליהם השפע בלי תורה ותפילה, והרי זו קושיא חזקה בהרבה, כי לא תמצא רמז בשום ספר ששייך במציאות שהשפע יגיע לאדם בלי תורה ותפילה. האדם אינו מודאג מכך שלא התפלל היום כיאות. הוא מודאג רק - "איך תאמר לי להיות מלמד? הרי זה לא תואם עם חובת ההשתדלות!". וכמו שאמרנו, הקושיא עליו חזקה ועצומה: **איך יתכן שתקיים את חובתך בהשתדלות אם לא תפעל להביא את השפע על-ידי תורה ותפילה אשר זהו ההשתדלות האמיתית הנצרכת להביא את השפע ממקורו עד לפתח ביתו של אדם.** חלק ההשתדלות הוא רק כי צריך לעשות איוז עשיה כאן שיוכל להתלבש עד שנוכל לראות את התאמתו בעינים.

כשולן מובטח מראש

אומר ה'מאור עינים': **זה צריך להיות סמוי מן העין. לא טוב לו לאדם אם הוא יכול לראות איך השפע שלו מגיע והכל רשום בעט על פנקסו. אם האדם מבין בדיוק איך פרנסתו מגיעה, באופן ממילא לבו מתחיל לבטוח בסיבות.** לאדם קשה מאוד לעשות את ההפרדה. אם הוא אומר כך: "אני יודע בדיוק, כך וכך אני מרוויח. יש לי, אני מסודר. יש לי כל מה שאני צריך. אני יכול להגיד לך אין... צריך להיכנס לי..." וכפי ששומעים הרבה אומרים כשמתרימים אותם לצדקה: "זה נקרא שבשבע הבא ארוויח כך וכך, אם ירצה ה' אז אתן סכום נאה". הרי הוא הורס בזה את הגעת השפע שלו ויחד אתה את הצדקה. כעבור חצי שנה יבוא להודיע בבושת פנים: "העיסקה נכשלה. הבטחתי ליתן, אבל התנית אותה בהצלחת העיסקה ובסוף היא נכשלה". כשמענו את הבטחתו כבר יכולנו לדעת שהעסקה תיכשל. זה לא הולך ככה. אין

והנה יש לו היום פרנסה מרווחת ביותר בלי טורח. וכל זה מפני שלא היתה לו סיבה לפרנסה ולא ידע איך השפע יגיע אליו, רק בטח בה' שיגיע ועשה את המוטל עליו.

התפשטות הגשמיות

וממשיך ה'מאור עינים' והוא יסוד נכבד מאוד: **"כפי שיעור התפשטות הבטחון מן הסיבות והתקרבות אל בעל הרצון, נמשך להן כך השפע בהתפשטות מן הסיבות".**

פירושו: **כפי מה שיוסיף האדם להתפשט מהסיבות ויפסיק לבטוח בהן, כך יוסיף לקבל את השפע המוכן לו בהתפשטות מהסיבות. זה תלוי באדם, כפי מה שימעט לחשוב שפרנסתו תלויה בסיבה זו או בסיבה אחרת, כך יראה לאיטו שפרנסתו באמת אינה תלויה בסיבות. יש לך מקום עבודה לפרנסתך? תפסיק לחשוב כמה אתה מרוויח בעבודה זו. השפע שלך לא חייב להגיע אליך מאכן, שהרי אתה עוסק במלאכה זו רק כדי שהשפע שלך יוכל לקבל צורה גשמית.**

אומר ה'מאור עינים': כמה שהאדם יוסיף לחשוב על הסיבה, כך יטרח יותר עמה ויסתובב יותר סביבה. הוא יצטרך לעשות עוד טלפון ועוד טלפון ושוב ייכשל... יתברר לו שהבנק החזירו ועליו לחתום על עוד דפים... יתברר לו שההצעה נכשלה ועכשיו הוא צריך לחפש הצעה חדשה... וככל שיפריד בין מקור פרנסתו לסיבה ויבין שהוא עוסק בסיבה רק מפני שהקב"ה צוה עליו לעובדה ולשמרה וכדי לעשות כלי להפוך את השפע הרוחני לגשמי, וכשיתפלל על הפרנסה, לא יזכור אפילו במה הוא עובד, כי אין זה קשור לזה, יראה שלאט לאט יוקל לו ויתעדן לו מהלך הפרנסה שלו.

הוצע לו לרכוש דירה נוספת מלבד דירת מגוריו, מיד היה לו להניח את מלוא הסכום שהוצרך להניח. הדבר היה לפלא, אך כשהתחיל לעקוב אחריו, ראה שהשפע מגיע אליו מכל עבר, ואחד מהאופנים הוא הסכם יששכר זבולון שאחד עשה אתו, הסכם אמיתי בו הוא נותן לו אחוזים מסוימים מרווחיו בלי חכמות. לפעמים מגיע אליו ואומר לו: "עשיתי עכשיו עסקא מסוימת, הרווחתי כמה מיליון דולר, מהם מגיע לך שלוש מאות אלף. הרי שלך לפניך". ה'מאור עינים' אומר לנו: "אל תקראו על זה בספר. צאו והתחקו אחר הדבר ותראו שכך הוא. כל פעם הם מקבלים את פרנסתם באופן אחר ואינם צריכים לטרוח כל-כך".

ממשיך ה'מאור עינים' בלשונו הקדוש: ויש מהם שניזונין ומתפרנסין בכל צרכיהם במעלה יותר ויותר מאותן העשירים העוסקים בעסקי פרנסה, כי כל זה הוא על ידי גודל בטחונן רק בהבורא ברוך הוא מקור הרצון אין סוף ב"ה ולא יחשבו לבטוח שום בטחון על הסיבה".

כן סיפר לי אברך שלאחר שנים הרבה שלמד בכלל ומשפחתו הלכה וגדלה, באו מים עד נפש והבין שעליו לצאת לעבוד כי בוודאי זהו רצון ה'. אך היות שנפשו חשקה בתורה, עשה כדלהלן: תחילה הציע עצמו לשמש כמגיד שיעור בישיבה ואח"כ התפלל לה' בכל לבו - "אם גזרת עלי לקבל עלי עבודה זו, אני מבטל עצמי לרצונך, אבל אני אומר לך ברור, איני רוצה, זה לא לפי התכונות שלי", ומה עשה אח"כ? התיישב ללמוד שער הבטחון ישר והפוך. זה מה שעשה. בתורת השתדלות הגיש מועמדות לשמש כמגיד שיעור, ואז התחיל להשקיע בתורה ותפילה, באמונה ובטחון. ומה עלה בסופו? הזדמן לו איזה ענין של פרנסה

לב חכם ונבון

פסק מוחלט הוא של ה'מאור עינים' ותשובה ניצחת לכל השואלים אם מותר לעשות כך או לעשות כך. אנשים שואלים אם מותר להם לבקש העלאה, או אם מותר להם להוציא את זכאותם בדין על-ידי הליכה לבית דין. לב האדם אינו עשוי מפלסטיק, ובכן אם הוא משקיע את לבו בדרכי הטבע להביא על ידן את פרנסתו, הרי הוא מפסיד לעצמו. אנו מדברים כאן באופן מציאותי. אתה רוצה לשאול רב אם מותר? בסדר! לך תשאל. הן כבר הבאנו כמה פעמים מה שאמר הרה"ק **רבי ברוך מקאסוב** זיע"א בעל "**יסוד העבודה**", מתקופת זמנו של הבעש"ט הק', ששו"ע חושן משפט לא ניתן לבעלי בטחון. אמנם שו"ע חושן משפט הוא כורח המציאות, אבל האדם יכול לקבל את ההחלטה האם הוא רוצה לחיות בעולם זה או בעולם אחר. אתה רוצה לדעת אם מותר לך? מותר לך. אבל שאלה אחת אשאלך: היכן יהיה לך? במה יבטח? הלא בוודאי יהיה עסוק בכל עת - "האזכה בדין או לא אזכה? האצליח או לא אצליח? ואם אצליח, כמה אצליח?". זהו זה, נגמר הסיפור, כבר הפסדת. כבר לא משנה מה תהיה התוצאה. העסק כבר אבוד. למה? כי אתה בוטח בצמצומים. אתה מכניס את כל כולך בסיבות - "הולך להתרחש כך, הולך להתרחש כך, הוא צודק, אני צודק, הלה צודק..." חדל לך!

אמנם באופן רגוע וקר מותר לך לשטוח בפני חברך את טענתך. אפילו מצד מידת הבטחון אין בזה חסרון. אתה יכול לומר לו: "אני סבור שעשית לי עוול, אני סבור שגזלתי לי". אך לא יותר מזה. מעתה תתחיל לבקש מה, כשאתה אומר לעצמך: לא מעניין אותי, לא משנה לי, לא אכפת לי מהיכן יגיע לי כספי, אם משם או ממקום אחר. כשהאדם רוצה שכספו יגיע אליו

דווקא מפלוני שעשה לו עוול, הוא מצמצם את שפעו. מה שאין כן כשהאדם מפריד בין השנים. וככל שהאדם יעלה במדרגה, כך יגיע אליו שפעו בדרכים יותר נעימות ויותר נחמדות.

אורך ימים בימינה

ה'מאור עינים' מביא מספר **תולדות יעקב יוסף** בשם הרה"ק רבי **נחמן הארידיענקער** זי"ע פירוש על מה שכתוב (משלי ג, טז) אורך ימים בימינה ובשמאלה עושר וכבוד, ומקשה הש"ס (שבת סג, א) אטו בימינה אורך ימים איכא, עושר וכבוד ליכא?! ומשני אלא למיימינין בה (פירש רש"י: למיימינין של תורה, שמפשטין טעמיהן בדקדוק - ובוריין, כימין הימונת למלאכה) אורך ימים וכל שכן עושר וכבוד, ולמשמאילין בה (שאיין יגעים בה כל צרכן) רק עושר וכבוד. ופירש הוא (ר' נחמן הארידיענקער) הטעם מדוע באמת אין מוזכר בכתוב עושר וכבוד על המיימינין בה, כי **מפני שהעושר וכבוד של מיימינים בה אינו בא מדבר הנראה לעין שהוא על ידי סיבות עבים** כדרך העולם בעסקים של משא ומתן, אלא **ממקור שאין נראה לעין שהוא סיבת כל הסיבות, לכך עושר וכבוד שלהן אינו נראה לעין להכתב בפסוק זה בפירוש** כי אם בהעלם על-פי כל שכן, כאמור וכ"ש עושר וכבוד עכ"ל.

ה'מאור עינים' ממשיך לפי זה שמאמר הש"ס "אין הברכה מצויה אלא בדבר הסמוי מן העין", הוא כפשוטו ממש, ובלשונו: ולכך גם הפשוט הוא אמת שאין הברכה מצויה אלא בדבר הסמוי מן העין ולא בדבר שהעין שולטת בו ולא בדבר המדוד והמנוי, כי כיון **שיש לו דבר הסיבה שמשם פרנסתו גלוי לעין, אז בודאי נחקטן הבטחון הגדול שהוא רק בבעל הרצון, כי בודאי שהוא בוטח בעת ההיא על מה שיש לו אז מוכן ונראה לכל.**

מחשבות רבות ליקח הלוואה מכאן הלוואה משם. עד שאמר לעצמו: "חדל לך! עזוב את כל הסיבות. דבר עם הקב"ה ואמור לו שאתה צריך כסף". הוא אמר לעצמו: הרי אני עוסק בעולם העשייה, אני מקיים לעבדה ולשמרה, אלא שעכשיו חסר לי סכום גדול, ובכן, מה אעשה? אעבוד יותר! היעלה על הדעת שמפני שאני יותר כלים שיכולים להפך שפע רוחני לצורה גשמית אקבל יותר שפע?! הלא פשוט וברור שאני צריך לעסוק יותר בחלק התפילה. התפלל אל ה' שיזמין לו את הסכום.

פתאום ניגש אליו אחד ואמר לו בזה הלשון: "אולי מכיר אתה אברך שלומד, ולא סתם לומד, אלא גם נבחן על לימודו?". השיב לו: "במקרה אני מכיר אברך כזה, והרי הוא עומד לפניך". אמר לו הלה: "אני מכיר יהודי אחד שרוצה לעזור לאברך כזה. התוכל ליתן לי את פרטי חשבון הבנק שלך?". האברך מסר לו את פרטי חשבונו, וכעבור ימים ספורים מצא שם מאה אלף שקלים.

אכן מעשים שבכל יום הוא, אלא שהמון העם הולך בכיוון ההפוך - "אעשה יותר השתדלות... אפעל יותר..." **דע לך שאתה לא הולך להועיל בזה כלום. זה לא יכול להועיל אפילו במשהו. אתה מתעסק בדבר שאינו יכול להועיל.**

הכל תלוי בדעת

דברי ה'מאור עינים' ברורים שרק מי שראשו ורובו מונח בתורה ותפילה, באמונה ובטחון, ויחד עם כן פועל בידי, רק הוא יכול להביא אליו את השפע המוכן לו. וראיה חזקה לזה אנו מוצאים בהלכות **תפילין**. כי הנה שם (סי' לח) איתא בשו"ע וברמ"א שתגרי תפילין ומזוזות פטורין מן התפילין, ובשעה שעסוקים במכירה, פטורין

אכן זהו חסרונו של מי שרוצה שהכל יהיה מחושב ויתאים על הנייר. הוא רוצה לקחת מלאכה שידוע בדיוק כמה היא מכניסה ושבאמת תכסה את הוצאותיו. הוא מצטדק לאמור שהוא זקוק לכך כי צריך לעשות כלי, שהרי **רבינו בחיי** (פרשת שלח) כתב שהקב"ה רוצה שנעשה כלים בעולם העשייה, ולכן אני צריך לראות איך אני מתפרנס מעבודתי. אני צריך לראות בעיני שאני עושה כך וכך כסף כל חודש. אך ה'מאור עינים' כתב בדיוק להיפך. אתה אינך עושה כלי, כי אתה עושה דבר שהוא מגושם כל-כך, שהרוחניות אינה יכולה להתקיים בו. הקב"ה מבקש: תעשה איזה דבר ממוצע, דבר שיכול להפוך רוחני לצורה גשמית.

זוהי הסיבה שהעושה מלאכתו קבע אין מלאכתו מתקיימת. מדוע צוית לעשות מלאכה? כי רצון הקב"ה שתעשה פעולה המקשר רוחני בגשמי, ואם כן אתה צריך לעשות דבר שממוצע בין השנים. הרי לתיווך לוקחים משהו שמבין את שני הצדדים וחי בשלום עם שניהם, כי הוא יכול להעביר את המידע מזה לזה. אין לוקחים משהו ששייך לאחד הצדדים בלבד, כי אז לא יתחברו לעולם. הארץ הרי היתה קודם שהגיע זה לעשות מלאכה, ועכשיו רוצה הקב"ה שיבוא האדם בעל השכל, רגליו יעמדו על הארץ וראשו יגיע לשמים ויחבר שמים וארץ, ובכן, מה אתה הולך לעשות כאן? אתה הולך להעלות את הארץ אל הראש! זה לא יעבוד. דבר כזה אינו נחשב כלי. כך טוען ה'מאור עינים'. אבל אם תשתמש עם הדעת שלך, אזי יעמדו רגליך על הארץ, ידיך יעבדו כאן, וראשך יהיה במקומו וכך תוכל להביא שפע רב.

מעשה ה' כי נורא הוא

סיפר לנו אחד מבני החבורה שהיה זקוק לסכום גדול בשביל בניית דירה. היו לו

מלאכתו כלי לאמונתו ולתורה ותפילה שלו, כי השתדלות כזאת אינה יכולה להתחבר לתורה ותפילה.

איך אם כן חי היהודי? הוא חי ככה: להלטה שלו הוא בתורה ותפילה, **האמונה והבטחון שלו הוא בתורה ותפילה. הוא יודע ששם נמצא התכלית שלו, הוא יודע שמשם הוא ממשיך את שפעו.** לענין סך השעות שהוא עוסק בהן, הלא זה תלוי במציאות האדם, אבל **היכן עיקר חיותו?** מאיפה הוא סבור שהוא מקבל את פרנסתו? משם. **ואחרי שהוא עוסק בתורה ותפילה, אז הוא עושה פעולה גשמית מתוך ידיעה שבפעולה זו הוא מכניס את השפע שקיבל באמצעות התורה והתפילה לזה העולם.**

עשיה כזו מביאה רוחניות לעולם המשא ומתן, וכך יקדש שם ה' בכל תהלוכותיו, כי יכניס במלאכתו כל התורה ותפילה שלו. כולם יראו עליו איך הוא מדבר על-פי התורה, איך הוא נושא ונותן, במה הוא מאמין ובמה אינו מאמין, ממי הוא מתיירא וממי אינו מתיירא, מה מעניין אותו ומה אינו מעניין אותו.

בעלי בתים יראי שמים

אביו של הדרשן הרב מרדכי נויגרשל שליט"א עבר את תלאות המלחמה, לאחר שהגיע אל המנוחה ואל הנחלה וראה את חיי הקהילה נבנים מחדש, אמר: מה שחסר לנו לאחר השואה הם הבעלי בתים של פרשבורג (די פרשבורג בעלי בתים). הללו היו מפורסמים מאוד כמי שכל השיג ושיח שלהם אינו אלא בה'. והלא זו תכלית שאין כמותה. **כשהיהודי הספוג בתורה ויראת שמים מתהלך בעולם העשייה, הרי זו שלמות הבריאה.**

הגה"צ רבי אליהו דסלר זצ"ל היה אומר: **היצירה הגדולה ביותר שאפשר לעשות**

גם מק"ש ותפילה, כי הם עוסקים במצוה והעוסק במצוה פטור מן המצוה. והקשה **המגן אברהם:** באיזו מצוה הם עוסקים? הלא הם מקבלים שכר על עבודתם! ותיריך שבאמת **תלוי מה כוונת התגר, אם כוונתו לשם מצוה,** אע"פ שהוא מרוויח מזה וממנו פרנסתו, **הוא נקרא שליח מצוה,** והרי בכלל שלוחי מצוה אינן ניזוקין וכן הוא בכלל עוסק במצוה שפטור מן המצוה. אך אם כוונתו אינה לשם מצוה אלא כדי להרוויח, וכשיישאל יענה: "האמינו לי שאני עושה זאת רק בשביל הכסף, ואין אצלי חילוק אם אני מוכר תפילין או שולחנות. במקרה אני מוכר תפילין כי אמרו לי שעל מכירת תפילין מקבלים יותר אחוזים", אזי אינו נקרא שלוחי מצוה ואין לו שמירה ואינו נפטר מכלום.

פלאי פלאים! שניהם עוסקים באותו דבר ממש, זה נקרא שליח מצוה וזה אינו נקרא שליח מצוה, זה פטור מן המצוות וזה אינו פטור.

המגן אברהם מביא לזה ראיה מהא דשנינו **במסכת ראש השנה** (ד, א): "האומר סלע זו לצדקה בשביל שיחיו בני, הרי זה צדיק גמור", ומבואר שם שיש חילוק בין ישראל לגוי, כי ישראל **עיקר כוונתו לקיים מצוות בוראו,** ואע"פ שהוא אומר בשביל שיחיו בני ונמצא מרוויח, סוף סוף הוא עוסק במלאכת שמים, ואם כן הוא צדיק גמור. **הא לך שהכל תלוי בדעת האדם.**

המורם מן האמור

סיכום הדברים: בשיעור זה למדנו שדווקא בגלל שהאדם צריך לעשות פעולה של השתדלות כדי שתהיה כלי לשפע, דווקא בגלל זה, אומר ה'מאור עינים', אין לו לעסוק במלאכה שבה יוכל לחשב בדיוק לפי מראות עיניו האם משלמים לו מספיק או לא, כי אם ישקיע עצמו בזה, לא תהיה

כשאתה עוסק בעשיה, אתה עושה יחוד גדול מדין כל שכן, שהרי אתה לוקח אותו אור ממש ומכניסו לתוך עולם העשיה.

אמנם עבודה גדולה היא, אבל האדם צריך לדעת לאן הוא רוצה להגיע ומה הן המדרגות שעליהן הוא רוצה לעלות. ובכן,

אחד מהדברים הוא שיילחם תמידין כסדרן עם המחשבות שאומרות לו: "עליך לקחת עבודה זו דווקא, או עבודה זו דווקא, כי בה מרוויחים יותר". עזוב! **אם העבודה שיש לך כבר עומדת בתנאים הרגילים ואתה עוסק בה בתיקון העולם הזה, יצאת ידי חובתך.** מעתה **תסיר מחשבתך ממנה,** וכאשר ישאלוך ממה אתה חי, תענה כפי שענה הרה"ק **רבי שלמה מקארלין** זיע"א שהוא חי משתי 'קיען' (פרות באידיש) **כי** בו ישמח לבנו **כי** בשם קדשו בטחנו. אתה שואל אותי ממה אני חי? אני לא יודע. הקב"ה שולח לי את פרנסתי. אם תרצה לדעת איזה עשיות אני עושה, אוכל לומר לך, אבל מה הם שייכים זה לזה? **כל החיים אנו צריכים לעבוד על זה אשר כאמור, תכלית הבריאה היא.**

בעולם היא לקחת יהודי שעולה ומתעלה במעלות האמונה והבטחון ולעשותו בעל הבית, כי אז יקח את כל מדרגותיו ויכניס אותן לתוך המשא ומתן שלו, ובזה יתקיים כי כל בשמים ובארץ, מפליא לעשות אמיתי.

וזה גם אחד מהחשבונות שבגללם רצה הנה"ק **מסאטמאר** זיע"א שיהיו לו בעלי בתים. הוא רצה בעלי בתים יראי שמים. הוא רצה שבתוך עולם העשיה יבערו בלהט אש קדושת השכינה. בתוך עניני המסחר והכספים ידברו מצדיקים ומעניני אמונה ובטחון, וכשתזדמן להם פרוטה שאינה שלהם, לא ירצו בה, וכל חיותם לא ישאבו אלא מהתורה והתפילה. אנשים כאלה גורמים תועלת עצומה לעולם, כי הם מאירים את העולם הגשמי.

כן ידוע מה שכתב ה'**מאור עינים**' בענין המחליף פרה בחמור, שאם הלומד סוגית מחליף פרה בחמור עושה יחודים גדולים, כל שכן מי שבאמת עוסק במחליף פרה בחמור. אם אתה יכול לחשוב על השי"ת

עבודתנו להיות מאנשי ירושלים בוני המקדש*

איכה ישבה בדד

חסרים לנו כהנים בעבודתם לויים בדוכנם וישראל במעמדם, חסרה לנו נקודת היהדות. מדוע צריך להתעסק כל-כך עם העיר ירושלים? הרי ירושלים היא רק המקום הגשמי שבו התקיים כל אלה. הן ודאי שיש לה לירושלים קדושה מיוחדת ואנו מצפים ומייחלים לראותה בבניינה ובתפארתה, אבל התמיהה עצומה - זהו השבר שעליו אנו בוכים שהעיר היפיפייה נחרבה והושחרו פניה?! ולכאורה החורבן מבטא דבר גדול בהרבה שנלקח מאתנו!

ירושלים במקום בזמן ובנפש

אכן יש בזה יסוד גדול ביהדות ומוטל עלינו ללבנו. **חז"ל** אמרו (תענית ל, ב) "כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה". מי זאת ירושלים שעליה צריך להתאבל? כשנבין מי זאת ירושלים, נוכל להבין איך ובמה צריך להתאבל. ידוע מה שהספרים² כתבו שכפי שיש ירושלים במקום, כך יש ירושלים בנפש האדם ובזמן, כי יש שלושה צמצומים, עולם (מקום), שנה (זמן) ונפש. כפי שהמקומות מחולקים לפי מדרגות קדושתם זו למעלה מזו, חז"ל, ארץ ישראל, ירושלים, הר הבית, היכל, קודש הקדשים, ומי שבא מרחוק ועולה לרגל, הולך ומתקרב אל הקדושה, וככל שהוא מתקרב אל הקדושה, חלים עליו דינים נוספים, כך הזמנים מחולקים, ימות השנה, אלול, ר"ה, עשרת ימי תשובה, יוה"כ, נעילת שער, וככל שהזמן נוקף, האדם הולך

איכה ישבה בדד העיר רבתי עם היתה כאלמנה (איכה א, א). מגילת איכה נפתחת בכך שהעיר ירושלים יושבת לה בדד כאלמנה. והמשך הפסוקים מדברים הרבה על עיר זו, כלילת היופי, שנחרבה. אותה עיר יפיפיה שכולם נקבצו ובאו לה, נעשית שוממה ומוזנחת ואין איש בא אליה. דרכי ציון אבלות מבלי באי מועד, כל שעריה שוממין (שם פסוק ד). כל השערים שעולי הרגלים היו נכנסים בעדם, עומדים עכשיו שוממים. זכרה ירושלים את ימי עניה ומרודיה (שם פסוק ז). כך מדברים הפסוקים האחד אחרי השני על העיר ירושלים, כיצד היתה נראית וכיצד היא נראית היום. חורבן ירושלים. וכן אנו מתפללים שלוש פעמים ביום "ולירושלים עירך ברחמים תשוב", ובפסוקי דזמרה אנו אומרים "בונה ירושלים ה' נדחי ישראל יכנס". סוף דבר, אנו מתעסקים הרבה סביב העיר ירושלים, איך היתה בבנינה ואיך היא נראית בחורבנה לדאבון כל לב.

אולם כשמתבוננים מעט, יש בזה מן התימה, הזו היא הנקודה העיקרית של החורבן?! הרי העיקר הוא צער השכינה. הקב"ה נמצא בגלות, אין לו מקום בתחתונים להשרות בו שכינתו. בני ישראל נמצאים בגלות, וסובלים מצרות רבות ורעות אשר כולם תולדות הגלות הם. הקרבנות חסרים לנו, בית המקדש חסר לנו.

א. השיעור נמסר בליל תשעה באב תשפ"ב ויש בו נתיבות לחפצים בחיים, אנשים נשים וטף, התקפים לכל ימות השנה.
ב. ראה תקוני זוה"ק תקון כ-א (ג, א) ועוד, 'מאור עינים' ואתחנן, 'צפנת פענח' וארא. ובעוד ספרים רבים.

התיאורים על כלילת יופיה של ירושלים, היא דרך לבטא את רגשות האהבה שבין היהודי לקונו. הרי אהבה היא דבר שאינה תלויה בדבר ומי שלא הרגישה מעודו, אינו יכול לדעת מה היא. מה תאמר למי שאינו יודע מה זה ירושלים ובית המקדש? לכן מדברים אתו במשל ומתארים לו את יופיים. ממה בא יופיה של ירושלים? מיופי חיצוני שניתן לה? לא ולא! **יופיה בא לה מליבותיהם של ההולכים בה.** כשיהודי הגיע לירושלים, הוא היה יהודי מסוג אחר. הוא היה יהודי שאומר: "אני רוצה להיטהר, אני בא להקריב קרבנות כי אני רוצה להתקרב אל ה'. אני רוצה להמשיך לשאת את חבילותיי. כדאי לי הבזיונות שיש לי בלכתי עם קרבן חטאת ובלבד שאזוכה להרגיש שיש אלוקים".

ירושלים היא עיר שאליה עלו לרגל. בה יכלו למצוא את הרבוננו של עולם. יִרְאָה יִרְאָה. חיו שם חיים מרוממים. יופיה של העיר לא היתה בגלל שהיו בה שווקים נאים, וכן 'רבתי עם' לא היה בגלל שהיו בה הרבה אנשים, אלא **בגלל סוג האנשים שהיו שם.**

צורה של ירושלים

הגה"צ רבי נתן וואכטפויגל זצ"ל^א היה אומר שהאדם צריך, בפרט בימי בין המצרים, לצייר במחשבתו את העיר ירושלים, בית המקדש והקרבנות, כדי להבין ולהרגיש מה חסר לנו. ובכן, הבה ונצייר קצת לעצמנו. הנה אם ייכנס האדם למקום קיבוץ של עשרת אלפים איש, אילו יהיו עצבים, לא יתרומם ויתנשא על ידי כן, כי **טבעו של אדם להדבק ברגשות ההמון שבקרבנו הוא נמצא,** וכפי שתוכל לראות במי שנמצא בין אלפי בני אדם המפגינים

ומתקרב אל הקדושה, עד שהוא מגיע לירושלים של הזמן, הוא מגיע לקרבת האלוקים שהיהודי מרגיש כשהוא מגיע לעת נעילת שער ומכריז בקול ה' הוא אלוקים.

וכן הוא בנפש האדם. הנפש מחולקת לחלקים רבים. יש לו לאדם כלי עשייה, ידים ורגלים, שהוא עובד בהם את ה', אך עבודה כזו היא בבחינת חו"ל. בוודאי מוכרח האדם לעבוד את ה' בכלי העשייה שלו, אבל אם יעבוד אותם רק בהם, יישאר מחוץ לבית המקדש. הקב"ה ברא בנפש האדם נקודה אחת שנקראת ירושלים, כך מבואר בספרים. יש לו לאדם בנפשו נקודה עמוקה וקדושה עד מאוד אשר ככל שהוא מעמיק בה יותר, הוא מצליח לגעת בנשמתו הקדושה שהיא חלק א-לוה ממעל. יש בתוך הנפש ארץ ישראל, ירושלים, בית המקדש וקודש הקדשים. ובכן, נקודה זו שבנפש נחרבה. כשבני ישראל גורשו מירושלים ומארץ ישראל, היה זה ביטוי חיצוני למה שאירע להם בנפשות פנימה. הירושלים הפנימית נחרבה. הן כך אמרו **חו"ל** (תענית ה, א) שיש ירושלים של מעלה כנגד ירושלים של מטה ואין אחת יכולה להתקיים בלי השניה. הא לך שהמקום ירושלים הוא רק דרך אחת שבה הקב"ה מראה לנו בחינת ירושלים.

כלילת יופי משוש לכל הארץ

ירושלים היא בחינה וצריך ללמוד אותה כדי לדעת כיצד לעבוד את ה' בירושלים. **אם בני ישראל אינם עובדים את ה' בבחינת ירושלים, הכל נחרב, אף גם ירושלים של מקום. ואם חוזרים ובונים בחינת ירושלים שבנפש, חוזר ונבנה ירושלים של מקום.** כשהמקונן מדבר בענין חורבן ירושלים, הוא מדבר על לב, לא רק על חורבן המקום.

ג. הגה"צ רבי נתן מאיר וואכטפויגל זצ"ל משיגה רוחני דבית מדרש גבוה בלייקוואוד. היה מייסדי ה'כולל' הראשון בארה"ב ב'וויטפלעניס' שהפך להיות בית מדרש גבוה, היה מיוחד בעבודתו באמונה וצפייה לגאולה ולבנין בית המקדש כל ימיו.

הן בלי לבבות כאלה אין לנו עיר כזאת. העיר נעשתה מהלבבות האלה. מה היתה השמחה הגדולה בירושלים? מה היתה הנקיות בירושלים? הלא הכל נבע מהאנשים שהתהלכו בה. כל מי שהתהלך בה, היה מרומם, ועל כן כל מי שהגיע אליה, מצא עיר מרוממת. אבל עכשיו שהיא יושבת בדד, אין בה כלום. הן במציאות אפשר לבוא לירושלים גם היום, וכמו כן אפשר לבנותה בפאר ויופי כפי שבונים ערים אחרות ברחבי העולם אשר כולם מתפעלים מיופיים. אבל הלבבות של ירושלים היכן הם? איפה הם האנשים שכל מעיינותיהם היו נתונים אך ורק בהתקרבות אל ה'?

כשאיבדנו את בית המקדש, כשאיבדנו

את הקרבנות, איבדנו את היהודי. מאז חורבן ירושלים, כפי שאין לנו את הקרבנות, כך אין לנו את התוצאה של הקרבנות. וכפי שאין לנו העליה לרגל, כך אין לנו את היהודי כפי שהיה נראה לאחר שעלה לרגל והתראה עם הקב"ה. הן יהודי כזה היה חי את יהדותו וכל מה שמסביב היה מעניין אותו כקליפת השום. אם היה לו איזה קושי או חסרון, היה אומר כמובן מאליו: "אדבר עם הקב"ה ויראה מה יענה". חבירו היה מציע לו לעשות כך וכך, ואולי להאשים את פלוני. והוא היה מביט בו בפליאה - "מדוע אתה מדבר כך? שמא לא ישנת היטב בלילה?! למה אתה נותן לי עצות טפשיות כאלה? בוא אתי לבית המקדש, נדבר שם עם הקב"ה, ונראה מה תהיה תשובתו". בבית המקדש הלא כובסו הלבבות, התנקו והזדככו. האדם כולו על כל רמ"ח אבריו וש"ס גידיו בער באש היהדות. כל קושי היה בשבילו עצה ומהלך להתקרב אל ה'. כל מצב היה לו שייכות עם קרבן אחר. מצב זה יש לו שייכות עם קרבן אשם, מצב זה יש לו שייכות עם קרבן עולה (הרהורי הלב), ומצב זה יש לו שייכות עם קרבן שלמים.

כנגד גזירות הממשלה, שיהיה עצב וברוגז ללא ספק. אך **אילו יהיו שמחים, מורמים מן הקרקע טבח וטפחיים, אף הוא יתרומם עמהם.**

אם נזכרים מעט איך היה נראה ל"ג בעומר באתרא קדישא מירון עד לפני כמה שנים. בכל מקום שפנינו, ראינו אנשים שמחים, אנשים מתרוממים ומתעלים, אנשים שנמצאים קרובים אל ה'. כשהאדם תופס בידיו עוד שני יהודים כאלה, הוא מתרומם יחד אתם. זוהי הרגשת האדם במצבים כאלה. לא המקום קובע, לא מספר האנשים קובע, לא יופי השווקים קובע. מצב האנשים הוא זה שקובע, באיזה מצב נמצא הלב שלהם. **כשהאדם נמצא בין אנשים שנמצאים טבח וטפחיים מעל הקרקע, אף הוא מתעלה כמותם.**

ירושלים היתה עיר שבה כל אחד התעלה בשלו. זה אוכל מעשר שני למען תלמד ליראה את ה' אלוקיך, זה סוחר אתו קרבת חטאת בידיעה שהוא הולך להיטהר, זה עזב את שדותיו וכרמותיו מאחוריו והביא סל של ביכורים למסור את פרי ביכוריו לרבונו של עולם, זה הולך עם קרבן תודה משום שראה את הקב"ה עין בעין. הוא היה במצב קשה וזעק אל ה' בצר לו וממוצקתו הושיעו, ועכשיו הוא בא לקיים ידו לה' חסדו, יזבחו זבחי תודה ויספרו מעשיו ברינה. העיר היתה עיר של התעלות, עיר של כפרת עוונות, עיר רוחנית, כמו שאומרים בשיר של יום (יום שני): גדול ה' ומהולל מאד בעיר אלוקינו הר קדשו, יפה נוף משוש כל הארץ וגו' קרית מלך רב וגו'.

כי כל לבבות דורש ה'

זה מה שאנו צריכים להבין. **עיקר האבלות על ירושלים** הוא לא על שאבדנו עיר גשמית, אלא **על שאבדנו לבבות כאלה.**

אנשי ירושלים יראים ושלמים

היהודי צריך להיות 'איש ירושלים'. יש לביטוי זה עומק נפלא. מה זה להיות 'איש ירושלים'... מה זה להיות 'איש ירושלים של מעלה'... איבדנו את ההבנה. עדיין נשאר אצלנו המושג 'א פארצייטישער חסידישער איד', כשמתכוונים לסוג יהודי שהסתופף בצלם של הצדיקים קדושי עליון מהדור הקודם. אך 'איש ירושלים' מזמן הבית היה הרבה יותר מזה. זה לא הלבוש, זה לא סגנון הדיבור, זה לא הדירה שלו הגדולה היא או קטנה. זה הלב. כל יהודי יש לו ירושלים בתוך הנשמה. הקב"ה שואל את האדם: "היכן הירושלים שלך? אתה יהודי בסגנון חו"ל". לכן גירש אותם מירושלים, כי בירושלים אי-אפשר לחיות בעצבות ומרה שחורה. שם צריך לחיות בסגנון בית המקדש. כך רצה הקב"ה שנחיה, כי זה נקרא יהודי.

נרחיב יותר: הקב"ה ברא בעולם מקומות מקומות, חו"ל, א"י, ירושלים, הר הבית וכן הלאה. רצה בזה להראות לנו את הנעשה בנשמת האדם. **כל נשמה יש לה אותן עשר קדושות.** והקב"ה אומר לנו: אל תהיו בני אדם שיהדותם חיצונית. הזהרו שיהדותכם לא תהיה - עשיתי, לא עשיתי, יצאתי ידי חובה, לא יצאתי ידי חובה. חיים כאלה הם חיים גלותיים, חיי צער, חיים שאין בהם תענוג של קרבת אלוקים. כשיש לו לאדם החי חיים כאלה איזה קושי, כגון כשהוא מתמודד עם איזה שידוך, אינו יודע היכן הקב"ה נמצא בתמונה ואינו מבין שזה אמור להועיל לו לתפילותיו.

לעומת כן, יהודי אמיתי, **איש ירושלים, יודע ומבין שכל קושי מועיל לו**

לתפילותיו, כי הודות לקושי יתפלל כעני הדופק בפתח מתוך הכרה שאין לו כלום, וכשיהיה לו איזה קושי, יהנה ויאמר: "עכשיו יש לי עם מה לגשת אל התפילה, עכשיו שאני רואה שאיני יכול לפעול בכוחות עצמי, אני יכול לבוא אל המלך". יהודי כזה, הוא יהודי אמיתי. לא יהיה לו נסיון לדבר על אחרים, כי **יזכור שפעם עשה את השטות הזאת ואח"כ לא הצליח להתפלל כראוי¹, ואיך יוכל לוותר על קרבת האלוקים שלו...** הוא רוצה לדבר בלשון נוכח ברוך אתה ה', הוא רוצה להרגיש בעת התפילה שאין לו עצה ואין לו שכל, ולבקש אתה חונן לאדם דעת. אין לי עצה, אין לי דרך לצאת ממצוקותיי. אין לי. **הוא רוצה לבקש מהקב"ה שיעזור לו לחזור בתשובה. הוא יקח את כל הקשיים שלו ברוחניות** ויאמר: אתה רואה איך היצר הרע אורב לי? אתה רואה איך נראה האדם כשהוא מרוחק מהקב"ה? הצל אותי. מה רבו צרי רבים קמים עלי. **אם לא תעזור לי היום בכל תחום וענין ביחוד, לא יהיה כלום ממני.** הוא ירגיש שהוא יכול להפך את **כל הקשיים לקרבת אלוקים,** להיאחז בהקב"ה ולומר: עזור לי, בחוץ ממתין לי נסיון זה ונסיון זה ועוד נסיון. הצל אותי. אני רוצה לחיות אתך. הקב"ה רוצה שהיהודי יחיה באופן זה, שיידע האדם - אני לא יכול, **אין לי אפילו נסיון להתנתק מהקב"ה. הלא הם חיים כל-כך אמיתיים, תענוג נפלא כל-כך. איני רוצה לוותר עליהם...**

היהדות עשויה להביא כל יהודי למדרגה שיוכל לומר - גם אחרי סבל רב שהביאו לידי קרבת אלוקים - זה היה שווה. אילו

ד. ראה מה שכתוב בספה"ק 'בית אהרן' ליקוטים מאבי המחבר הרה"ק ר' אשר מסטאלין בן ר' אהרן הגדול מקארלין ז"ע: כשאדם מדבר לפני המלך על בניו בוודאי דוחפין אותו מפלטיין כך כשאדם מדבר חס ושלוש לה"ר על שום ישראל הגם במחשבה ר"ל.

קרבת אלוקים. ועכשיו איך יוכל לוותר עליו.

זה מה שרצה הקב"ה, שתורה לשמה תכבס את הנשמה ואז ממילא יסור מן הרע. כשנשמת האדם מתכבסת, האדם מרגיש מרום כל-כך ואינו רוצה ללכת אחרי התאוות הגשמיות. הדבר הנורא מכל אצלו הוא שיאבד את קרבת האלוקים שלו. נניח שאמצא איזה היתר, אבל לא ארגיש אותו טעם בשבת, לא תהיה לי אותה קרבת אלוקים.

החסיד **רבי ניסן פילטשיק** זצ"ל היה עובד רבות בערבי פסחים לנקות את ביתו ולסלק ממנו כל חשש חמץ. אפילו את ארון הספרים, שהיה קשה להזיזו ממקומו, הפך על צדו כדי לנקות תחתיו, וכששאלוהו לפשר מעשיו, והרי אין הכלב יכול לחפש אחריו, אמר: יודע אני את ההלכה, אבל כמו כן אני מכיר את היצר הרע, ומה יהיה אם כשאסב בראש השולחן בליל הסדר ואתלהב מקדושת ההגדה, יתחמק אצלי ויאמר: "מה אתה מתלהב כל-כך? הן כאן בחדר זה שאתה יושב יש חמץ מתחת לארון". על כן אני מנקה עכשיו הכל לפני משורת הדין כדי שלא יהיה לו פתחון פה.

חיים שיש בהם קרבת אלוקים

כך רצה הקב"ה שיחיה היהודי כל ימות חייו. שהיהדות שלו תתחיל לפרוח. תפילת שחרית שלו, אפילו של יום חול... כל אחד **צריך להבין מה מצפה לו בתפילת שחרית פשוטה, לאיזו קרבת אלוקים הוא יכול לזכות בה.** אשר על כן יכין עצמו לפני תפילתו, יחזור בתשובה, יאמר קרבנות מתוך ידיעה שיש לו על מה לכפר ומתוך

היה היהודי מרגיש קרבת אלוקים על-ידי תורה ותפילה, אמונה ובטחון ויראת שמים, אפילו היו באות כל הרוחות שבעולם ונושבות, אפילו היו פוקדים אותו קשיים אמיתיים שטבעם לצער את האדם, היה מרגיש - אבל, זה שווה. **התענוג שיש לי מקרבת האלוקים חזק מהכל. התענוג נפלא כל-כך ואם זהו המחיר שצריך לשלם עליו, בסדר גמור.**

ואתם הדבקים בה' אלוקיכם חיים נולכם היום

אמנם אין אנו עובדים את ה' על-פי חשבונות, אין אנו עובדים אותו דווקא מפני שזה כדאי לנו, אבל את האמת אנו יודעים. כשכתוב בתורה **שמי ששומר את התורה, יתקרב אל הקב"ה וירגיש שיש לו הכל**, אנו מאמינים בזה באמונה שלמה, והרי זה מתקיים בימינו אנו כפי שנתקיים בעבר. זאת התורה לא תהא מוחלפת. בימינו זה נמצאים יהודים רבים שעוברים יסורים קשים ומרים, יסורי הגוף והנפש, והם זורחים מאושר שמקורו בקרבת אלוקים. הם נמצאים בעולם הבא בעודם בעולם הזה. לא אחד ולא עשר ולא עשרים. הקב"ה רוצה שכולנו נחיה כך, ולא מפני שהוא רוצה להצליף בנו, אלא **מפני שהוא רוצה להראות לנו עד כמה האדם יכול לבנות את הקשר שלו עמו. התורה והמצוות הן עצות שהאדם יוכל להתקרב באמת להקב"ה.** כשהיה לו נסיון של איזו תאוה, לא ירצה להכשל, כי לא יסכים לוותר על אותו תענוג של קרבת אלוקים. הלא כבר טעם טעמה של שבת, כבר טעם טעמו של הרהור תשובה אמיתי, עיניו זלגו דמעות מהתענוג של

ה. ראה תהלים א, ג ובפירוש הרד"ק ז"ל.

ו. מוזני חסידי סטאלין קארלין, קיבל דרכי החסידות מן הזקנים שלפניו, חסידי ה'בית אהרן' ז"ע, והנחילם לדורות.

עכשיו. אני צריך לגשת לתפילה ואני צריך להתיישב קודם לכן". זוהי יהדות. יהדות אמיתית היא. הקב"ה חפץ ביהדות כזאת.

דברו על לב ירושלים

העיר ירושלים נחרבה משום שבני ישראל היו נמשכים אחרי העבירות החמורות ביותר, ע"ז גילוי עריות ושפיכות דמים, ובבית שני אחרי שנאת חינוס! אמר הקב"ה: "אם הם נמשכים אחר הדברים האלה, סימן הוא שחרבה ירושלים שבלבביהם". למה הדברים האלה מדברים אליכם בכלל? את הגוף אני מבין, הגוף נמשך בעצם טבעו לדברים כאלה, אבל למה נשמתך אינה חזקה מספיק להשקיט את הגוף. **האדם אינו יכול לעמוד איתן בניסיונותיו אם אין לו ירושלים בלב,** כי **בלי ירושלים הגוף נמשך באופן ממילא אחר העבירות החמורות.** התוכנית לא היתה שלא יהיה גוף. יש גוף והגוף חזק מאוד ותובע את שלו כל יום מחדש. הוא מבקש את זה ומבקש את זה, הוא כועס, הוא מתרגז על בני אדם, יש לו שאיפות להיבנות, וכן הלאה. אמת ויציב, אבל הקב"ה נתן לך תורה ומצוות, הקב"ה נתן לך נשמה, אשר על ידם אתה יכול להתקרב אל ה', ואילו הייתי מתקרב אליו באמת, לעולם לא הייתי עושה את הדברים האלה ואף לא מדבר בסגנון זה.

מבהיל לראות איך בני אדם בעצמם מגלים לנו את מדרגתם בעבודת ה'. מפחיד לדבר על זה, אבל האמת חייבת להיאמר, כי רק כך יכולים להתקדם. האמת שאין קשה כל-כך לראות מהי מדרגת האדם. די לדבר עם האדם חמש דקות במילי דעלמא כדי לגלות שהוא חי בעולם מנותק מהקב"ה, ומה שהוא לומד את סדריו, זה

הבנה שהוא עצמו היה צריך להיעקד על גבי המזבח. הרי זו היתה הרגשת הבאים בשערי ירושלים. הם לא רצו ללון עם עבירה בידם. עיר של מסירות נפש היתה. אח"כ יאמר שירות ותשבחות לרבנו של עולם, ויתבונן לראות כמה הוא אוהב אותו ורוצה בטובתו, ואז יאמר שירת הים ויכרית כל הקליפות, ואח"כ יבכה באהבת עולם. כזו תהיה תפילתו. ואם יראה שהוא מרגיש מרוחק, אדרבה, יוסיף באהבת עולם ויתחנן - והאר עיינינו בתורתך ודבק לבנו במצוותיך. ואם יש לו הרגלים רעים שאינו מצליח להפטר מהם, יתפלל מעומק הלב - ויחד לבנו לאהבה וליראה את שמך. וכך תלך ותתחזק אצלו מיום ליום הרגשת התענוג בשעת התפילה, עד שלא ירצה לוותר עליה בעבור כל חללי דעלמא. ואז כשיהיה לו נסיון, כגון אם שתזדמן לו איזו חדשה מרעושה קודם התפילה, לא ירצה לשמוע אע"פ שהוא אדם שאוהב חדשות, כי לא ירצה לבטל את הטעם הטוב שהיה לו אתמול ושלשום.

וכשימשיך כך יום אחרי יום, זה יתחיל להתקיים אצלו גם קודם מנחה וקודם מעריב. הוא יבין שמנחה יכולה להיות מנחה. היא לא חייבת להיות איזה דבר יבש. היא יכולה להיות מלאה חיות. מי אמר שלא? הרי לעיר ירושלים היה גם תמיד של בין הערבים! לנשמת היהודי יש גם כן תמיד של בין הערבים. הרי כבר עבר עליו היום, אולי היו אצלו דברים בלתי ראויים, אולי דיבר מה שאין צריך לדבר, אולי הסתכל במה שאין צריך להסתכל. זה הזמן לנקות הכל. ירגיל עצמו שלא לרצות לדבר הבלים קודם מנחה כדי שלא יפסיד את הטעם הטוב של תפילת מנחה. כשתגיע עת המנחה יאמר לחבריו: "איני יכול לדבר

שעה ארוכה, ורק לקראת הסוף, אז הוא נזכר להזכיר שם ה'. ובמשך כל השיחה, הוא מתלהב מדברים אחרים לגמרי, לא מהרבונו של עולם. אנו מבינים שכפי הנראה לא ראה היום את הרבונו של עולם. אילו היה מתפלל מנחה, לא היה מדבר בסגנון זה. מדוע תדבר כך? הלא ראית את ה' לפני חמש דקות בלבד! **אילו היה האדם חי עם הקב"ה, היה סגנון דיבורו משתנה ומקבל פנים חדשות לגמרי.** הרי עיקר התפילה הוא לבנות את האמונה והבטחון של האדם, להזכיר לעצמו שוב ושוב שכוחו ועוצם ידו אינו כלום^ט. די לדבר עם האדם חמש דקות בלבד כדי לדעת אם הוא מאנשי ירושלים.

ויצא מבת ציון כל הדרה

זה מה שהקב"ה רוצה מן האדם, כי זהו נקודת היהדות. ירמיה מקונן: "איכה ישבה בדד העיר רבתי עם, דרכי ציון אבלות מבלי באי מועד, ויצא מבת ציון כל הדרה". למה היא יושבת בדד? למה אין הדרה עמה? הרי אפשר ליישב אותה מחדש! התשובה היא שזה לא יועיל מאומה. מה יתן ומה יוסיף שניישב אותה באנשים? הרי תחילה צריך לבנות את ירושלים של מעלה שבתוך הנשמות, ורק אז תיבנה ירושלים של מטה. אתם צריכים להיות יהודים כאלה, אנשי ירושלים, וכשתהיו יהודים כאלה, ממילא ייבנה המקום.

חז"ל אמרו שהקב"ה השביע אותנו שלא נעלה לירושלים בכוח הזרוע. נקודה גדולה מונח בזה. הקב"ה אומר לאדם: זהו החסרון! המקום, זה מה שחסר?! החסרון הוא בלבך! את ירושלים אין בונים בכוח הזרוע. הצדיקים פירשו הפסוק "בונה

רק משום שזה מסתדר לו. איננו מתכוונים לזלזל ח"ו, אבל היכן הירושלים שלו? איך יתכן שהוא מדבר באיזה ענין ואינו מזכיר שם ה' על שפתיו? הצדיקים מיד הבחינו בכך, אך אין צריך להיות צדיק בשביל זה.

יהיה שם שמים שגור בפיו

לאחרונה סיפרנו על החסיד ר' משה מנדל פיינר ז"ל^ח, שבבואו לניו יורק אחרי המלחמה, נכנס אל הרה"ק מליובאוויטש זיע"א והרבי קירבו מאוד. בתוך שיחתם, שאל אותו הרבי: "המאמין אתה בהש"ת?". אמר לו הרב פיינר: "בוודאי אני מאמין! אילו לא הייתי מאמין, לא הייתי בא אל הרבי!". אמר לו הרבי: "מאמין אתה ברבי"ס, השאלה היא אם אתה מאמין בה"ם". שאל אותו הרב פיינר כמתמיה: "מדוע יחשוד בי הרבי שאיני מאמין בהש"ת? והלא ירא אלוקים אנכי מעודי!".

אמר לו הרבי, תוך כדי שהוא מעיף את מבטו בשעונו, שאין לו פנאי כעת לענות לו תשובה, אך תיכף ומיד חזר בו ואמר: "לך אפנה את זמני. אמור נא לי היכן היית בשנות המלחמה". פתח הרב פיינר וגלל את מסעותיו לפני הרבי במשך חמש דקות רצופות. כשסיים, אמר לו הרבי: "שאלת אותי מדוע אני סבור שאינך מאמין בהש"ת? הא לך! כבר עברו חמש דקות רצופות שאתה גולל בפני את תלאותיך ולא העלית אף לא פעם אחת על דל שפתין את שם האלוקים". וסיים הרבי כדברו אל עצמו: "איך אפשר להיות יהודי אם לא מזכירים את הש"ת בתוך השיחה..."

אמנם מדרגות רבות יש בזה, אבל הדבר פשוט וניכר לכל בר דעת. האדם מדבר

ח. חותנו של הגאון רבי יעקב חנוך הכהן שבדרון שליט"א מירושלים ת"ו.

ט. ראה לדוגמה סמ"ק מצוה יא.

י. כתובות קיא, א וברש"י.

בונה ירושלים ה', זה בונה את קרבת האלוקים של האדם.

כללים של שלום בית

הנה בכתבי הקודש מתואר כמה פעמים **הקשר שבין ישראל לאביהם שבשמים**, קשר שאינו יבש, אלא **קשר אמיץ ועמוק מאוד המיוסד על אהבה עזה**, וכפי שהיה אפשר לראות על הכרובים כשהיו מעורין זה בזה. וצריך לבאר זאת. כשהאדם רוצה לחזור בתשובה ולבנות ירושלים בלבו, עליו להבין דבר פשוט. הקב"ה סידר את העולם באופן שכל אדם יהיה בקשר עם אחרים, אם זה קשר בין איש לאשתו, אם זה קשר בין חברים, וכן הלאה. אולם קשיים רבים יכולים להתעורר בכל קשר שבין השנים, קשיים שיפגעו באהבה היוצרת את הקשר, ואכן מוטל על האדם לעשות הכל כדי לשמר את הקשר שיהיה כשמחן יצריך בגן עדן מקדם. עבודה גדולה היא, עבודת החיים, כי בשביל כך צריך האדם להסיר מלבו כל גאווה וכל מיני חשבונות ולתקן את עצמו בכל מה שנוגע לבין אדם לחברו.

אך זאת צריך לדעת שכפי שכל המצוות **נועדו לבנות את הקשר שבין ישראל לאביו שבשמים**, שהרי תרי"ג מיני עצה הן כדאיתא **בזוהר** (יתרו פב, ב), **כך המצוות שבין אדם לחברו נועדו בשביל כך**. לכל מצוה דרך פשוט כיצד היא מביאה את האדם לידי דביקות בה' ואי אפשר לומר מצוה זו גבוהה מדי בשבילי... אף בחיזוק האהבה בין אדם לחברו כך הוא, וכפי שנבאר: הכללים שהאדם לומד איך לחיות טוב עם אחרים, אינם כללים חיצוניים שאינם כתובים בתורה, אלא כל שמדובר בכללים אמיתיים שנועדים ליצור אהבה שאינה תלויה בדבר, הם בוודאי מיוסדים על דרך התורה, על **ביטול אחרי ביטול**, ועל **היכולת לשתוק ולהתאפק** כשהשני

ירושלים ה' נדחי ישראל יכנס הרופא לשבורי לב ומחבש לעצבותם", שאנחה אמיתית, שברון לב אמיתי, זה מה שבונה את ירושלים. התכוונו שזה בונה את ירושלים מבפנים. והקב"ה מסייע לו ליהודי, כי הוא חפץ בזה, הוא חפץ לבנות את ירושלים.

ולירושלים עירך ברחמים תשוב

הפסוקים באיכה מתארים היטב חורבן זה. הן כל ירושלים המוזכר באיכה, בדומה לכל המושגים המוזכרים בתנ"ך, יש לו פירושו הפשוט, ויש לו פירושים יותר עמוקים. והרי מגילת איכה מכתבי הקודש היא, וכפי שכל פסוק בתורה ובנביאים יש לו פירושים יותר עמוקים, כך כל פסוק שבמגילה זו.

הן כך אנו מתפללים ולירושלים עירך ברחמים תשוב, ולכאורה ייפלא, הלא אנו מתפללים על הגאולה, מה הענין להתפלל על ירושלים ביחוד? אכן **בני ישראל זקוקים לירושלים, ירושלים האמיתית. הלב היהודי זקוק לירושלים שדוד המלך נמצא בה**. וכסא דוד עבדך מהרה לתוכה תכין. אם אין דוד המלך נמצא בירושלים, אינה ירושלים. **אנו צריכים שספר התהלים של דוד המלך יהיה חרוט אצלנו בלב**, שהרי דוד המלך בתהלותיו מדבר עם הרבונו של עולם באופן פשוט ואמיתי כל-כך, ועם רגשי אהבה וביטול. הלא אנו מבקשים כבר בברכה מיוחדת את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח וקרנו תרום בישועתך, מה לנו לבקש שוב וכסא דוד עבדך לתוכה לתוכה תכין? אין זה אלא משום שעכשיו אנו מדברים על ירושלים, לא על דוד המלך. כדי שירושלים תהיה ירושלים, צריך דוד המלך להיות בה. **הלב זקוק לאותו ביטול של דוד המלך, לאותה אמונה שהקב"ה יכול לעזור לו ובודאי יעזור לו**. זה נקרא

מודה על האמת ודובר אמת בלבבו

הנה אחד מהכללים היסודיים שבקשר בין אדם לחברו הוא שהאדם יהיה מודה על האמת ודובר אמת בלבבו וידבר באופן חופשי. אכן כלי נפלא הוא לעבודת ה' ואנו חייבים לבנות אותו כי אין לנו ברירה אחרת. כל אחד צריך לבנות את נפשו שתהיה בריאה, והיינו שאם ייודע לו שעשה משהו שגרם פגיעה לחברו, יאמר בפה מלא: "טעיתי. אתה צודק". נפשו בריאה. אין הוא צריך להעמיד מחיצות כדי להסתיר את האמת. כשנודע לו על משהו שעשה שלא כהוגן, הוא אומר ללא חשש: "טעיתי". אין הוא צריך לקחת את חולשתו ולהשליכו על אחרים. כשהאדם אינו בריא בנפשו, אזי הוא לוקח את צערו, את כאבו הפנימי, ומשליכו על אחרים בלי שום שייכות. פתאום הוא מתחיל להמטיר על חברו בוז וקלון ואין חברו יודע על מה ולמה זכה לכך. מעשים שבכל יום הוא כולם עומדים תמיהים מה הוא רוצה מחברו. והאמת שחברו אינו אשם כלל, אלא שהלה היה בצער בגלל איזה דבר שאירע לו, ועכשיו כשזה נודמן לפניו, הוציא עליו את כל צערו. אך **כשהאדם בריא בנפשו, אינו ירא להתבונן על עצמו ולומר לעצמו את כל האמת** - "עשיתי כך וכך ולכן אני עצוב כל-כך". וכמו כן אינו ירא להביט בחולשותיו - "אני עצוב עכשיו כי פלוני אמר לי איזו מילה קשה וזה פוגע בי". הוא מגדיר את מה שקורה לו ואינו נותן לפגיעה להתבשל בתוכו ולהחליא את נפשו עד שיצטרך להוציא אח"כ את כאבו על אחרים.

מה שבונה זאת הוא חשבון נפש תמידי.

אין הוא חי באשפתות, אין הוא נראה כילדים קטנים שכאשר אוכלים אינם מקפידים על בגדיהם שלא יתלכלכו. איש

הכלימו, ועל היכולת לרצות את השני ולפייסו גם כשהאשמה תלויה בו, ועל שברון לב, שברון לב שאינו מביא לידי עצבות, אלא לידי ביטול היש, כאשר הוא לומד להיות תמיד בצד הנותן ולרצות את השני (לא ממקום חולה, אלא מתוך שהוא אוהב לראות את השני מרגיש טוב).

הנה כל זה עבודה גדולה היא עד מאוד, ותכליתה כדי שעל ידה יבין האדם מהי השייכות שלו והקשר האישי שלו עם הקב"ה. וכנזכר לעיל, שכדי לחיות עם הירושלים שבלב, צריך לחיות בקשר מיוחד עם הקב"ה, קשר שאי אפשר לעזוב. עבודת האדם היא שלא לעזוב את הקשר אילו לרגע אחד. לעולם לא יעזוב אותו. וכפי שכתב הרמב"ן (פרשת עקב) שגם כשידבר עם אחרים, יהיה דבוק במחשבתו לה'.

כשילמד האדם את הכללים כיצד לחיות עם אנשים אחרים ויעבוד על זה, יקלוט שכל הכללים האלה הם עצות להתקרב אל ה', וכל מה שיוצר קשיים בקשר שבין אדם לחברו, גם יוצר קשיים בקשר שבין האדם ליוצרו. האדם צריך לקלוט שהקשר שלו עם הקב"ה הוא קשר אישי, ולכן יש דברים שאסור לו לעשות, כי כפי שבין אדם לחברו יתכן שהשני ייפגע על ידי מעשים אלה, כך בין האדם ליוצרו, כי הגם שהקב"ה הוא למעלה מההשתנו ואי אפשר לייחס לו דברים גופניים, מכל מקום רצונו שהאדם יבין שלאחר שעשה מה שעשה אין הוא יכול לבוא אל התפילה כאילו לא היה. דיברת מה שהיה אסור לדבר, ציערת יהודי ובכך ציערת את הרבונו של עולם כביכול, עכשיו אתה בא ומתנענע בשמו"ע?! פייס את חבריך, פייס את הרבונו של עולם, חזור בתשובה קודם התפילה, דבר בשברון לב - "נכשלתי. עזור לי רבונו של עולם שיותר זה לא יקרה לי. עזור לי שאוכל לתקן זאת".

אלוקים שחזק יותר מכל. אין הוא הולך להתקוטט קודם מנחה, כי אם יתקוטט לא יוכל להרגיש תענוג של קרבת אלוקים בתפילתו, ומדוע יעולל לעצמו כך?

התוכנית של הקב"ה היא **שהאדם ישים לב מה הם הכללים לשמירת הקשר בין אדם לחברו, ויבין שמי שנוכד על עצמו ויש לו ענוה וביטול ונפשו בריאה כך שהוא יכול להודות על האמת ולהיות דובר אמת בלבבו, יכול להתחבר לאחרים ולחיות אתם בנועם.** אין הוא צריך להעמיד מחיצות בינו לבין העם, כי אינו חי מהכבוד המדומה שבא מבחוץ, אינו חי מהחנופה, אלא חי חיים אמיתיים המחברים לרבנו של עולם. ואז יבין שכל אלה מעכבים גם לשימור הקשר שבין האדם לרבנו של עולם. האדם צריך שתהיה לו היכולת להודות על האמת, שתהיה לו היכולת לומר: "טעיתי". איני צריך להורות היתר, איני צריך לפלפל בפלפולי סרק כדי להצדיק את מה שעשיתי. איני מצדיק את עצמי. נכשלתי. זה באמת לא היה בסדר."

כך נבנה הקשר עם הרבנו של עולם. אחרת, יתרגז האדם כל יום על מישהו אחר. כבר הוזכר לעיל שכאשר אין האדם בריא בנפשו, הוא מסתכסך עם בני אדם על לא עוול בכפם. "פלוני לא עשה לך כלום, למה אתה צועק עליו? מישהו פגע בך, אך מה אתה רוצה מפלוני?". זה מה שעושה האדם לרבנו של עולם אם אינו בריא בנפשו. והפסוקים מדברים על זה הרבה שמגיעים בטענות על הקב"ה בעוד אנחנו בעצמינו אשמים במצבנו. האדם מרגיש כל-כך בזוי ושפל, ריק מפנים, הכל מפני שאינו מתפלל ואינו לומד, ואח"כ כשאחד פוגע בו, אין לו כלים להתמודד עם פגיעתו, ואז הוא בא בטענות אל הקב"ה. הוא משליך את כעסו על הקב"ה ואינו יכול לבנות את הקשר

ירושלים אינו מתהלך מלוכלך. כשהוא רואה שנפל לו רבב בבגדו, מיד הוא שם לב לכך ואומר לעצמו: "הכל היה היום בסדר, חוץ מדבר זה שלכלך את בגדי, ובגללו עלי לכבס את בגדי".

דאגה בלב איש ישיחנה

אכן זהו אחד מהיסודות של חשבון הנפש. האדם צריך לשמור על בריאות נפשו. והיינו שכל פעם שישים לב שהוא עצוב ושאינו רוצה להיות בחברת בני אדם, יתבונן בעצמו לראות מהו הדבר שמציק לו, וכשיגלה - ירגיע את עצמו, והדרך הטובה ביותר הלא היא עם הרבנו של עולם. יאמר לעצמו: "טוב לי שקיבלתי תזכורת לטהר את לבי מהרגשות גאוה ואנוכיות". ואם יודע שעדיין אינו במדרגה זו, יוסיף לקיים גם דאגה בלב איש ישיחנה, אך לא לכל אחד ישיחנה, כי אם לאיש ירושלים. כי אם יפנה למי שאינו נמנה על אנשי ירושלים, הלא יתן לו עצות טיפשות שרק ירחיקוהו ויוסיפו להעמיקו בטיט היוון.

קשר בריא של נפש בריאה

כשהאדם יכול להגדיר מה שהוא מרגיש ויודע לומר כל פעם: "אני מרגיש כך וכך מפני שנאמר לי כך וכך", יש לו נפש בריאה, וממילא הוא יכול לחיות עם אחרים בנועם מבלי שכל דבר קטן יערער את החיבור ביניהם, ומבלי שיהיה ביניהם פירוד לבבות. אכן כל פעם שיש פירוד לבבות צריך לחזור לשלב קודם - למה אתה כל-כך בצער? למה אתה ירא כל-כך? פלוני אינו הולך ליטול ממך כלום! אין אדם נוגע במה שמוכן לחברו... עם קצת אמונה ובטחון סיבת הפירוד נעלמת מאליה, ואז אין צריך לעבוד קשה בשביל ליישר את ההדורים, כי הוא בעצמו נרגע. יש לו תענוג של קרבת

להיות ברוגז עליו. להיפך, יהיה אמיתי עם עצמו ויאמר בפה מלא: "עשיתי עבירה פלונית. לא רציתי לעשותה, אבל נכשלתי. רבוננו של עולם! עזור לי להנצל מיצרי". היכולת אוהב אותי, עזור לי להנצל מיצרי". היכולת להיות בקשר טבעי עם הרבוננו של עולם, מסייעת לאדם לחיות כיהודי אמיתי. הקב"ה רוצה יהודים אמיתיים, לא אנשים שמקיימים מצוות מעשיות יבשות. והרי החילוק ניכר לעין, כי מי שמקיים מצוות באופן יבש, כאילו היו דברים חיצוניים, חלק מהמצוות יקיים ובחלק אחר מהמצוות יהיה חלש מאוד, והסיבה פשוטה, כי אין כוונתו לבנות את הקשר שלו עם הקב"ה, כי אם לבנות את השם האישי שלו, ומה שאינו מסייע בכך, אין הוא רואה לנכון להשקיע בו.

כשרואים אדם שנכשל בדברים חמורים פעם אחר פעם ושואלים: "היתכן? הרי אין זה מתאים לו!", אין זו קושיא סתמית, אלא הקושיא היא: "למה אין זה מפריע לו? איך יתכן שעבירה זו אינה מפריע לו? הרי צריכה היתה לטמטם לו את לבו!". הקב"ה רוצה שהאדם לא ירצה לאכול מאכלות אסורות, שלא ירצה לדבר סרה ביהודי. למה? כי יבין שאם ידבר על יהודי, זה יפריע לו לשמוע שלו. האדם יאמר: "יש לי נגיעות במה שאיני רוצה לדבר על יהודי. לא מפני שאני עובד גדול, אלא משום שפעם עשיתי זאת וזה לא היה כדאי. לקח לי שלושה ימים וכמה מקוואות עד שחזרתי לאיתני. לא כדאי לי. אני זוכר עדיין את הטעם המר. אני זוכר עדיין אותה שבת שהייתי בה יבש כעץ לאחר שעברתי על עבירה". זהו היהודי שהקב"ה חפץ בו. זה נקרא בניית ירושלים. זה חי, זה כלילת יופי. המקונן בוכה על זה. אין כלום בירושלים, אין מה לחפש בה כל עוד אין בה לב. ואם יש בה לב, הלא ממילא העיר נבנית.

אתו. אכן כן, היכולת לחיות עם האמת בונה קרבת אלוקים.

אתה יודע למה חיו הבאים בירושלים באהבה נפלאה כל-כך? אתה יודע איך היו עומדים צפופים ומשתחווים רווחים? מפני שהסירו מלבם את כל הפרשיות. הם הביאו עולות, הם הביאו חטאות ואשמות, ומחקו את הכל. הם לא נתנו לפרשיות להתנפח.

ידיד ה' ישכון לבטח

כל יהודי יכול לבחור לחיות חיים כאלה. אמנם בתחילה זה קשה מעט, אבל אח"כ החיים נעשים נעימים ומאושרים כל-כך. אדם כזה יכול לדבר עם חברו בנעימות: "אני מתנצל, באמת לא הייתי צריך להתנהג כך. הרי זהו החסרון שיש לי ותמיד אני נכשל בו. אני מודה ומתוודה". יש שיאמר כך מפני שזהו האמת, ויש שיאמר כך כדי להחזיר את השלום, כפי שאמרו חז"ל (ב"מ כג, ב) שמותר לשנות מפני השלום.

מי שחי בקשר אמיץ עם הקב"ה, יש לו את היכולת ליטול את האשמה על עצמו. אין הוא צריך לעוות, אין הוא צריך לשנות את העובדות. למה? כי הוא מרגיש קרוב כל-כך אל ה'. הוא מלא, הוא שבע. התוכנית של התורה והמצוות היא שתהיה לו לאדם קרבה גדולה כל-כך עם הקב"ה, עד שיהיה לו לידידו הנאמן ביותר ולא יצטרך לחברים. הצדיקים הקדמונים לא היו צריכים לחברים נאמנים. אמנם היו להם חברים להתייעץ עמהם. אבל ידידם הנאמן ביותר היה הרבוננו של עולם, וזה היה להם מספיק.

אשר הוא יהודי

האדם צריך ללמוד לבנות את השלום בית שלו עם הרבוננו של עולם. אין לו

חשובים. היא צריכה לדעת לוותר על חלקים מסדר היום כדי שתוכל להפגש עם הרבונן של עולם. מה שאמרו שהנשים פטורות מן התפילה⁸, הוא רק מפני שהן מדברות עם הקב"ה בשפתן ומאמצות את בטחונן בו... איה הוא ספר התהלים הספוג בדמעות של זקנותינו? היכן היהדות? **איך אפשר להחזיר יהדות אצל הילדים אם אין חיים עם הרבונן של עולם** וכל היום מתרוצצים, כאן מכינים שמחת בר מצוה וכאן מכינים שמחת שבע ברכות, וכאן דואגים לסדר את הבית על הצד היותר טוב כי אורחת צריכה להגיע? הלא הם חיים חיצוניים. אין היא יכולה להצטדק בכך שהיא אשה. אין זה תירוץ. כל אחד צריך להיות יהודי. בירושלים היו גברים, נשים וילדים. כולם הביאו קרבנות, לכולם היתה קרבת אלוקים וכולם זכו להשראת השכינה. אין זה דבר שאפשר לוותר עליו. והרי אנו רואים את החורבנות שנגרמות מזה.

אפילו כשהכל מבחוץ עולה יפה... אם כי בוודאי הצניעות צריכה להיות לפי כל דרישות ההלכה, הרי כל ענין הצניעות הוא לשמור על היהלום שבפנים. הן כל מה שהקב"ה נתן לנשים הרגשים יותר חזקים, הוא כדי שיוכלו להשתמש בהם להתעלות רוחנית ויגיעו מהר יותר לקרבת אלוקים מבלי שיצטרכו לעבור את כל היגיעה של הגברים, ואם כן איך יוכלו לוותר על קרבת האלוקים? בלי קרבת אלוקים תהיה האשה יבשה מכל, היא תשתטה ותדבר כל היום לשון הרע ורכילות. וחיים כאלה הלא אינם חיים יהודיים. השיג ושיח של האשה היהודייה הוא אמונה ובטחון וקרבת אלוקים, וכך צריכים הילדים לגדול. **הילדים צריכים לראות אצל הוריהם שהם מקבלים חיות מקרבת אלוקים.** כך צריך להיות בכל

נשי בעי חיי

וכבר דיברנו כמה פעמים ונזכיר שוב. הדברים נאמרים לא רק אל הגברים, אלא גם אל הנשים והטף. כולם צריכים להיות יהודים כאלה.

לא רק למי שכבר הגיע לגיל חמישים וכבר בקי בש"ס ופוסקים ניתנה יהדות זו, אלא לכל יהודי. אתה יהודי? רגליך עמדו על הר סיני? זוהי היהדות! עליה אמרת נעשה ונשמע. ירושלים היתה לכולם, גם לנשים. אף הן הביאו קרבנות. הלא דבר הוא שצריך לעורר אותו שוב ושוב. אם זה נשים שמתפללות בילדים ולא יוצא להן לעמוד ולהתפלל, אם זה נשים שנוטלות על עצמם את עול הפרנסה כדי שבעליהן יוכלו לעסוק בתורה וסדר יומן עמוס ביותר עד שאינן מוצאות פנאי לדבר עם ה', צרה גדולה היא עד מאוד. אין אשה יכולה לחיות כיהודיה אם אינה זוכרת את הקב"ה ואינה מדברת עמו ואינה זוכרת שהוא מנהל את הכל ומשגיח על הכל. אף האשה חייבת להתמלא בקרבת אלוקים. בלי זה תיכשל על כל צעד ושעל בכעס ובשאר מרעין בישין ותבקש למלא את נפשה בהבלים כי תרגיש יבשה ואין כל. אי אפשר לה לאשה לחיות מהתרוצצות תמידית. אפילו היא עובדת כדי שבעלה יוכל ללמוד תורה, מכל מקום אינה יכולה לחיות חיים שכל כולם מיוסדים על השתדלות. בירושלים בוודאי אינה יכולה לחיות כך. חיים כאלה נידונים לכשלון כי הם חיים גלותיים.

אכן **כל אחת צריכה למצוא עצות איך לפנות לעצמה זמן לדיבור עם הקב"ה**, ולפעמים תצטרך גם לוותר על דברים אחרים אע"פ שסברה עד כה שהם מאוד

יא. ראו בשו"ע או"ח סי' קו, ב שנסים חייבות בתפילה מעיקרא דדינא, וראה שם במג"א ס"ק ב שמנהג רוב הנשים לבקש בקשה מיד בבוקר סמוך לנטילה.

עצמי, העיקר שתוכל לדבר אתי. אני מכסה לך את הוצאות כל היום כולו, אני מבטיח לך שהוצאות שבת ויו"ט אינן מן המניין, ואתה תרגיש כאילו כל מלאכתך עשויה, והכל כדי שאוכל לדבר אתך".

ננסה לדמיין מחזה כזה. ראובן מבקש לדבר עם שמעון, ושמעון אינו יכול. הוא אומר לו: "את האמת אומר לך. מאוד רציתי לדבר אתך, אבל אני עסוק מאוד". אומר לו ראובן: "כמה אתה מרוויח ביום? אלפים דולר? אני נותן לך אלפים דולר במזומן, ותהיה אתי יום אחד. הבה ניסע אל שפת הים ונדבר יחדיו. הלא קרובים כל-כך הננו, למדנו יחד בישיבה... הבה נקדיש זמן לטייל ביחד ולהתרפק בערגה על הזמנים שהיו ואינם". ראובן מושיט לו אלפים דולר ושמעון מבטיח לבוא.

ויהי ביום המיועד, ראובן עומד על שפת הים ומחכה לשמעון שיבוא. אחרי שעה מועטה, הוא רואה את שמעון מופיע. הוא מתמלא גיל ורון. אך שמעון, מיד כשמגיע, מוציא את פלאפוןו ומתחיל לשוטט ברחבי העולם. ראובן אומר לו: "הלא הזמנתיך מפני שרציתי לדבר אתך..." מניח שמעון את פלאפוןו ומתחיל להסתכל על ארבע רוחות השמים. אומר לו ראובן: "הסתכל עלי, דבר אתי". שמעון מישיר את מבטו אל ראובן, אך כעבור רגעים ספורים הוא נרדם...

הקב"ה אמר ליהודי: "אני נותן לך שבת כי רצוני להיות אתך. בשבת אין גלות. שבת היא גאולה". כך כתב ה'תפארת שלמה' שבשבת רוצה הקב"ה שירגיש היהודי כאילו הוא נמצא בבית המקדש. אין אם כן שום תירוץ. אין האדם יכול לומר עדיין לא הגעתי למדרגה זו, כי אם באמת אינו במדרגה זו, עליו להתבונן עכ"פ ולהבין שמדובר בדבר שאינו הגיוני לעשותו בשבת

בית. אין לנו ברירה אחרת. רק כך אפשר לבנות ירושלים. כשהאדם יודע שהוא מקבל חיות מתפילה ושם שמים נעשה שגור על לשונו, הוא נכנס לשערי ירושלים, וכך הוא בונה את ירושלים.

ישקני מנשיקות פיהו

הן שבועה זו שהשביע הקב"ה את ישראל שלא לעלות בכוח הזרוע לירושלים, היכן היא כתובה? הלא היא כתובה בשייר השיירים (השבעתי אתכם בנות ירושלים וגו'), שם מתוארת האהבה שבין כנסת ישראל לדודה. הקב"ה אומר: הדבר האחרון שתעשה הוא לעלות לארץ ישראל באניה, להתיישב בה ולטפוח לעצמך על השכם - "ירושלים בדינו". זהו ההיפך משיר השיירים. שיר השיירים הוא "ישקני מנשיקות פיהו כי טובים דודיך מיין". הקב"ה מפיץ באדם שיעשה הכל כדי להתקרב אליו, שיהיה לו לב כזה שמוכן למסור משלו כדי להתקרב אליו.

וכבדתו מעשות דרכיך

אם נתייחס לחומרי הקריאה שנמצאים היום בבתי ישראל בשבת ויו"ט, הנה חלק מהם בוודאי מומלצים, כגון סיפורי צדיקים וסיפורי אמונה, שמועילים הן לקוראים והן לילדיהם ומוסיפים לאווירת השבת. אך חלק מהם הוא נורא, כגון חדשות העולם. האדם אומר לעצמו: "הרי איני בעל מדרגה גדול... ומה אני עושה סך הכל? - אני רק קורא חדשות". ה' ירחם! נייעס בשבת?! בין אם זה גברים, בין אם זה נשים. ולא רק חדשות, אלא כמו כן כל מה שבגדר דברים בטלים. חבל! הקב"ה נתן לנו את השבת כי הוא רוצה לדבר אתנו. כל השבוע האדם אומר להקב"ה: "אני עסוק, אני מממהר, איני יכול". אומר לו הקב"ה: "אתה יודע מה? לוו עלי ואני פורע. יום אחד אני לוקח על

לכל יראה לשנות את צורת תפילתו, שהרי התפילה נועדה לכך. מעתה לא יפול באמצע התפילה, אלא יחשב היטב מתי והיכן הוא מתפלל ויכין עצמו היטב קודם התפילה מתוך הבנה שיש לו הזדמנות לדבר עם הרבונו של עולם, וכשיתפלל, יעצום את עיניו ויתפעל מכך שהוא יכול לדבר עם הקב"ה בלשון נוכח כעומד בפני המלך ממש.

עוד ירגיל עצמו לומר כמה מזמורי תהלים בכל יום עם פירוש המילות, ובכך יפתח את הקשר עם הרבונו של עולם. ואם יראה שיש לו עבירות והרגלים רעים, לא יסתיר את עצמו מאחוריהם. ואע"פ שאין לו עדיין העצה איך להחליץ מהם ואינו רואה שהוא עומד להיות היום צדיק גמור, מכל מקום לא יחביא את עצמו מהקב"ה, לא יעמיד פנים כאילו לא אירע כלום, אלא ידבר עליהם עם הקב"ה - "אני יודע שזה זה אינו ראוי. אני מקווה לתקנו, כי אני רוצה להיות קרוב אליך, אלא שעדיין אין לי את הדרך. עוזר לי למצוא אותה".

בונה ירושלים ה'

על האדם להבין שזה מה שהקב"ה רוצה ממנו, לבנות את הקשר, והקשר נבנה הן על-ידי עשה טוב והן על-ידי סור מרע. והשלב הראשון בסור מרע הוא להכיר בנעשה. הן כך נוהגים כשרוצים להשלים בין שנים. מושיבים אותם על שולחן אחד ושואלים את כל אחד מהם: "אתה מבין מה אירע כאן? אתה מבין שאינך אנושי?". והשלב השני הוא להסיר את הרע הלכה למעשה. על האדם להגיע למצב שלא יחפוץ ברע לא מפני שהוא עבירה, אלא מפני שזה מפריע לו לקרבת האלוקים. כך הקב"ה רוצה, שיאמר האדם: "אני יודע שדבר פלוני מגשם אותו. אני רוצה להוציאו מחיי. הוא מושך אותי כלפי מטה, ואני יודע

קודש. אמרו נא! איזה יהודי אינו מסוגל להוציא ספר תהלים בשבת ולומר שירות ותשבחות. הרי מדובר בשבתות ארוכות. אכן הרבה דרכים יש להתקרב אל ה'. אפשר ללמוד גמרא עם תוספות, אפשר לשיר שירות ותשבחות ולהתחזק יחד בשבת אחים. אבל אם אין לו לאדם ראש ללמוד גמרא ואינו במצב שיוכל להתקרב באופנים אחרים, הלא יש לו תהלים ויכול לדבר עם הקב"ה.

עד מתי תאבל האריך

האמת שהתפילה צריכה להיראות **באופן כזה**, הרי כך כתוב בספרים, שבשבת אין המלאכים אומרים שירה ובני ישראל אומרים במקומם. אך **העיקר הוא הקשר עם הקב"ה**. גברים, נשים, ילדים... צריך לחנך על זה, צריך לחנך על קרבת אלוקים, צריך לדבר על זה ברור ולהתלהב בזה. כל הענינים החיצונים הלא נועדו רק לבנות קשר זה. הקב"ה חפץ ביהודים שממאסים בכבוד וממוון ובכל השאר ורק רוצים להתקרב אליו. זהו יהודי.

ואם האדם נכשל בכל אלה, סימן הוא שאינו מבקש את ה', ואם כן אומר לו הקב"ה: "לך-לך מכאן. אין צריך בית המקדש, אין צריך ירושלים. יהודי כזה אתה יכול להיות גם בחו"ל". זה מה שאמר הקב"ה. הוא לא הלך לכלות את בני ישראל. הוא רק אמר: "אם חפץ אתה ביהדות כזאת, אינך מתאים לכאן. כאן חיים עם יהדות כמו של שיר השירים. אינך רוצה? לך שמה ותחיה לך חיי חו"ל".

אבל עד מתי נהיה בגלות? עד מתי לא נבין את האמת? צריך להבין את האמת. הקב"ה רוצה שנחיה באופן זה. **על האדם לבחון עצמו ולראות איך עוד דבר ועוד דבר נעשה ככלי להתקרבות אל ה'**. תחילה

הש"ס, אבל אז אף אחד לא יצטרך לדעת מזה".

אדם כזה לומד תורה כי הוא רוצה למצוא את הקב"ה. כשהוא רואה מאמרו מוסר בספרי חז"ל, הוא מתרפק עליו ואומר: "זה מה שמדבר אלי, שהרי זה מראה לי את טעותי. הרי איני רוצה להמשיך לחיות בטעותי. מה יהיה לי מזה? היעלה על הדעת שאמשיך להתהלך עם גאוותי עד זיבולא בתרייתא?!". אין הוא צריך את הסיפוק החיצוני, אין הוא צריך שיאמרו עליו שקיים מצוה זו ומצוה פלונית. מי שצריך שידברו על גדלותו ועל נדיבות לבו, הרי מוכר את מצוותיו בעבור נזיד עדשים. וחבל! כבר שילמת, כבר השקעת מכוּחך, למה לא התקרבת על ידי כן לרבונו של עולם?

היום נתן לנו הקב"ה להבין זאת מהטבע. כשמכניסים תקע של מנורה לתוך השקע, אם יש איזה דבר המפסיק במקום המפסיד, המנורה לא תעבוד...

כשהאדם לומד ומתפלל, אם יש לו איזה חסרון ביהדותו, אם בכעס, אם במידות, אם בדיבורים אסורים או בראיות אסורות, הרי זה מפריד וחוצץ. הוא לומד ועושה ומרעיש, אבל האור אינו נדלק. איזה קרבתו לה? איזה היא? הקב"ה חפץ בחיים של קרבת אלוקים. חיים של קיום מצוות טכניות, הם חיים יבשים. אנו מוכרחים להגאל. אין לנו ברירה אחרת. בכו תבכה בלילה על חיים שאין בהם קרבת אלוקים. אין להם מנחם לחיים כאלה.

בני ציון היקרים

הנביא מקונן: "איכה יועם זהב" - איכה החשיך הזהב. "ישנא הכתם הטוב" - איך שונה מראית האבנים טובות ומרגליות. "תשתפכנה אבני קודש בראש כל חוצות".

שעוד מעט קט לא אוכל להתפלל ואף שבתותיי ייחרבו". כעין זה יתכן שיהיה לו מול אדם מסוים - "אני יודע שאדם פלוני מושך אותי כלפי מטה. איני רוצה להיות אתו בקשר יותר..."

אדם כזה מתאבל על ירושלים. הוא בוכה בראותו את ירושלים בחורבנה. כואב לו - "ראה איזה כוח רוחני יש ליהודי, וראה איך אני נראה. איני רוצה להיראות כך. עוזר לו, רבונו של עולם, לבנות את ירושלים".

הקב"ה רוצה שנקום ונבנה את ירושלים, אבל את ירושלים הפנימית, ירושלים של מעלה שבנשמת האדם. לנקות עוד קצת ועוד קצת, על-ידי שברון לב והרהור תשובה. להכניס בו עד קצת תורה, עוד קצת תפילה. לעשות עוד כמה דברים שקשה לו, הכל כדי לנקות הלב מתוך רצון להגיע אל מה שנמצא מעבר לתורה ולתפילה, היינו הקשר עם הקב"ה.

רצוננו לראות את מלכנו

הן זהו היסוד שהצדיקים כולם חזרו עליו תמיד - "אני רוצה את מה שמעבר לתורה ולתפילה". כך איתא ב**זוה"ק** (פרשת בהעלותך) שהכסיל כשרואה את ארמון המלוכה, חושב שזהו המלך, אך החכם יודע שאין זה המלך, זה רק הקירות מסביב, וכשמתקרבים ורואים את לבוש המלכות, שוב חושב הכסיל שזהו המלך, אך החכם יודע שזה רק הלבוש. החכם האמיתי יודע שכל אלה רק מראים שבפנים נמצא המלך...

איש ירושלים אומר: "אני רוצה לראות את המלך בעצמו. איני רוצה להשאר בכך שיוכלו לומר עלי לאחר מאה ועשרים שסיימתי את הש"ס. לא! לא לזה אני משתוקק להגיע. ואע"פ שהאנשים הסובבים אותי חיים עדיין חיים חיצוניים, אני איני חפץ בכך. אכן אם ידיעת הש"ס תוכל לקרביני אל השיי"ת, אני שואף לדעת את

מאושר, דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום. אין נעימות כמותה. לך-לך לאט לאט ותגיע לזה. **הדרך אינה רחוקה כל-כך, כי קרוב אליך הדבר מאוד בפוך ובלבדך לעשותו.** התורה מדברת לכל יהודי, ואין כוונתה שקל להגיע לגמרא או שקל להגיע למצוה בלבד, אלא **כוונתה גם שקל להגיע אל הרבוננו של עולם.** נקודת היהדות קרוב מאוד. אלא שבשביל זה צריך להפסיק לחיות כתינוק. על האדם להתחיל לחשוב מה חשוב בחיים. יזכיר לעצמו מה שהתורה אומרת שוב ושוב למה הקב"ה נתן לו את התורה. מה הקב"ה שואל מעמך? כי אם ליראה ולאהבה את ה' אלוקיך. שתרגיש אליו שייכות חזקה כל-כך, עד שתירא ממנו ותאהב אותו. וכשתרגיש ריחוק, שוב תברח אליו. ה' עוזי ומנוס לי. אני רץ אל הקב"ה כשיש לי מצוקה. איני רץ לא לפלוני ולא לאלמוני, כי אם להשי"ת.

הקב"ה מתגלה לו לאדם דרך התורה, שהרי הכניס את עצמו בתוך אותיות התורה. יש שאנו סבורים במה שאמרו **חז"ל** (שבת קה, א) "אנכי נוטריקון אנא נפשי כתבתי יבית" שהוא על-פי סוד בלבד ואינו קשור אלינו ואינו ניתן להשגתנו ורק צריך להאמין שכך הוא. אך האמת **שמי שילמד תורה כדבעי, ימצא את הרבוננו של עולם.** הוא יראה אותו בחוש. הוא יגלה איך הקב"ה מזמין לו בהשגחה פרטית לראות מה עליו לתקן. אז יעמוד כמשותמם וישאל: "איך הקב"ה הכיר אותי טוב כל-כך? איך ידע לכתוב כאן בדיוק מה שאני צריך עכשיו? אה, הקב"ה מכיר היטב את חסרוניתי!". הוא ימצא את הקב"ה בכל מקום, בסידורו, בחומושו ובגמרא שלו. **בכל מקום ימצא איך להתקרב אל ה'.**

כשהאדם לומד תורה לשמה, אפילו **במדרגה הפשוטה ביותר,** דהיינו כדי להתקרב אל ה', או כדי לנקות את נשמתו,

על-פי פשטות מדבר הכתוב בענין הזהב שבבית המקדש והאבנים היפות של ירושלים. אך כשעוברים לפסוק הבא, הנביא עצמו אומר: "בני ציון היקרים המסולאים בפז". עליהם אני מדבר. ציון זה ציון? **ציון זה בני ציון. הלא הם היו יקרים, הם היו מרוממים.** ועתה - "איכה נחשבו לנבלי חרש מעשה ידי יוצר". תראה איך ירדו עשר מעלות אחרוניות, תראה כמה הם מתנהגים בטיפשות, תראה אותם מסתכלים איך הם נראים בעיני הרחוב, מה אומרים עליהם ומה חושבים עליהם. וכי אלו בני ציון הם?! הלא זה הראיה החזקה ביותר שאין להם קרבת אלוקים. **אילו היה להם טעם בתפילה, לא היה אכפת להם כל השטויות וההבלים,** להיפך, הם היו מואסים מכל השקר והחנופה.

אין עיקר הדבר מחמת החסרון של החנופה והרדיפה אחר הכבוד, עד שיאמר המצטדק - "יש אנשים שעובדים על זה. אני טרם הגעתי לכך", אלא **עיקר הדבר שזה סימן שהנקודה העיקרית אינה קיימת.** אילו היתה לו קרבת אלוקים, וכי היה מעניין אותו כל השטויות וההבלים?! אילו היה טועם טעם בשמו"ע, לא היה מתייחס כלל למה שפלוני אומר. וכשהיה פלוני מביישו, לא היה מרגיש כלל יסורים, ואף לא היה רואה את עצמו כמי שמקבל יסורים באהבה, ולא היה חושב שיש לו כפרת עוונות מזה. למה לו להפגע? בגלל שילד קטן פלוני אמר משהו או חשב משהו?! זה לא מעלה ולא מוריד כלום, שהרי הוא מגיע עכשיו מפגישה עם הרבוננו של עולם. דביקותו בה' הרי גדולה וחזקה מכל דבר אחר.

אנא נפשי כתבתי יבית

הקב"ה נתן לנו תורה ומצוות ואמר כך: עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה

אוכל להתפלל אח"כ, לא יהיה לי כלום".
הוא מרגיש זאת.

הן כך אמרו **צדיקים** שהיראה האמיתית היא היראה שלא לאבד את האהבה עם הקב"ה. כל אחד יכול להגיע לזה, אנשים, נשים וטף. אכן אצל הטף הוא לפי ערך, כי צריך דעת בשביל זה, שהרי חיבור צריך דעת, אבל נשים? הרי נשים יכולות לעשות קנין. מאין נובעת הטעות הזאת שהנשים יכולות לחיות בריקנות נוראית כזאת. הלא נקודת היהדות צריכה להיבנות!

יעזור ה' שנוכל לבנות את הבית. הקב"ה מחכה לנו. האהבה שיש לו אלינו היא לבלי לשער. יעזור ה' שנוכל להתרומם מעפרנו ולהתקרב, ובוודאי יקבל את התקרבותנו ויגאלנו, ואז נראה לאיזו קרבה אנו יכולים להגיע כאשר ניפגש עם הקב"ה, ותהיה שמחה גדולה בעולם, ויתקיים 'ישמחו השמים ותגל הארץ ויאמרו בגוים ה' מלך'. כל הבריאה תשיר ה' מלך ותתעלה כשכנסת ישראל תחזור לדודה, והרי זה בהישג יד. תשובה היא בהישג יד. כל אחד מהמקום שבו הוא עומד, יבקש מה': "אנא עזור לי לראות מה אני צריך לתקן וכיצד אתקן אותו", והקב"ה בוודאי ישמע לתפילתו ויסייע לו לחזור ולהתקרב אליו. ולוואי שבקרוב ממש נזכה להיראות בבית המקדש ולראות את הקב"ה, במהרה בימינו. אמן.

הוא מוצא שם את הקב"ה ורואה אותו עין בעין, ואח"כ השיג והשיח שלו במילי דעלמא נעשה באופן זה, וכן מגעו ומשאו עם השכנים נעשה באופן זה, ואינו צריך להסתיר כלום בהיותו בביתו, כי הוא יודע שהוא יהודי, בלילה כביום, בפנים כבחוץ. זה אומר שאף פעם אינו נכשל כלל בשום דבר, לא במחשבה לא בדיבור ולא במעשה! לא! כל עוד הוא נמצא בזה העולם, יש לו יצר הרע. אבל אינו אדם מופרך, אינו עומד מחוץ לשערי ירושלים. הוא מדבר עם הקב"ה ומביא קרבנות. הוא אומר לו: "היום היתה לי מחשבה שאינה ראויה, אני צריך להביא קרבן עולה, יהי רצון שייחשב לי כאילו הקרבתי עולה".

כשלוּמדים סוגיא בגמרא, יש אנשים שנמצאים עמוק בתוכה, ולפעמים הם טועים באיזו הבנה. אך יש אנשים שאינם נמצאים כלל בתוך הסוגיא. הם רק מסתובבים סביבה סחור סחור, ואינם מבינים כלל את המדובר. כך יש בני אדם שרק מסתובבים סביב היהדות ואינם נכנסים פנימה. הקב"ה רוצה מאתנו יהדות. הוא מתחנן בפנינו. יהדות זו כשנבנה אותה, ייבנה בית המקדש. אין זו סגולה, אין זה דבר שכתוב באחד הספרים, אלא בזה נמצאת הנקודה. שנאת חנם מונח בזה, יראת שמים מונחת בזה, כל היהדות מונחת בזה. הוא אדם ששומר על עינו - "איני רוצה להסתכל במקום האסור, שהרי לא

נדבת החפץ בעילום שמו
לישועה ברכה והצלחה בכל העניינים

יום שלישי פרשת לך לך ז' חשוון תש"פ

מידת הכעס והעצה להנצל ממנה

הם נחשבים לעבודה זרה, והוא לכל אחד ואחד לפי מדת הזדככו.

כל הכועס כאילו עובד עבודה זרה

ואכן בדברי חז"ל מצאנו על כמה איסורים שכל העובר עליהם נחשב כעובד עבודה זרה משום שמעשיו מוכיחות עליו שהוא כופר באלוקי ישראל ח"ו, והמפורסם שביניהם הוא הכועס, וכמו שאמרו כמה פעמים בזהר הקדוש: "כל הכועס כאילו עובד עבודה זרה". וכן כתב הרמב"ם (הלכות דעות פ"ב ה"ג) אמרו חכמים הראשונים כל הכועס כאילו עובד עבודת כוכבים.

וכבר היו שהתפלאו על הרמב"ם מאין הוציא מאמר זה והרי לא ראה את ספר הזוהר², ויש שכתבו שהוציא אותו ממה שאמרו במסכת שבת (קה, ב): המקרע בגדיו בחמתו והמשבר כליו בחמתו והמפזר מעותיו בחמתו, יהא בעיניך כעובד עבודה זרה, שכך אומנתו של יצר הרע, היום אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו עשה כך עד שאומר לו עבוד עבודה זרה והולך ועובד. אמר רבי אבין: מאי קראה - לא יהיה בך אל זר ולא תשתחוה לאל נכר (תהילים פא, י), איזהו אל זר שיש בגופו של אדם - הוי אומר

מסכת עבודה זרה של אברהם אבינו

במסכת עבודה זרה (יד, ב) איתא: אמר ליה רב חסדא לאבימי: גמירי, דעבודת כוכבים דאברהם אבינו ד' מאה פירקי הויין, ואנן חמשה תנן ולא ידעינן מאי קאמרינן. פירוש: קיבלנו מרבותינו שמסכת עבודה זרה של אברהם אבינו היו בה ארבע מאות פרקים לעומת מסכת עבודה זרה שלנו שיש בה רק חמשה פרקים ואף על פי כן אין אנו מבינים מה כתוב בהם.

ולפי הפשט כוונת הדברים שבימי אברהם אבינו, כיון שהיה העולם שטוף אז בעבודה זרה, היו זקוקים להלכות רבות בענין עבודה זרה כדי לדעת כל פרטי הלכות עבודה זרה, ובחלוף הזמן, כאשר נתמעטו עובדי העבודה זרה, נשכחו כל אותם פרקים.

אולם בספה"ק 'שם משמואל' פירש בשם אביו הגה"ק האבני נזר' מסאכטשוב זיע"א באופן אחר, וזה לשונו (במדבר תרע"ה): הא דאמרו ז"ל כי מסכתא דעבודה זרה דאברהם ד' מאה פרקי הוו, היינו שיש דברים דקים שלאברהם אבינו ע"ה היו גם

יב. בספר 'אורך אפים' להגה"ח רבי אברהם יעלין זצ"ל מביא בערה מו"מ על זה, וראה בספר 'דברי יואל' פרשת ויקהל שכתב כי בספר הזוה"ק נלקט הרבה מאמרי חז"ל מתנאים ואמוראים הנמצאים גם במדרשים אחרים והרמב"ם ז"ל אע"פ שבימיו לא זכו עדיין לאור הזוהר מכל מקום הכיר הרבה מאמרי זוהר משאר מדרשי חז"ל וכמה הלכות ברמב"ם שאין ידוע מקורם הם ממאמרים אלו. אמנם ראה

אותך אתמול, הייתי אז בשעת כעס ולא היתה לי כוונה לצער אותך חלילה. טובב אז הצדיק את פניו אל השני ואמר: **השמעת מה הוא אומר?! הוא אומר - אל תהיה ברוגז כי עבדתי אתמול עבודה זרה!**

הכועס אינו יכול להשיג דברים שבקדושה

בכמה מקומות בש"ס אנו מוצאים שהכועס מתרחק מן הקדושה. **במסכת קידושין** איתא (עא, א): שם בן ארבעים ושתים אותיות אין מוסרין אותו אלא למי שצנוע ועניו ועומד בחצי ימיו ואינו כועס וכו'. והיינו כי אין האדם יכול להשיג את השם הקדוש באופן שיאיר ה' את לבו ותשרה השכינה בקרבו כשהוא כועס ומרוחק מן הקדושה.

בספר 'ראשית חכמה' (שער הענוה פרק ג) כתב: ושמעתי מהחסידי הרב **יעקב אשכנזי** ז"ל שהיה חכם מופלא בחכמה ורצה ללמד חכמתו לר' יהודה החסיד, וקודם ניסוהו בענין הכעס, והיתה קבלה בידם שלא למסור החכמה אלא למי שינסוהו בכעס ולא יכעוס, וניסוהו ו' פעמים סבל ובשביעית לא עמד.

רואים אנו שגם אצל גדולי העולם ישנן מדרגות על גבי מדרגות בענין כעס, וזה מלמדנו שאף אנו צריכים עכ"פ להתחיל לעלות במדרגות הסולם, שהרי אף אנו זקוקים להשגה ברוחניות, כי מי שאין לו השגה ברוחניות הוא עומד מטושטש ומבולבל בכל עת וחיייו חיי צער הם. והלא אנו רואים בחוש שישנם אנשים שמיושבים יותר בדעתם ואור התורה מאיר להם להורות להם הדרך אשר ילכו בה, והיינו מפני שאמונתם איתנה בקרבם ומתרחקים כמטחוי קשת ממידת הכעס.

זה יצר הרע. ולמד הרמב"ם שמה שאמרו המקרע בגדיו בחמתו וכו' הוא לאו דוקא, אלא כל הכועס נחשב כעובד עבודה זרה, אלא שעל-ידי מעשה ניכר הדבר כלפי חוץ.

ולפי דברי ה'שם משמואל' בשם אביו זיע"א היה פרק שלם על הלכות כעס במסכתא דעבודה זרה של אברהם אבינו, שהרי הכועס נחשב כעובד עבודה זרה, ויש לנו לדעת להזהר מכל מה שיש לו שייכות לכעס.

הכעס בא מחוסר אמונה

ובספר ה'תניא' (אגרת הקודש פרק כה) כתב לבאר הטעם שנחשב לו לכועס כאילו עובד עבודה זרה, וזה לשון קדשו: והטעם מובן ליודעי בינה, לפי שבעת כעסו נסתלקה ממנו האמונה, כי אילו היה מאמין שמאת ה' היתה זאת לו, לא היה בכעס כלל, ואף שכן אדם שהוא בעל בחירה מקללו או מכהו או מזיק ממונו ומתחייב בדיני אדם ובדיני שמים על רוע בחירתו, אעפ"כ על הניזק כבר נגזר מן השמים והרבה שלוחים למקום. ולא עוד, אלא אפילו בשעה זו ממש שמכהו או מקללו, מתלבש בו (במכה או במקל) כח ה' ורוח פיו יתברך המחייהו ומקיימו, וכמו שכתוב (ש"ב טז, י) כי ה' אמר לו קלל, והיכן אמר לשמעיה? אלא שמחשבה זו שנפלה לשמעיה בלבו ומוחו ירדה מאת ה', ורוח פיו המחיה כל צבאם החיה רוחו של שמעיה בשעה שדיבר דברים אלו לדוד, כי אילו נסתלק רוח פיו יתברך רגע אחד מרוחו של שמעיה, לא יכול לדבר מאומה.

סיפר הגה"צ רבי מרדכי אהרן שיינבערגער זצ"ל שפעם ראה את הרה"ק רבי שלמה מזוועהיל זיע"א נוטל את ידיו לתפילת מנחה ותוך כדי שמע אחד אומר לחבירו: אל תהיה ברוגז על מה שציערתי

מדרשותיו (חלק א עמ' קצא, ב) על בעלי הכעס שאינם נחשבים כעובדי עבודה זרה בלבד, אלא **נחשבים כעבודה זרה בעצמה**. והתכוון לכאורה לדברי הזוהר הנ"ל שהכועס מסתלקת ממנו הנשמה ושורה עליו רוח הסטרא אחרא, כי לפי זה נחשב הכועס כעבודה זרה בעצמה, עד שאפשר שמי שישמש אותו ייחשב כעובד עבודה זרה.

לא עלתה בידו אלא רגזותא

והנה לאחר שנודע לנו עד כמה חמור הוא לבוא לכלל כעס, יש לנו בוודאי למצוא עצה להנצל ממנו. והאמת שכבר נמצאו בזה עצות וסגולות רבות מספור, אבל אנו ננקוט בדינינו עצה אחת פשוטה הנוכרת בגמרא, וזה לשון הגמרא (קידושין מ, ב): דרש בר קפרא, רגזן - לא עלתה בידו אלא רגזותא, ופירש רש"י **שהרגזן לא הרוויח כלום ברגזותו מלבד כחש בשרו ברגזותו**.

לימדנו בר קפרא עצה נפלאה. בדרך כלל מושרש בלב האדם שירוויח דבר מה על-ידי כעסו, וכאותו לשון השגור אצל בני אדם: "חייבים פעם לצעוק עליו כדי ללמדו לקח אחת ולתמיד". הודיע לו בר קפרא: שכח מכל זה! אני מבטיח לך שלא תרוויח כלום על-ידי כעסך. ואף אם נדמה לך שתררויח, התבונן בעצמך ותראה שברוב הפעמים שכעסת נודע לך תיכף ומיד שלא הועלת כלום, ואפילו במיעוט הפעמים שהיה נראה לך בשעת מעשה שהרווחת כי הלא נרעד מזעמך ונסוג לאחור, הלא ראית לאחר זמן שיצא שכרך בהפסדך, והדבר היחיד שבאמת הרווחת הוא כחש הבשר וכאב לב.

הכועס מחליף דגלו של הקב"ה בדגלו של הסט"א

סיפר הרה"ק **רבי משה יצחק מפשעווארסק** זיע"א שלאחר מלחמת העולם הראשונה, בהיות רבו הרה"ק **רבי חנה מקאלאשיץ** זיע"א³ בקאשוי, ראה פעם כי אחד מבניו בא לכלל כעס, ביקש לסבר את אזנו מה נעשה לו לאדם בשעה שהוא כועס. אמר כך: כעת התחוללה מלחמה נוראה בין מדינות אירופה. המדובר היה שעיר זו שאנו נמצאים בה תעבור להיות תחת חסותה של מדינת אוסטריה. חשבתי לתומי שכאשר תעבור העיר להיות תחת חסותה של מדינת אוסטריה ישתנו בה סדרי בראשית, מסילות הברזל ישתנו ובית הדואר ישתנה וכן הלאה. בסופו של דבר ראיתי כי שום דבר לא השתנה, מסילות הברזל נשאר כפי שהיו ובית הדואר נשאר כפי שהיה, הכל נשאר כפי שהיה בתחילה. הדבר היחיד שנשתנה הוא הדגל המתנופף על הרכבת שעד כה היתה של מדינת צ'כיה ומעתה היא של מדינת אוסטריה...

והלא **בוזוהר הקדוש** (פרשת תצוה) כתוב לאמר **שכל הכועס הנשמה פורחת ממנו ושורה עליו רוח הסטרא אחרא** רח"ל (ומטעם זה היו נוהגים הצדיקים הקדושים לבית צאנו, וכן נהגו עוד מן היראים לטבול במקוה לאחר כל פעם שנכשלו בכעס לפי מדרגתם, כדי להסיר טומאה זו ששרתה עליהם), וכי סבורים אתם שכאשר שורה רוח הטומאה על האדם הוא נראה מבחוץ אחרת?! לא, לא, מבחוץ הוא נראה כמקודם. אותו חוטם, אותן עיניים, אבל הדגל הוא דגל אחר לגמרי. **אם עד כה היה תחת דגלו של הקב"ה, מעתה עבר לחסות ח"ו תחת דגלו של ה...**

ה'חתם סופר' זיע"א התבטא באחת

יג. בנו של הרה"ק רבי מנחם מענדל מפריסטיק ב"ר ארי' לייבוש מדוקלא ב"ר דוד מקשאנוב בן ה'דברי חיים' מצאנו זיע"א, ואמו היתה בת הרה"ק ה'דברי יחזקאל' משינאווא זיע"א.

טבעי יחזיר מנה אחת אפיים, ואז נצעק עליו - אל תענה! מדוע אתה עונה? מבינים אנו שנפלנו בפח של מידת הכעס, ואז כדי להתגונן מפני התגוננותו של הילד אנו עושים הכל כדי להראות לו שאנו חזקים ממנו ושלא יעז לענות כנגדנו כי אם יענה נשבור לו את עצמותיו. ומה אירע עם הילד, הוא יצא חבול ושבור ברוחו ובזה סיימנו את פרק החינוך.

אבל אם נלמד שלא להגיב מיד נוכח מעשיו של הילד, אלא להמתין מעט עד שנרגע מצערנו, כי אז נצא ממכת הצפרדע ודיבורנו עם הילד לאחר מכן יפעלו את פעולתם בע"ה שלא יחזור על מעשיו הראשונים.

מימי לא הקפדתי בתוך ביתי

ואם אמנם לפעמים הילד לא יבין אם לא נִרְאָה לו פנים זועפות, הלא כבר תקע בזה מסמרות הבעש"ט הקדוש, וכלשון הספר הקדוש "תורי זהב" ¹ (סוף פרשת נח): שמעתי מרבינו הקדוש הריב"ש ז"ל על [מה שאמר רבי זירא לתלמידיו כששאלו אותו במה הארכת ימים] מימי לא הקפדתי בתוך ביתי, והקשה מאי רבותא הוא זה, הרי לפעמים צריך לזרוק מרה בתלמידים ואנשי ביתו? ותירץ הוא ז"ל דכשהיה צריך לכעוס על איזה דבר שאינו הגון היה מראה כעס גדול ובפנימיות לבו היה שוחק ושמח (ביודעו שהאדם נפעל לפי פעולותיו ושהוא עלול לבוא ח"ו מחמת העמדת פנים זועפות לכלל כעס שהוא סכנה גדולה, הגביר בפנימיות לבו שחוק ושמחה כדי שלא יימשך אחר העמדת פניו) ומי שרואה אותו כועס סובר שכועס במאוד, שגוער על איזה אדם שעשה דבר שאינו הגון, ובאמת בתוכניות שלו לא מבעיא שאינו כועס אף זו שאינו מקפיד כלל אלא שמראה בגערותו

הכעסן סובל ממכת צפרדע

מרן הגאון רבי יעקב ישראל קנייבסקי זצ"ל, המפורסם בכינויו "הסטייפלער", כתב באגרת (ברכת פרץ): במדרש מובא שבמכת צפרדע עלה צפרדע אחד מן הים, והמצרים הכו עליו להמיתו, ובכל הכאה יצא נחיל של צפרדעים עד שכיסו הצפרדעים את כל ארץ מצרים. נשאלת השאלה: הלא ראיתם בהכאה ראשונה שהכאה לא זו בלבד שלא הועילה לכם אלא אף הביאה עליכם אסון, מדוע אם כן המשכתם להכות? היה לכם להרפות מיד לאחר ההכאה הראשונה והייתם חוסכים לכם את כל הצרה הזאת!

התשובה היא: מטבעו של כועס לחשוב שאם לא הועילה הכאתו בראשונה, סימן הוא שהוא צריך להכות יותר חזק, ואם שוב לא הועילה הכאתו, סימן הוא שהוא צריך להגביר את כוחו עוד יותר. לכן הוסיפו להכות את הצפרדע עוד ועוד מבלי לחשוב כלל לתוצאות ההרסניות... בכוחו של הכעס להכניע את השכל עד שיהיה שבוי אצלו ולא יבין ולא יראה את המציאות כלל.

הפטיר הסטייפלער: וכן הוא בכל מקום שכועסים - אם ישמע חרפתו ולא ישיב, ישתקע הדבר לאט לאט, אבל כשמשיב לשכנגדו, הוא מוסיף להשיב לעומתו. והנה הדעת נותן שידום ולא ישיב עד שישתקע הדבר, אבל מידת הכעס אומרת וכי אשתוק ולא אשיב?! ואז הוא מתחיל לנקום והלה מוסיף והולך וסופו כמכת הצפרדעים במצרים.

יכולים לראות דבר זה בחוש בתחום החינוך. כאשר אנו מגיבים לילד שעשה משהו שאינו לרוחנו מתוך כעס, שבאופן

1. להרה"ק רבי בנימין זע"א מתלמידי הבעש"ט הק' ותלמידיו הק' זע"א, מגיד משרים בק"ק זאלאזין וק"ק וואלאטשיסק.

באמתחתי רפואות טובות כל-כך למידת הכעס. כך השכיל הצדיק לראות את האדם הכועס, אף עם כעס עליו ושפך עליו קיתון של שופכים, במבט של רחמנות, כי ידע היטב שהכעס גורמת סבל בלתי יתואר לבעליו.

הכעס ממיט אסונות על העולם

בהיסטוריה של העולם אנו יכולים למצוא חורבנות רבים שנגרמו לאלפי ורבבות בני אדם אך ורק בגלל מידת הכעס. בכל הדורות היו אנשים שבגלל עניינים של כעס נמנע מהם מלהכנס לבתי כנסת מסוימים ומללכת ברחובה של עיר בזמנים מסוימים, וקלקלו לעצמם שידוכים. הם צמצמו לעצמם היכולת ליהנות מן העולם הזה באופן הפשוט ביותר. ואילו היו יודעים שאין לו לרגזן אלא רגזונותו ושחוץ מזה לא ירוויח כלום, היו חוסכים מעצמם עגמת נפש בלי סוף.

הלא אף מלחמת העולם הראשונה פרצה על-ידי כעס, וכך כתב בספר "בפיקודיך אשיחה"¹⁰ (שער הכעס) שמקובל שהמלחמה פרצה על-ידי כעס שהתעורר בעקבות דגים שנחרכו. וכך הוא מספר: היה זה בתשעה באב שנת תרע"ד. סיינוב ימ"ש, שר החוץ של רוסיה, נשא ונתן עם ממשלת גרמניה בענין הגבולות. ביקשו ממנו אנשי הממשלה של גרמניה שתחילה יורה לממשלת רוסיה לסלק את חייליה מן הגבול. מתבקש היה שיענה להם באופן נימוסי ויחזור יחד עם אנשי הממשלה הגרמנית למצוא פתרון המקובל על שני הצדדים ואז המלחמה היתה נמנעת. אבל בדיוק אז, בליל תשעה באב, נודע לו שהדגים שביקש ממשרתו להכין לו נחרכו על האש ואינם ראויים לאכילה. עלתה לו חמתו בראשו והתחיל להשתולל כשהוא

שמו שכועס ושבאמת אינו. וזהו אומרו 'מימי לא הקפדתי בתוך ביתי, היינו בפנימיות לבי, אף זו שאף הקפדה כל דהו לא היה לי. וכן נמצא יסוד זה בספר הקדוש 'באר מים חיים' (פרשת כי תשא) בשם הבעש"ט.

וחזרנו ליסוד האמור, שהכעס האמיתי שבפנימיות הלב מעולם לא הועיל מאומה ולא יועיל מאומה, ורק העמדת פנים זועפות במקום הצורך היא אשר יכולה להועיל, כי בהעמדת פנים אין השכינה מסתלקת.

הכעסן זקוק לרפואות

וכשיבין האדם את כל זה, ישכיל מזה שאין שום טעם לבוא לכלל כעס, שהרי הכעס אין ביכלתו להועיל לו כלום, ואדרבא הוא מסלק ממנו השכינה ומשרה עליו רוח טומאה רח"ל ונחשב לו כעובד עבודה זרה וכעבודה זרה בעצמה. וכי יראה שאינו יכול להמנע מן הכעס, יבין שהוא חולה ברוחו, וילך אצל החכם להיעזר אצלו כמי שחולה בחולי הגוף שהולך אל הרופא להתרפאות אצלו.

בספר "אמרי פנחס" מובא מעשה שהיה אצל הרה"ק רבי רפאל מבערשיד זיע"א, תלמידו של הרה"ק מקאריץ זיע"א, שהחזיק אצלו מלמד לבניו כמה שנים, וכשגדלו ביקש לסלק את המלמד וליקח לבניו מלמד אחר שילמד אותם לפי גילם. כשהציע זאת למלמד, עלה לו למלמד חמתו בראשו והתחיל לצעוק עליו שלא ממין הענין כדרך הכועסים: "מכיר אני אותך עם כל עניויותך המזוייפת ועם כל הצדקות שלך". כשמוע זאת הצדיק, נחרד חרדה גדולה ואמר לעומתו: אוי, הייתי אצלי זמן כה רב, חבל שלא אמרת לי שאתה כעסן. הלא יש לי

10. להרה"ח רבי משה מנחם טויבנפעלד שליט"א מרביץ תורה ומשפיע רוחני בק"ק שיכון סקווירא יצ"ו.

כיון שבאה אצל בעלה, כעס עליה, ומרוב כעסו נפלה כדה משכמה ותשבר הכד ונפלו מטפי המים על בשרו, ובכל מקום שנתזו המים נרפא השחין. ועל זה אמרו חכמים **לא עלתה בידו של רגון אלא רגונותו**, ולכך נהגו לשאוב מים בכל מוצאי שבת, כך מצאתי.

וכך אנו רואים מעשים שבכל יום באנשים שבגלל כעס רגעי גרמו למריבות והזיקו לעצמם ולבני משפחתם, **ואילו היו יודעים שהכעס לא יועיל להם מאומה ומרגילים את עצמם להמנע מן הכעס, היו יכולים לדבר עם מי שצריך לדבר במתינות וכישוב הדעת והיה נחסך להם כל זה - מי יתן...**

מוציא את רוגזו על אנשי הממשלה הגרמנית, וכיון שיצא מכליו יצאו אף הם מכליהם, ואז פרצה המלחמה.

בעל השחין איבד את רפואתו בכעסו

וראה זה מעשה פלא שהביא ה'כל-בי' (סימן מא), וזה לשונו: ונהגו הנשים לדלות מים במוצאי שבת תיכף ששמעו ברכו, שמצינו באגדה שבארה של מרים בימה של טבריא, וכל מוצאי שבת מחזירין על כל מעינות ועל כל בארות, וכל מי שהוא חולה ויזדמן לו מים וישתה, אפילו כל גופו מוכה שחין, מיד נרפא. ומעשה באדם אחד שהיה מוכה שחין, והלכה אשתו במוצאי שבת לשאוב מים ונתעכבה יותר מדאי ונזדמן לה בארה של מרים ומלאה כדה מאותן המים.

נדבת החפץ בעילום שמו
לישועה ברכה והצלחה בכל העניינים

נדבת לזכות

החתן **שמואל חיים בן מרים**

הכלה **חיה פערל בת ציפורה**

נדבת אבי החתן

הר"ר **אשר פסח גרינברג** הי"ו

יום רביעי פרשת לך לך ח' חשון תש"פ

עצות לחיות בשלוח וביישוב הדעת

והיצרים שלו, ואז אין בינו לבין החיות הטורפות ולא כלום. וכשיתבונן האדם בדבר זה, יבין שהוא צריך להרגיל את עצמו למשמעת כדברי רבינו אברהם בן הרמב"ם ולבלום את יצר הריב על-ידי מוסרות השכל, וכיון שצריך לזה סיוע גדול מן השמים, יובן ממילא שצריך להתפלל על זה מעומק הלב ללא הרף - שלא אכעוס היום ושלא אכעיסך.

ואכן מדקדוק לשון רבינו אברהם בן הרמב"ם נוכל להבין שיש מדרגות רבות במידת הכעס, וכבר ישנם אנשים שלא יתפרצו ברוגז כמו חבריהם, אך בכל זאת יבערו בלבם פנימה נוכח דבר המרגיז אותם ויפעלו בחוסר שיקול הדעת מחמת כן, והגם שלא ידמו אלה לגמרי לחיית טרף, ידמו אליה מעט, כי השכל הוא ביטוי לאדם והכעס הוא ביטוי לחיית טרף, וכשהאדם כועס הרבה, הוא דומה בהרבה לחיית טרף, וכשהוא כועס מעט, הוא דומה במעט לחיית טרף.

אין התורה מתפרשת אלא ממי שאינו קפדן

במסכת כלה (פ"ד הל"א) איתא: אמר אבא אליהו זכור לטוב, לעולם אין התורה

הכעס מעלים השכל

בקהילות קדושות רבות מתפללים שלוש פעמים ביום את התפילה^{טז} "יהי רצון מלפניך ה' אלוקי ואלוקי אבותי... שלא אכעוס היום". וראוי לנו להתבונן בעצמנו לראות עד כמה תפילה זו הכרחית עבורנו, כי אז נתפלל תפילה זו מעומק לבנו ולא כמצות אנשים מלומדה.

רבינו אברהם בן הרמב"ם כתב בחיבורו 'המספיק לעובדי ה': **ירגיל האדם את נפשו לאריכות אפים על דברים מרגיזים, ואם דוחפנו יצר הריב אל הכעס, יבלמוהו מוסרות השכל ולא יהיה מהיר חמה, כמו שצוה שלמה (קהלת ז, ט) 'אל תבהל ברוחך לכעוס', ולהרגיל עצמו למשמעת על ידי שיחשוב ויתבונן כי הכעס מעלים השכל ובהיעדר השכל יהיה האדם כאריה וכנמר ודומיהם מן החיות הטורפות, והכעס בא מן הסכלות ומודיע עליה כשם שהסבלנות מודיעה על החכמה וקביעות השכל.**

יכול האדם להיות בעל כשרון גדול, אך כיון שהוא כועס מיד נעלם שכלו כאילו לא היה עד שהוא מתחיל לפעול מתוך הדחפים

טז. מובא בשלה"ק מסכת יומא עמוד התשובה ובספר חרדים בשם פרקי רבי עקיבא כת"י.

להתפעל ממנו היה כאשר ראה **שלמרות שהוא ממעט באכילה ובשינה, הוא מדבר עם כל אדם בסבר פנים יפות ונותר בסבלנותו...** האדם שנמצא תמיד בישוב הדעת ואין שום דבר שיכול להוציא אותו מכליו, הוא האדם השלם מפני שהשכינה שורה עליו.

ושקל בפלס הרים וגבעות במאזניים

בספר "אמרות משה" מסופר כך: לגר"א היה תלמיד בשם ר' ישעיה זוכעוויצער ולו היה בן בשם ר' אברהם, והיו הצדיקים מפליאים את הבן באמרם על-פי ראיית עיניהם, עיני הבדולח, **שהוא אדם גדול**. וכך סיפר עליו הרה"ק **רבי משה מקאברין** זיע"א עובדא אחת המעידה שתואר זה באמת ראוי לו. ר' אברהם הנ"ל היה נוהג להתענות הרבה. פעם אחת, בעודו יושב בתענית, הזדמן לפניו עני, והיות שלא היתה הפרוטה מצויה בכיסו, פשט מעליו את מעילו העליון ונתנו לו במתנה. אחר כך נמלך בדעתו לאמר, הן כשאגיע לביתי תתרגז עלי אשתי על שנתתי את מעילי העליון לצדקה, וכשתתרגז מי יתן לי ערבון שלא אתרגז לעומתה ושלא אבוא ח"ו לכלל כעס. מיד **הלך ושביר את תעניתו כדי שבבואו לביתו יוכל להישאר בישוב הדעת השלם... אדם זה** - הפטיר הרה"ק מקאברין - **נקרא אדם גדול**. מי שיכול לוותר על תעניתו כדי שלא לבוא לכלל כעס, אדם גדול הוא והשכינה שורה עליו.

מעשה זה מלמד אותנו מהלך פשוט ואמיתי להנצל מן הכעס. על כל אחד ואחד מאתנו לחפש בעצמו מה הם המצבים או הזמנים שבהם הוא מועד לכעוס, וכשיכיר אותם **ישכיל להכין את עצמו היטב בטרם**

מתפרשת אלא ממני שאינו קפדן (התורה אינה יכולה להתפרש כהלכתה על-ידי הקפדן), ואף אני איני נגלה אלא למי שאינו קפדן. אשרי מי שפגע בו ומי שישב עמו, שמובטח לו שהוא בן העולם הבא.

ביאור הדבר הוא על-פי האמור, כי **הכעסן חסר לו מצורת האדם ולכן אינו יכול לפרש את התורה ואין אליהו הנביא ז"ל יכול להתגלות אליו**, כי אליהו מתגלה רק לבני אדם ולא לחיות טרף. וכפי שכבר נתבאר בשיעור הקודם, **שהשכינה מסתלקת מן הכעסן ובמקומה באה רוח טומאה ושורה עליו**. והרי זה דומה למה שאמרו (פסחים ק"ז, א) שאין השכינה שורה לא מתוך עצלות ולא מתוך עצבות ולא מתוך שחוק ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך דברים בטלים, אלא מתוך דבר שמחה של מצוה, כי השכינה אינה יכולה לשרות רק על מי שצורת האדם שלם אצלו ואינו דומה אף לא במעט לחיית טרף.

וכמו כן מה שאמרו (עירובין סה, ב) "אדם ניכר בכוסו ובכיסו ובכעסו", אין פירושו שאם הוא מתפרץ עד שמאבד את עשתונותיו סימן הוא שהוא חיית טרף ואם אינו כועס סימן הוא שהוא אדם, אלא **מדרגות רבות יש בדבר, וככל שתהיה תגובתו נוכח הדבר המרגיז יותר בישוב הדעת ובשום שכל, כך יהיה בזה סימן שיש בו יותר מצורת האדם**.

גדולתו של צדיק שלם

כשהרה"ק **מריבניץ** זיע"א הגיע לארץ ישראל, ביקש הרה"ק **רבי יהודה מדז'יקוב** זיע"א לתהות על קנקנו. חקר ודרש אחר סדר יומו וראה שכמעט ואינו אוכל וכמעט ואינו שותה, אך מה שגרם לו בעיקר

יז. ליקוט נפלא מתורת הרה"ק רבי משה מקאברין וזרעו אחריו זיע"א, ליקט וערך הגה"ח רבי שלמה זלצמן שליט"א רב היישוב נווה ירק ת"ז נכד הרה"ק מקאברין.

עצביהם כסף וזהב מעשה ידי אדם

והנה כל האמור עד כה משלים את הביאור לדברי בר קפרא (קדושין מ, ב) "רגזן לא עלה בידו אלא רגזנותו" - הכעסן אינו מרוויח כלום במה שהוא כועס; הוא רק מפסיד מזה. ואפשר שזה כלול גם במאמר **חז"ל** "כל הכועס כאילו עובד עבודה זרה" - הכעס אינו שונה מהאלילים, כמו שאלילים אינם יכולים להועיל מאומה כן הכעס אינו יכול להועיל מאומה.

ולכן הרחבנו בזה את היריעה, כי יש שתי דרכים לעבוד על מידה ממידות האדם, האחת היא להתבונן בגודל האיסור להיות בעל מידה זו, אך דרך זו קשה מאוד לגרום לאדם להשתנות על ידה. והשניה היא להתבונן בכך שאין מרוויחים כלום על ידה, ודרך זו קלה בהרבה עבור האדם לעורר את עצמו להשתנות.

מתון מתון ארבע מאה זוזי שויה

והנה **במסכת ברכות** (כ, א) איתא: אמר ליה רב פפא לאבבי מאי שנא ראשונים דאתרחיש להו ניסא, ומאי שנא אנן דלא מתרחיש לן ניסא? אי משום תנווי (מפני שלמדו הרבה) - בשני דרב יהודה כולי תנווי בגזיקין הוה (כל לימודם היה רק בסדר נזיקין), ואנן קא מתנינן שיתא סדרי! (ואנו לומדים כל ששה סדרי משנה! הרי שאנו לומדים יותר מהם)... ואילו רב יהודה, כי הוה שליף חד מסאניה (כשהיה רק מסיר את נעלו האחת מרגלו בעת עצירת גשמים) - אתי מטרא (מיד ירד מטר), ואנן קא מצערינן נפשין ומצוח קא צוחינן (ואנחנו מצערים את נפשינו וצועקים) - ולית דמשגח בן! (ואין מי שיגיח בנו!) - אמר ליה: קמאי הוו קא מסרי נפשיהו אקדושת השם, אנן לא מסרינן נפשין אקדושת השם (הראשונים היו מוסרים את עצמם על קדושת ה' ואנו איננו מוסרים את נפשינו על קדושת ה'). כי הא דרב אדא בר אהבה חזייה לההיא כותית

בואו למצבים או לזמנים אלו שלא לבוא אליהם לא עייף ולא רעב כי אם יבוא עייף או רעב לא יוכל עמוד בהם מבלי לבוא לכלל כעס.

ויט שכמו להיות בסבלנות

בספר **"שמועות יצחק"** (מתורת ווארקא) הביא בשם כפרי אחד: בפסוק נאמר (בראשית מט, טו) "וירא מנוחה כי טוב וגו' ויט שכמו לסבול". מקשין העולם: הרי זה דבר והיפוכו, אם רואה האדם מנוחה כי טוב, מדוע יטה שכמו לסבול? אך התשובה היא כי לסבול פירושו מלשון סבלנות. אם ראית מנוחה כי טוב ואתה משתוקק גם כן להיות במנוחה, העצה לזה היא ויט שכמו לסבול, שתתרגל להגביר אצלך את מידת הסבלנות עד שלא תבוא אף פעם לידי כעס. **מנוחת הנפש האמיתית נמצאת רק אצל אלו שנותרים תדיר בשלוות הנפש ובישוב הדעת ואשר אין שום דבר שיכול להוציא אותם מכליהם.**

במכתב למרן הגה"ק **רבי חיים מוואלאזין** זצ"ל כתב שיש להזהר ביותר שלא להקפיד, ואחר כתב: **"ועל ידי מידת הסבלנות משיג האדם רצונו יותר ויותר מעל-ידי כל התקיפות שבעולם"**. רוצה לומר: אפילו זה שעדיין לא הגיע למדרגה שבה הוא מבטל רצונו לרצון ה', ועדיין יש לו רצונות עצמיים, יהיה לו קל יותר להשיג את רצונותיו על-ידי הסבלנות מאשר כל התקיפות שבעולם.

וככל שישכיל האדם להבין דבר זה, כך יפעל בנפשו שלא לבוא לידי כעס, ולא רק מן השפה ולחוץ, אלא גם בפנימיותו, שלא יתרגז כלל כשמעליבים או מרגיזים אותו, וזאת על-ידי חיזוק האמונה וריבוי התפילה לה' שיצלנו מן הכעס, ואז יזכה למנוחת הנפש.

לעשותה מתוך ישוב הדעת, נרויח מכך הרבה מאוד.

אל תבהל ברוחך לכעוס

וזה לשון רבינו יהודה החסיד בספר **חסידים** (סי' פג וסי' תרנ"ה): אל תבהל ברוחך לכעוס - איש חסיד צוה לבנו בפטירתו, כשם שכבדתי בחייך כך תכבדני לאחר מותי, וקיים מצותי, ותלין כעסך לילה אחת, ועצור ברוחך שלא תדבר כלל בשעת הכעס.

האדם בטוח בעצמו לאחר שחבירו הרגיזו, שהוא חייב להחזיר לו מנה אחת אפים כדי ללמדו לקח. אומר לו החסיד: יתכן שצדקתך, אבל המתן עם זה לילה אחד. והמציאות מוכחת שכאשר האדם ממתין לילה אחד, לבו נשקט ומוחו חוזר לפעול כבתחילה, ואז הוא יכול לדבר אל פלוני ולומר לו את מה שצריך לומר לו מתוך ישוב הדעת ועל ידי כן לחסוך מעצמו הרבה מריבות ועגמת נפש.

זוהי הצרה הצרורה של ימינו, כאשר יכולים לשלוח היום הודעות ברגע אחד ובלחיצה אחת, ומעשים שבכל יום שאנשים שולחים הודעות פוגעניות לחבריהם ברגע אחד של חוסר שיקול הדעת ומחריבים ומהרסים לעצמם ולחבריהם ולכל הסובבים אותם, וכבר רוצים להחזיר את הגלגל אחורה ואינם יכולים, ואילו היו משכילים להמתין לכל הפחות עשר דקות, לא היו צריכים לבכות על העבר.

שיקול דעתו של צדיק

מעולם התפעלתי ממעשה שראיתי על הרה"ק **רבי ישכר דוב מבעלזא** זיע"א שהיה שקול בדעתו גם ברגעים שאחרים יוצאים מכליהם. הצדיק היה נוהג ללמוד ליל שבת לאור הנר, וכדי שלא יבוא להטות את הנר, היה מעמיד עליו שומר שיזכירהו שלא

דהות לבישא כרבלתא בשוקא (ראה כותית שלובשת בגד אדום בשוק), סבר דבת ישראל היא, קם קרעיה מינה (עמד וקרע את הבגד ממנה). אגלאי מילתא דכותית היא (נודע הדבר שהיא כותית), שיימוה בארבע מאה זוזי (שמו את הבגד בארבע מאות זוז והוצרך לשלמו). אמר לה: מה שמך? אמרה ליה: מתון. אמר לה: מתון מתון ארבע מאה זוזי שויא.

ופירש **רש"י** בלשון השני: מתון מתון ארבע מאה זוזי שויא - מתון מתון לשון המתנה; אם המתנני הייתי משתכר ארבע מאות זוז.

הנה גמרא זו מלמדת אותנו דבר נפלא מאוד. הלא קנאותו של רב אדא בר אבהה היתה כל כולה לשם שמים ובלי שום פניה חיצונית, שהרי הביאו אותה לדוגמא למסירות נפשם של הדורות הראשונים כדי להבין על ידה מדוע נעשו להם ניסים לעומת הדורות האחרונים, ואף על פי כן העיד הוא על עצמו שחסרה לו המתינות ואילו היה מתאזר במתינות היה חוסך לעצמו ארבע מאות זוז. הא לנו **שאינ שום סתירה בין קנאות אמיתית הבאה ממי שלבו בוער לו בקרבו לה' אלוקי ישראל ומוכן למסור נפשו עליו, לבין המתינות וישוב הדעת.**

בספר **"עטרת יהושע"** להרה"ק מדו"קוב זיע"א הביא שאמר בדרך הלצה בענין מה שעפרון אמר לאברהם - "ארץ ארבע מאות שקל כסף ביני ובינך מה היא", שביקש לרמוז לו שאם היה ממתין מעט אפשר שהיה מוצא מקום קבורה בחינם כדרכם של הממתינים ואינם עושים הכל בזריזות, אבל הוא מפני שעשה הכל בזריזות, לכן הוצרך לשלם ארבע מאות שקל כסף.

עכ"פ שמענו מדברי הגמרא, והוא נוגע גם לכל אחד מאתנו, **שאם נתאזר במתינות בטרם כל עשייה המוטלת לפנינו ונבוא**

מי שמתרגל בדבר זה, להמתין מבלי להגיב מיד, יכול להרוויח הרבה מאוד. ושלא יאמר האדם: "אדם נוח הנני ואין לי נסיונות של כעס", כי אין האדם יודע מה ילד יום ואינו יכול לדעת מתי יועמד בפני נסיון ויפול ח"ו מבלי יכולת לקום.

והלא כן איתא בגמרא, שמטעם זה תיקנו "גט מקושר", מפני הכהנים שהם זריזים ועושים כל מעשיהם במהרה, ושמה יעלה קצפו של כהן על אשתו ויגרשנה תיכף ומיד, וכשישקוט כעסו לא יוכל להחזירה שהרי הכהן אסור לישא גרושה. אבל עכשיו שכותבים גט מקושר אשר אורך לו זמן יותר גדול מכתובת גט פשוט, אפשר שעד שיהיה הגט מוכן ישקט כעסו של הכהן ויחזור בו מדעתו לגרש את אשתו.

כוחם של הנעלבים ואינם עולבים

חז"ל אמרו (גיטין לו, ב) "הנעלבין ואינן עולבים, שומעין חרפתן ואין משיבין... עליהן הכתוב אומר (שופטים ה, לא) ואוהביו כצאת השמש בגבורתו. אין דברי חז"ל אמורים במי שאינו נעלב מטבעו, אלא **במי שנעלב עד עמקי נשמתו ואף על פי כן הוא עוצר ברוחו ואינו עונה**, ועליו נאמר הפסוק - **ואוהביו כצאת השמש בגבורתו**.

סיפורים לרוב מתגלגלים בחוצות על אודות אנשים שלא ענו למחרפיהם דבר והיה כוחם גדול בשמים מחמת כן, והנה אחד מהסיפורים כפי שהביאו הגה"ח ר' **שמואל דוד פרידמן** שליט"א (עם שמות בעלי המעשה): יהודי אחד שהמתין עשרים ושש שנה לבנים בא אל מרן הגאון **רבי חיים קנייבסקי** זצ"ל לשאול בעצתו. אמר לו הגאון: מי הגיד לך שאתה בן בנים? יתכן שאינך בן בנים ועליך להשלים עם זה! נדהם האיש מתשובת הגאון ונשאר לעמוד על עמדו מבלי יכולת לנוע. לפתע קרא אליו

להטותו. פעם הוצרך הצדיק לגשת אל ארון הספרים להוציא איזה ספר, וכשראה השומר שאצל ארון הספרים חשוך, נטל את הנר בידו מבלי משים וקרבו אל ארון הספרים. הצדיק ראה ואמר לו: "לא, אינני זקוק לנר". השומר החזיר את הנר למקומו על השולחן ולפתע נזכר ששבת היום והוציא צווחה מפיו - אוי!

ראו נא כמה היה הצדיק שקול בדעתו.

הלא אדם מן השורה בראותו את חבריו מחזיק נר בידו בשבת קודש, יצעק עליו מיד - שבת! גיוואלד! אבל הצדיק הבין בין רגע שאם יצעק עליו יפיל את הנר מידו ואז יכבה הנר ויעבור על איסור דאורייתא. לא העיר לו מאומה וסמך על כך שיזכר בעצמו ששבת היום. מתון מתון ארבע מאות זוזי שו"א.

המתניות שהצילה שתי נפשות

בספר חסידים (סי' תרנ"ה) והביאו בראשית **חנמה** שער הענווה פרק ה) לאחר שהביא צוואת אותו חסיד בטרם פטירתו לבנו, שייזהר שלא לדבר בשעת כעסו, אלא להלין כעסו לילה אחד, כתב כך: לאחר פטירת אביו הלך למדינת הים והניח אשתו מעוברת, והוא לא ידע שהיא מעוברת, ונתעכב בדרך ימים ושנים, וכשחזר לעיר, בא בלילה ועלה לחדר שאשתו היתה שם ושמע קולו של בחור. שלף חרבו ורצה להרוג שניהם, וזכר מצות אביו והשיבו לתערה. שמע שאמרה לאותו בחור, בנה שאצלה: "כבר יש שנים רבות שהלך אביך מאצלי; אילו היה יודע שנולד לו בן, כבר הגיע להשיא לך אשה". כששמע זה הדבר, אמר: "פתחי לי אחותי רעייתי, ברוך ה' שעצר כעסי וברוך אבי שציוני לעצור כעסי לילה אחד, שלא הרגתי אותך ואת בני, ושמחו שמחה גדולה ועשו משתה לכל העם הנמצאים ושמחו הרבה מאוד.

אהובה למקום. אחר לקחה אותה הצדה ואמרה לה: עשרים ושש שנים אני מצפה לבנים ואין. אנא ממך ברכי אותי כי כוחך גדול בשמים. ברכה אותה האשה ולתשע ירחים ואור חדש הופץ בביתם הריק של חשוכי הבנים.

צדיק גוזר והקב"ה מקיים

הנעלב נחשב בשעת העלבון כנהרג (והלא כך מרגיש הנעלב בשעת העלבון שטוב לו מותו מחייו, ולואי והיתה האדמה בולעת אותו), וכדאיתא במסכת **בבא מציעא** (נח, ב) "תני תנא קמיה דרב נחמן בר יצחק, כל המלביץ פני חבירו ברבים כאילו שופך דמים. אמר ליה, שפיר קא אמרת, דחזינא ליה דאזיל סומקא ואתי חורא (הצבע האדום מסתלק מפניו של הנעלב ובא צבע לבן במקומו).

ומעתה יש לו לנעלב זה שני אופנים להחיות את עצמו בחזרה, האחד הוא להחזיר למעליבו מנה אחת אפיים, והשני הוא **לשתוק וליטול את חיותו בחזרה מהקב"ה על-ידי חיזוק האמונה בלבו לדעת ולהבין שה' אמר לו למעליבו קלל ושהוא אך ורק לטובתו**. והנה כל הבוחר באופן השני, הרי הוא **יונק את חיותו ממקום גבוה מאוד**, והרי הוא נחשב בשעה זו כמשה רבינו שלא אכל ולא שתה ארבעים יום וארבעים לילה וקיבל את חיותו רק מהקב"ה. אף הוא אינו מקבל בשעה זו את מזון נפשו משום מקום מלבד מהקב"ה בעצמו, **ואם כן בוודאי הוא מקבל אז כוח גדול מאוד וכל היוצא מפיו יעשה בבחינת צדיק גוזר והקב"ה מקיים**.

הגאון ואמר: טוב, היודע אתה מה? צא חפש אחר אחד שנמנה על הנעלבים ואינם עולבים ובקש ממנו ברכה...

יצאו לחפש ומצאו אשה אחת בהשגחה פרטית, וכך היה מעשה: אשה זו ביקשה לאחר נישואיה לקנות דירה למגורים. היא הגיעה יחד עם בעלה לקנות דירה אחת שעמדה למכירה, ולפתע יצאה אחת השכנות ואמרה להם: "אל תקנו את הדירה כי רוח קללה שורה עליה. אני התנגדתי בשעתו לבניית הדירה מפני שהיא מסתירה לי את האור ואת האוויר, וכיון שבנו אותה בניגוד לרצוני, קיללתי אותה ומאז שורה עליה רוח קללה". בני הזוג נבהלו למשמע דבריה והלכו לשאול את הגאון רבי ניסים קרליץ זצ"ל כדת מה לעשות. הגאון שמע ואמר להם: "אין לכם מה לחשוש. אני פסקתי על-פי הלכה שמותר לבנות את הדירה, וכיון שמותר היה לבנות את הדירה על-פי הלכה, אין שום תוקף לקללת השכנה - אין כאן לא קללה ולא ארור ולא שמתא". הלכו בני הזוג וקנו את הדירה.

כעבור איזה זמן השתתפה האשה הצעירה באיזו שמחה. והנה הגיעה לשמחה זו גם השכנה, וכיון שראתה את האשה, הרימה עליה את קולה וחרפה וגדפה אותה בכל מיני גידופים. הס הושלך באולם וכל הנשים סובבו את ראשיהם לראות על מי יצא הקצף. האשה נעלבה עד עמקי נשמתה וביקשה להחזיר לה, אך האשה חשוכת הבנים היתה אף היא באותה שמחה ובטרם פצתה הלה את פיה, הניחה ידה על כתפה ואמרה לה: שתקי בתי ואל תעני ותהיי

מדור עיון תפלה

לזכות יחזקאל זאב מאיר בן מלכה צפורה
פטרון מדור עיון תפלה

לזכות

יחזקאל זאב מאיר בן מלכה צפורה

יום רביעי פרשת ואתחנן י"ג מנ"א תשפ"ב

ד' שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך

שעה אחת ומתפללין, כדי שיכוונו לבם לאביהם שבשמים, שלכאורה הסדר אינו מדוקדק, כי היה צריך לכתוב "שוהין שעה אחת כדי שיכוונו לבם לאביהם שבשמים ומתפללין", אך הפירוש הוא שבאותה שעה אחת שהיו שוהין, היו מתפללין שיוכלו לכוון לבם לאביהם שבשמים.

אכן יסוד גדול הוא שהאדם צריך להתפלל הרבה שיצליח בתפילתו, ובהמשך נרחיב בזה בע"ה.

כתפילה אריכתא דמיא

עוד מצאנו במסכת ברכות (ד, ב) שהקשו איך אפשר לומר ד' שפתי תפתח קודם שמו"ע והרי צריך להסמיך גאולה לתפילה ואסור להפסיק בשום דבר בינתיים, ותיצו: "כיון דתקינו רבנן למימר ד' שפתי תפתח, כתפילה אריכתא דמיא". ומתבאר מדברי הגמרא שהזמן המסוגל ביותר להתפלל על ההצלחה בתפילה הוא בין גאולה לתפילה

כדי שיכוונו לבם לאביהם שבשמים

בפרשת ואתחנן ישנם יסודות גדולים בענין צורת הגישה אל התפילה. כבר מהתיבה הראשונה אנו לומדים שהאדם צריך לגשת אל התפילה כרש המדבר תחנונים, היינו מתוך הכרה שהקב"ה אינו חייב לו כלום. כך הפסוקים מלאים ביסודות וכן פירוש רש"י וספרי החסידות מלאים ביסודות כהנה וכהנה. אך כעת נעסוק ביסוד אחד נכבד מאוד המובא כאן בספה"ק "קדושת לוי". ובטרם נצלול בדבריו, נקדים כמה הקדמות.

הנה כשאנו מתחילים תפילת שמו"ע אנו אומרים "ד' שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך", ובזה אנו בעצם מתפללים שנצליח להתפלל. ובספר "תורי זהב" י"ח (פרשת ואתחנן) הביא מהרה"ק רבי יחיאל מיכל מזלאטשוב זיע"א בהא דאיתא במסכת ברכות (ל, ב): "חסידים הראשונים היו שוהין

יח. להרה"ק רבי בנימין מזאלוויץ זי"ע מ"מ בוואלאטשיסק ובזאלוויץ קיבל מפי המגיד הק' ממעזריטש זי"ע ואולי אף מהבעשטה"ק, מראשוני מחברי ספרי חסידות.

כמין חומר: ומשה רבינו עליו השלום בוודאי היה תפילתו תמיד בבחינה העליונה שבמדרגת התפילה, ותמיד היה תפילתו שגורה בפיו ומקובל, אבל עתה דחוינו דלא נתקבלה תפילתו, בוודאי ממילא לא היה תפילתו שגורה בפיו, והוצרך להתפלל שיוכל לבקש מן השם יתברך תפילתו ליכנס לארץ ישראל, ושאל ממנו מענה לשון. לזאת ואתחנן אל ה' בעת ההיא, דווקא. 'לאמר' - שיוכל לאמר דברי תפילה כהוגן, מה שאין כן תמיד לא היה צריך לזה, כי לא היה נסתם מקור הנובע מעיין תפילתו תמיד.

עד כאן דברי ה'קדושת לוי' הנוגעים לענייננו, וכעת נבאר בס"ד: כדי שהאדם יצליח להתפלל אינו דבר קל. אצל אדם גדול זה שונה קצת, כי הוא נמצא במצב מרום ולבו מוכן לתפילה. אך אצל האדם הפשוט, אינו פשוט כל-כך. וצריך לדעת זאת, כי אחרת לא נוכל למצוא פתרון לקושי האמיתי. האדם מבטיח שהוא הולך להתפלל כמו שצריך, ואף קם לשם כך בשעה מוקדמת. זה שהוא קם מוקדם, זה נפלא מאוד, אבל מי הבטיח לו שלבו יהיה עמו, ואם לבו לא יהיה עמו, אפילו יעמוד במקומו ויגעעע את שפתיו, מוחו יגיע ללייפציג ושברון לב בוודאי לא יהיה לו.

תפשו אומנות אבותם בידם

הנה כשבני ישראל עמדו על הים נאמר (שמות יד, י) ויצעקו בני ישראל אל ה', והביא רש"י מהמכילתא: "תפשו אומנות אבותם בידם". מבואר שהתפילה היא אומנות, ודומה היא לכל אומנות, וכפי שכל אומנות אין אדם רוכשה ממילא, אלא צריך ללמוד עוד ועוד, ולפעמים במשך כמה וכמה שנים, עד שרוכשים אותה, כך התפילה. אמנם אין אנו אומרים ח"ו שמי שלא ירד לטיבה של אומנות התפילה עד סופה אין

ולכן תיקנו רבנן לומר דווקא אז ד' שפתי תפתח ואין זה נחשב כהפסק.

וכאן אנו באים לדברי ה'קדושת לוי'. תחילה הוא תמה על לשון הש"ס "כיון דתיקינו רבנן למימר ד' שפתי תפתח", ולכאורה היה לו לומר "כיון דתיקינו רבנן לתפילה", שהוא תירוץ יותר הגון, שהרי רבנן הם אלה שתיקנו את התפילה והם אמרו שהתפילה פותחת בד' שפתי תפתח. אלא על כרחך, מבאר ה'קדושת לוי', דלא היה בכלל תיקוני התפילה דאנשי כנסת הגדולה, ותיקנו אותו רק בשלב מאוחר יותר, ולכן הוקשה ליה להש"ס איך רשאים לאמרו קודם התפילה והרי הוא מפסיק בין גאולה לתפילה. ומשיב שכיון שחכמי הדור תיקנוהו והבינו שהוא שייך כהקדמה לתפילה, הוי ליה כתפילה אריכתא ולא נחשב כהפסק.

אולם לפי זה צריך להבין מדוע באמת לא תיקנו אנשי כנסת הגדולה לאמרו ורק לאחר זמן תיקנוהו חכמים. מבאר ה'קדושת לוי': והטעם הוא, כי ד' שפתי הוא שנוכל להתפלל, ובזמן התנאים והקודמים להם לא היו צריכין להתפלל על זה, כי בוודאי היה תפילתם זכה, ואחר כך שנתמעטו הלבבות ברבות הימים, הוצרכו לקבוע תפילה על שתהא תפילתנו זכה. ונמצא יש לנו ב' בחינות בתפילה. א', התפילה עצמה. והב', התפילה שיהיה יכול להתפלל.

אכן לפי זה נמצא שכיום מסמיכים גאולה לתפילה הראשונה, דהיינו תפילה שיוכל להתפלל, ועל זה אמר הש"ס שכיון שתיקנו חכמים, היא נחשבת כחלק מהתפילה העיקרית.

ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמור

מבאר על פי זה ה'קדושת לוי' את לשון הפסוק הראשון בפרשת ואתחנן ודורשו

והוסיף שאם יודיעו לו שבאחד מקצות העולם יש אדם שיוודע להחיות מתים ובקצה האחר יש אדם שיש לו לב נשבר והוא בשמחה, יבכר ללכת אל זה שיש לו לב נשבר והוא בשמחה על פני זה שיוודע להחיות מתים.

אכן אחת מהדרכים לעורר את הרגשות הנכונים לעת התפילה, היא על ידי התבוננות בפסוקי התהלים, כי שם אפשר לראות איך שני אלה משמשים אצלו בעירוביאי, מצד אחד דוד המלך מדבר בשברון לב, ומצד שני הוא מדבר על גדלות הבורא הנשקפת מבריאתו בבחינת מה רבו מעשיך ה'. מה תשתוחחי נפשי ומה תהמי עלי, הוחילו לאלוקים. אנו לעצמנו מה אנו, והרי איננו יודעים כלל היכן אנו ואיך נוכל להרגיש את שניהם בבת אחת, ולוואי שיהיה לנו אחד מהם, אך נוכל להיעזר לשם כך בפסוקי התהלים.

עכ"פ התפילה היא אומנות גדולה ועל האדם להתפלל שיקבל סייעתא מלמעלה שיוכל להתפלל. זוהי התפילה שתיקנו חז"ל ד' שפתי תפתח. אנשים גדולים כמשה רבינו ואנשי כנסת הגדולה, הלא היו תמיד בהיכל המלך, וכיון שכן, ראו את פני המלך, וממילא היו תמיד ביראה ובשמחה, בשברון לב ובביטול גמור לה', והכל בבת אחת, ולכן היה להם קל להתפלל תפילה שלימה. אבל איש כערכינו שרק אתמול עשה איזה חטא, הוא סיפר לשון הרע, או בא לידי כעס, או שמידותיו צריכות ישועה גדולה, כך שיש לו הרבה דברים שיוצרים אצלו מסך הברזל, כשבא להתפלל, הוא מוכרח להתפלל קודם לכן שיצליח בתפילתו. "ד' שפתי תפתח", אך אין די בזה שהשפתיים תפתחנה, אלא "ופי יגיד תהלתך". צריך שהאדם יהיה במצב הנכון שיוכל להגיד תהלתו של הקב"ה. והרי יתכן שזה יקח שעה שלמה, כמאמר התנא "חסידים

תפילתו תפילה, כי ודאי שאפילו יהיה האדם במדרגה יותר נמוכה, תיקרא תפילתו תפילה, אבל כדי שתהיה תפילתו תפילה שלימה אשר בוודאי מתקבלת (וכפי שרואים מדברי הקדושת לוי' שתפילה שלימה בוודאי מתקבלת, שהרי ביאר שזו היתה הוכחתו של משה בסוף ימיו שאין תפילתו שלימה, מה שראה שאינה מתקבלת), צריך האדם שיתחברו אצלו הרבה דברים במוחו בלבו ובנפשו.

בשלב הראשון צריך האדם להבין שהגם שיכין את עצמו בלימוד גמרא קודם התפילה ובטבילה במקוה וכו' זה לא יספיק, כי ענין התפילה עמוק ורחב עד מאוד, וכדי שיצליח האדם להתפלל הוא חייב שיתרחש לו נס. רובא דרובא של אותם המתלוננים שהתפללו וצעקו והפצירו ולא נענו, טרם נכנסו מעודם בשערי התפילה. פירושו של דבר: בשביל לרצות דבר מה ברצון אדיר וחזק ולהוציאו מהפה - "רבונו של עולם! אני רוצה פרנסה בכל לבי, אנא תן לי" - אין צריך אומנות מיוחדת. הן אילו היה הבעל חי יכול לנענע בשפתיו, היה גם הוא יכול לומר מה הוא רוצה, כגון לאכול עשבים ולנגוח בקרניו. לא זוהי אומנות התפילה.

אומנות התפילה היא לדעת מה לעשות עם רצונו. על האדם להבין מהיכן נובע רצונו ומה הם רצונותיו באמת, ואז עליו לרכוש את היכולת לקחת את רצונותיו ולבטלם לרצון ה'. כמו כן עליו לרכוש את היכולת לעמוד בשברון לב נוכח פני ה' ובאותה שעה ממש להיות שש ושמח על הזכות להכנס אל שערי המלך. אין זה דבר קל, וכבר הבאנו כמה פעמים בשם הגה"צ ר' אליעזר דוד פרידמאן זצ"ל, ששמע כמה וכמה פעמים מרבו הרה"ק רבי חיים מאיר מוויזניץ זיע"א, שהוא מחפש את האדם שיש לו לב נשבר והוא בשמחה, דהיינו שמצא את הדרך הנכונה לאזן בין השניים.

להביא גוף ונפש אל התפילה. כשאינן לו לאדם גוף, כגון אם אינו יכול לדבר, קשה לו מאוד להתפלל (הגם שזה אפשרי על-ידי הרהור כדבור). מה שאין כן אם יש לו לאדם את כל כוחות הגוף, וכן נפשו קיימת - היא מאושרת מאוד ומשתוקקת - אז יוכל להכניס נשמה, אז יוכל להכניס אלוקות.

עשאוני בני ככינור

במאמר המוסגר: בימינו מצוי לראות חברת בני אדם אשר רחוקים מאוד ממדרגות רוחניות וזקוקים לישועה גדולה, שסועדים סעודה גדולה המגשמת את בעליה, ואח"כ מתחילים לשיר שירי נשמה עם כלי נגינה בידיהם, ושוב חוזרים אל הבשר והיין, וקשה מאוד להגדיר את המחזה, מה זה? נפש או נשמה? גשמיות או רוחניות?

אכן ההגדרה פשוטה. כשהאדם נותן לגופו את כל צרכו, הוא נעשה כלי לנפש, והנפש הרי אוהבת לשיר ולהיות עם חברים. אבל נפש זו אינה נשמה, היא רק נעשית כלי שאם ירצה האדם ויכוון לכך, יוכל להכניס בה נשמה, והנשמה הלא היא אלוקות ומביאה בכנפיה אמונה, מסירות נפש, מצוות ויראת שמים. הוי אומר: אף שהנפש מתעוררת בניגונים חמים עד שהאדם מתנענע אנה ואנה, כל עוד לא יכניס בה האדם נשמה, היא תישאר נפש. אמנם התעוררות הנפש היא דבר נפלא מאוד, שהרי היא נותנת סיפוק והנאה לאדם יותר מהנאת הגוף. אכן בימינו כבר נודע לכל שהנאת הגוף אינה מספיקה, ולמדו ליתן הנאות גם לנפש. אבל בסוף זה נשאר נפש, והנפש לא תקרב את האדם אל ה' כל שלא יכוון לכך. אמנם מי שנפשו התעוררה, עומד קרוב אל הנשמה, אבל אם לא ימשיך הלאה, לא יתקרב אל ה'. וכבר דיברו כן צדיקים בענין הנגינה, וכה

הראשונים היו שוהין שעה אחת כדי שיכוונו לבם לאביהם שבשמים", כי כדי שהנפש תהיה במצב מסוים המורכב מכל ההרגשות הנכונות באיזון הנכון, היא זקוקה להרבה הכנה ותפילה.

הן אפשר לראות בחוש שכאשר האדם נמצא במצב מרום, תפילתו נראית אחרת. אם זה בעת שמחה, אם זה ביו"ט או בשבת קודש לפעמים. הא לך שזה יכול לקרות, אבל בשביל זה צריך הלב להיות במצב הנכון. ואם רוצה האדם שזה יקרה, עליו לחזור בתשובה, וללמוד תורה, ולומר שיר השירים, ולקבל סיוע מהצדיק וכולי האי ואולי. בכל אופן, אין זה דבר פשוט, ולכן תיקנו חז"ל להתפלל על כך קודם התפילה.

נפש בכסיס לנשמה

הנה בשיעור קודם ביארנו בארוכה שמי שאין לו נפש, כמעט שלא יתכן שתהיה לו נשמה, כי כך קבע הקב"ה שהנפש תרכב על הגוף והנשמה על הנפש. מי שאין לו כוחות הגוף - הוא עייף ותשוש - לבו בל עמו. מה שאין כן מי שמיושב בדעתו ושמח בשמחה של מצוה, כי הוא יכול להתפלל כיאות. דוגמא נוספת: כדי שיוכל האדם להיות בשברון לב, הוא מוכרח להיות שמח בשמחה של מצוה, כי אם לא יהיה בשמחה, ירעד ויפחד להיות בשברון לב, כי ברגע שיחשוב על דבר מה שאינו כשורה אצלו, יישבר לרסיסי רסיסים ויפול לזרעות הייאוש עד שיפסיק לגמרי ללמוד ולהתפלל. רק כשהאדם שרוי בשמחה ובהתרוממות הרוח, אז הוא יכול להתבונן בעצמו ולומר: "אבל דבר פלוני טעון תיקון".

והנה דבר זה הלא מבין כל אחד שבשביל התפילה צריכים נשמה, כי הנשמה זוהי שמתפללת, ואם כן מוכרח האדם

שתהיה לו נשמה. ופעמים הרבה הקב"ה אומר לאדם: **"אתה תעשה אתערותא דלתתא ואני אעשה אתערותא דלעילא"**. הרי להביא נשמה הוא הדבר היותר קשה. אמנם אפשר להביא קצת על-ידי לימוד התורה ועל-ידי ברכת התורה, אבל הקב"ה מבקש: **"אתה תביא את מה שיש לך... אתה תביא אש מלמטה, ואני אביא אש מלמעלה"**. והדבר שהאדם יכול להביא, הוא הנפש. זהו הדבר שהוא בידי האדם להביאו. כשיעלה על יצועו לעת ערב יחשוב על רוממותו יתברך, **וכשיוקם בבוקר יעזוב את כל עניני העולם ויתפלל: "תן בי כח ומוח לעבודתך וליראתך"**. וכשיביא את נפשו, לא רק את נפשו יביא, אלא גם את נשמתו, **כל שיחפוץ בכך, כי יעמוד בפני המלך ויאמר: "הבאתי מה שיש לי... מה כבר יש לי להביא? הבאתי את נפשי וניסיתי להביא קצת נשמה, ועכשיו אני מבקש ממך שתביא לי נשמה מלמעלה"**.

אנו מבקשים וחייבים לבקש, כי אנו רחוקים כל-כך. הצדיקים הגדולים היה להם בכל עת גם נפש וגם נשמה, ולכן היו יכולים להתפלל בלי תפילת ד' שפתי תפתח. אבל אנחנו מגיעים ממרחקים, ולכן אנו צריכים להכין את נפשנו על-ידי אמירת תהלים ולימוד גמרא ואז להתפלל ד' שפתי תפתח.

אל תחטאו בילד

הדבר נכון גם לגבי חינוך הבנים^ט. רוצים לחנך את הבן שיהיה לו טעם בתפילה, ואין הדבר פשוט. הוא עומד במקומו ובקושי ממלמל בשפתיו ותוך שניות אחדות הוא פוסע עושה שלום. בקיצור, אין לו שום טעם בתפילה. מתקשרים להתייעץ עם מחנך מומחה - "זה

אמרו: "עולם הנגינה קרוב לעולם התשובה, אלא שהחזנים טפשים נשארים לעמוד בעולם הנגינה". הדבר שייך אפילו בשעת התפילה עצמה. האדם יסלסל בניגונים מעוררים לב ונפש, ממקומך, קל אדון, וכן הלאה, ואפילו יזיל דמעה, ועדיין אינו מוכרח שיחשוב על הרבונו של עולם. אומרים לו לאדם: **"אל תהיה טיפש! כיון שהניגונים עוררו את נפשך, השתמש בזה לתשובה, השתמש בזה להכיר את מציאות ה..."**

מצוה להביא אש מלמטה

ולעניננו, כדי שיוכל האדם להכניס נשמה, הוא צריך תחילה לכן נפש. ובכן, אם ייכנס האדם מן השוק לבית הכנסת, יניח תפילין בחופזה, ויקפוץ על הרכבת, בוודאי לא תהיה לו נפש, וכיון שלא תהיה לו נפש, ממילא לא תהיה לו נשמה. נפש הלא היא דבר שאי אפשר להציתה בין רגע. היא צריכה הכנה. האדם צריך להכניס את עצמו למצב, להתבונן היטב במה שהוא עומד לעשות ולהתפלל ד' שפתי תפתח, ורק אז תהיה לו נפש. החל מחצי שעה קודם התפילה כבר צריך האדם לקחת בחשבון שיהיו דברים שישגולו לו את נפשו. הן יתכן שיספיק לו לאדם לראות שמישהו ניסה לתפוס אותו בטלפון כדי שיוכל להפסיד את תפילתו, כגון אם חיכה לפלוני שלושה ימים שהתקשר אליו, ועכשיו לבו פועם בחזקה מהתרגשות - "מה?! באמת?! הוא התקשר אלי!". הוא אפילו לא חזר לפלוני, הוא אפילו לא דיבר כלום קודם התפילה. את הנפש כבר הפסיד, ובלי נפש אין נשמה.

האדם צריך שנפשו תהיה במצב הנכון, ועל האדם להבין שבשביל זה הוא צריך להתפלל הרבה, הן שתהיה לו נפש והן

ט. וכאן המקום להבהיר שכל פעם שאנו מדברים בענין חינוך הבנים, לאחר שאנו מסיימים, עלינו להפנות את עצמנו גם אל תוכנו פנימה, כי כפי שאנו צריכים לחנך את בנינו, כך אנו צריכים לחנך את עצמנו.

אולי תעשה איזו גמילות חסד עם יהודי".
 נאמר עוד, הגם שזה חריף מדי: **כשהאדם שבור ברוחו** מפני שמרגיש שאף אחד אינו אוהב אותו, או שאינו מצליח בשום דבר, או שכולם מסתכלים עליו כעל אדם נחות, **אינו יכול להתפלל, כי נפשו רצוצה**. אם תבנה את נפשו, תראה שהוא מתחיל להתפלל.

מה יעשה הבן ולא יישבר בנפשו

אפשר לבדוק זאת בצורה פשוטה. לפנינו בחור הנמצא במצב רוח ירוד, ומחמת כן מזלזל בכל סדרי הישיבה ואף לתפילות אינו מגיע, מניח תפילין וממלמל כמה מילים בחדר צדדי וכו'. כשמדובבים אותו רואים שכל זה הוא בגלל שהוא מתקשה בלימודים. והשאלה המתבקשת היא, הא תינח שאתה מזלזל בסדרי הישיבה שהרי אינך מוצא בהם כל סיפוק, ואדרבה, כל דקה בהיכל בית המדרש שובר את לבך יותר, אבל מדוע תזלזל בתפילה??

דע לך שלא יתכן במציאות שבחור זה **יתפלל, שהרי נפשו מרוסקת, וכשנפשו של אדם מרוסקת, לא יתכן שיתפלל**. נאמר יותר: **אילו היה הבחור יודע מה זו תפילה כבר בפעם הראשונה שהיה מרגיש שבור, היה יכול להשתמש עם התפילה כפתרון לשיברונו, ואדרבה, שברונו היה מסייע לו לתפילתו, כי שברון הלב הוא הדבר המועיל ביותר לתפילה**. פונה היה אל אביו שבשמים, שופך בפניו את מר לבו ומתקרב אליו. הצרה היא שעוד לפני שידע מה זו תפילה, כבר קיבל מכה אחרי מכה וכבר אז החליט שאינו שווה כלום.

אם תוציא יקר ממזולזל

אם תרצה הוכחה לאמיתות הדברים, תפוס לך בחור זה בבין הזמנים וסע אתו למקום מרגוע, ושם לא רק יראה את

נורמלי? זה לא נורמלי?". המחנך משיב לו: "לא, לא, בגיל הזה אל תאמר לו כלום, אל תלחץ עליו".

אכן אמת יש בתשובה זו, והכל לפי המקום והנפש, ולא הרי זה כהרי זה. אך עלינו להבין יסוד חשוב. אף אחד לא יכול להתפלל בלי נפש. אולי יתכן שהאדם יפלוט את כאבו הפנימי בקולי קולות בלי נפש. זה באמת שייך. יתכן שאדם מבוגר כאוב יעמוד עם ספר התהלים שלו ויתנועע בחזקה. אמנם אף זו מדרגה היא, שהרי זה מוכיח עליו שהוא יודע שעליו לדבר עם השי"ת, ובוודאי הוא נמצא במדרגה מסוימת של אמונה, ואסור לזלזל בזה, והרי לא באנו להרוס אלא לבנות. כוונתנו לומר שאין זו אותה תפילה שמרוממת את האדם ומביאתו לידי דביקות ומייסדת את האמונה והבטחון שלו. וכבר הבאנו כמה פעמים **מבעל חובת הלבבות ומהרב המבי"ט שתפילה היא עבודה גדולה שמיועדת לקרב את האדם אל ה'. ובשביל זה צריך נפש. האדם צריך להיות במצב שיוכל להתפלל**.

הן תראה שעל-פי ההלכה הפשוטה מי שאינו מיושב בדעתו פטור מן התפילה. למה? כי אין לו מה שצריך שיהיה לו כדי שיוכל להתפלל. והרי הוא כמי שרוצה להניח תפילין ואין לו, שהוא פטור מן התפילין. אף זה שאין לו נפש, כשנכנס לבית הכנסת, שואלים אותו: "בשביל מה באת?". והוא משיב: "באתי להתפלל". שאולים אותו: "הבאת נפש?". כיון שהוא משיב שלא הביא, הרי חסר לו כלי האומנות של התפילה.

מי ששרוי ברוגז על חברו, אין לו נפש. "צא החוצה, וכשתהיה לך נפש, אז תחזור. כל עוד אין לך נפש, אך חבל הוא. כרגע, יותר כדאי לך שתעשה איזה דבר מועיל.

על זה בא החלק השני ואומר: **ככל שהאדם רחוק יותר, כך הוא צריך להשקיע יותר בבניית כלים שיוכל להתפלל**, כי אם יעמוד להתפלל בלי לבנות כלים, מה תועיל לו תפילתו. אך עכ"פ אל תאמר שאינך יכול להתפלל. יש מי שנפש כבר יש לו או עכ"פ חלק מהנפש כבר יש לו, כך שאינו צריך להתחיל מההתחלה. אבל הרבה מאוד בני אדם צריכים תפילה מיוחדת על החלק הראשון, שבכלל תהיה לו נפש. אל תצעק עליו לאמור אין לך יראת שמים, ובעיקר - אל תצעק על עצמך. ואם אתה עדיין חושב שאין לך קשר לתפילה, אל תאמין בזה. זו טעות גדולה! אתה יכול גם יכול, אלא שחסרים לך הכלים ועליך לבנותם. ככל שהאדם רחוק יותר במדרגה, לא מפני שהוא חוטא, אלא מפני שהוא נמצא בדור מאוחר יותר והמציאות שלו שונה, **עליו לעבוד יותר כדי לבנות כלים לתפילה, ובשביל זה הוא צריך להתפלל לה' שיוכל לבנות את הכלים הנצרכים אל התפילה.**

אסיפת הנפש במצבים קשים

כבר דיברנו בשיעור הקודם שאם יש לו לאדם נפש בריאה, הוא יכול לדבר עם הרבונו של עולם ויודע איך לגשת עליו לאחר שעשה מה שאינו ראוי. הן ידועה אמרתו של הרה"ק **רבי מרדכי מלעכוויטש** זיע"א, שאם אחד רצח את חברו ועדיין הסכיך מטפטפת מדם הנרצח, אם אינו יכול להתייצב תיכף ומיד להתפלל מנחה בהתלהבות, סימן הוא שלא דרך על מפתן החסידות. ובכן, מי שאינו רגיל לדיבורים כאלה, אינו מצליח להבין. ראשית כל, מי צריך לתפילתו? שנית, איך באמת יוכל מי שנמצא במצב כזה להביא את עצמו למצב של תפילה? והאמת, שאילו היה האדם יודע כמה הקב"ה אוהב אותו בלי שום תנאי,

נפלאות הבריאה, אלא גם יוציא את כשרונותיו לפועל, יצייר או ינגן בכלי נגינה או יבנה ארונות, ומה טוב אם יוכל ללמד לאחרים. כך יתן לו במשך שבוע ימים להוציא את כשרונותיו ולהתמלא חיות, ואז ידבר אליו: "אנו הולכים לנסוע למקום קדוש, שם נוכל להתחנן על נפשותינו ולבקש על עינינו שיוארו בתורת ה' ועל לבנו שייפתחו לרווחה", ואז יראה כיצד הוא מתפלל...

בוודאי הוא יודע להתפלל, אלא שאי-אפשר להתפלל בלי נפש, כי אין לה לנשמה היכן להתיישב. הן כך אמרו **חז"ל** "אין השכינה שורה אלא מתוך שמחה של מצוה", וצריך שיהיה לכל הפחות 'גרם' אחד של שמחה של מצוה.

אכן בדורנו אין לך ישיבה שאינה יוצאת עם תלמידיה לשבתות, וכל שיודעים מה מחפשים, הלא הם מקימים שם נפשות מעפרן. נמצאים במצב אחר ובמרחב אחר ושרים ביחד, ואז הנפשות נפתחות כפי שלא נפתחו מעודן, **וכשהן נפתחות, אפשר להכניס בהן נשמה ולקרבן אל השי"ת.**

בעד הנפש חנינה

זהו החלק השני של שיעור זה. החלק הראשון היה שבשביל כך תיקנו להתפלל ד' שפתי תפתח, **כי אומנות התפילה דורשת שמחה של מצוה, שברון לב, תשובה, הכרת רוממות הא-ל מול שפלות עצמו...** אך כשהאדם שומע זאת, הוא אומר: "זה לא בשבילי. העובד הגדול יודע איזה ספרי חסידות ללמוד, הוא יודע שהוא צריך ללמוד מעט נגלה ומעט נסתר, הוא יודע איך לחזור בתשובה ואיך להגיע לכל המדרגות האלה. אבל אני הרי מכיר את מקומי ואם כן מה יועיל לי לבקש ד' שפתי תפתח? הרי אין לי עם מה לגשת בכלל!".

אכן **כדי שבאמת יוכל להתפלל גם במצבים כאלה, על האדם להרגיל את נפשו בכך**, והרי כל אדם יש לו מצבים שונים במשך חייו... הוא עומד באמצע לסגור שידוך ויש שם איזה תגרא, אם תהיה לו נפש בריאה, יוכל להזיז את כל הפרשיה הצדה ולאסוף את נפשו, ויאמר: "אדרבה, אדבר עם הקב"ה בתפילתי בענין פרשיה זו".

שערי שמים פתח

לסיום, אמרנו שכאשר אין האדם מצליח להתפלל אל יסיק מזה מסקנא שגויה שאינו יכול להתפלל, אלא יבין **שחסרים לו הכלים לכך**. וכעת נוסף, **שכאשר האדם בונה את ההרגשים הנכונים, הוא פותח שערים בשמים**. הן עשרה שערים יש כחב"ד חג"ת נה"מ, וכל הרגש שהאדם מעורר, פותח שער אחר. כך הראה לנו בעל באר מים חיים בספרו 'שער התפילה', איך שכל אחת מעשר לשונות התפילה (שועה, צעקה, נאקה, רינה, פיצור, קריאה, ניפול, פילול, פגיעה, תחינה) פותחת שער אחר בשמים.

אכן הצדיקים בהיות עסוקים יותר בסור מרע ועשה טוב, רגשותיהם יותר עדינים, ולכן קל להם יותר לפתוח אותם שערים. ולכן הולכים אל הצדיק שיתפלל, כי המפתחות מצויים בידם. תוכל לראות לבד שיש לו את המפתחות. הסתכל עליו איך הוא מתפלל ותראה.

עלינו לזכור תמיד שככל שהאדם מרוחק יותר, כך חסרים לו יותר כלים. אין לו אם כן לרצץ את לבו ולומר על עצמו שהוא רשע, וכמו כן אין לו לומר על בנו או על תלמידו שהוא רשע. אלא **יבין שתחילה צריך לבנות את הנפש**.

לעולם ילמד אדם את בנו אומנות

פעמים שרואים את האדם בונה את נפש בנו או תלמידו, באים ומעירים לו: "מה

ואיך הוא יכול לבוא אליו ולומר לו: "נכשלתי בדבר החמור ביותר ואני מתחרט בחרטה גמורה", אילו היה יודע לאסוף את נפשו בחזרה, היה יכול לקום ולהתפלל.

כשהאדם, לדוגמא, עבר עבירה, אם לא תהיה לו נפש בריאה, לא יוכל לעמוד ולהתפלל, כי לא יוכל לבוא אל הרבוננו של עולם ולומר: "עשיתי טעות חמורה ביותר, אנא! השיבני אליך. אני יודע שמשפטך וצדקתך מגיעים עד אפסי ארץ, אני יודע שאתה מגביה שפלים כמוני עדי מרום, וכבר היו בעבר אנשים שעשו עבירות יותר חמורות ממני וחזרו בתשובה".

אכן הדברים האלה מפריעים לאדם להתפלל ועליו להיעזר כדי להפטר מהם, ואחד מהדברים שמועילים לאדם להבריאת נפשו הוא כאשר יבין שאין זו סתירה. **קודם כל ירשה לעצמו להיות מודע לרגשות האשמה שלו אשר מפריעים לו להתפלל, ואז יאמר לעצמו: "אליבא דאמת אין שום סיבה שיפריעו לי להתפלל". וכך ישוב לעצמו ויתרום ויתחזק ויעשה בשמחה ואז יתפלל לה' שיעזור לו**. כל זה נכלל בתפילה זו - ד' שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך.

בכל קראנו אליו

משה רבינו אומר לנו בפרשת ואתחנן: "כי מי גוי גדול אשר לו אלוקים קרובים אליו כה' אלוקינו בכל קראנו אליו". **אימתי שאנו רוצים, אנו יכולים לדבר אתו**. הכוונה היא לא רק שאפשר לדבר אתו בכל שעה משעות היום, אלא **שאפשר לדבר אתו בכל מצב, גם כשהיהודי מרגיש שמצבו עומד כסתירה עם היכולת לעמוד ולהתפלל, גם אז הוא יכול להתפלל**. בכל קראנו אליו פירושו - אם יהודי אתה, אם מזרע אברהם יצחק ויעקב הנך, לעולם אין מצבך עומד כסתירה עם היכולת לעמוד ולהתפלל.

לא עובד, עצור מעט והתבונן. עובדות וסיפורים על כוח התפילה תמיד תספר, בין בסעודות השבת ובין בכל הזדמנות אחרת, ובפרט באופן של מסיח לפי תומו אשר כוחו חזק ביותר, אבל יחד עם **כן תראה להביא אותו למצב שתהיה לו שמחה של מצוה, שיהיה מאושר בעצמו, שתהיה לו נפש, ואז כשתהיה לו נפש, תכניס בה נשמה**. נפש כשלעצמה אינה תכלית. הגויים עושים ממנה תכלית. יש לו סיפוק? די בכך. אבל אצלנו היהודים, הנפש עצמה אינה תכלית. היא רק כלי להכניס בה נשמה. ובכן, **עלינו להתפלל עלינו ועל בנינו ובנותינו כל עוד נשמתנו באפנו - ד' שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך**.

אתה בונה לו את נפשו? שקודם תהיה לו יראת שמים! תגיד לו שיתחיל להתפלל!". טעות! עדיין איני יכול להגיד לו שיתפלל. אם אגיד לו שיתפלל, אהרוס לו את תפילתו לכל החיים. אינני אומר לו שלא יתפלל, אבל אם אדחוף אותו באיומים ואזהרות, הרי יעמוד עם הסידור מבלי שיהיו לו הכלים להתפלל, והתפילה רק תימאס עליו.

ראו כמה אנשים יש כאלה. הם לא רוצים להתפלל. למה? כי דחפו אותם בכוח, הכריחו אותם, עד שהתפילה נמאסה עליהם. הן ודאי שצריך לחנך לעמוד עם סידור בדרך ארץ, אבל כשאתה רואה שזה

מדור שבת קודש

לע"נ ר' יעקב שמואל ב"ר אלטר אהרן ז"ל
נדבת משפחת פרייליך הי"ו
פטרונאי מדור שבת קודש

יום חמישי פרשת ואתחנן י"ד מנ"א תשפ"ב

א-ל נא רפא נא לה בהראות לה נועם זיון

להרגיל עצמו להיות נותן, וכשמעירים לו על איזה דבר שהוא שוגה בו, הוא שמח על כך, כי רצונו לתקן.

הענין הוא שכאשר האדם נמצא בעולם הזה תקופת זמן, הדברים מתהפכים, הדברים שהיה צריך להימשך עליהם, מפסיקים לעורר אצלו ענין, ובמקומם הוא מתחיל להימשך אחרי דברים אחרים, והוא צריך לרפואה. והנה כשנכנסים לשבת קודש, הרי הקב"ה מתחיל להשפיע עניינים רוחניים נפלאים, תענוג בקרבת אלוקים, טעם בענווה, טעם בהתבודדות עם ה', וכן הלאה. הצרה היא שכל עוד האדם נמצא במצב השני שסיגל לעצמו, אינו יכול להנות מכל אלה, כי אינם מעניינים אותו. ותרופתו היחידה היא, שיכבסוהו בבורית עד שיפסיק להימשך אחר ההבלים, ואז ממילא יחזור להימשך לכל אותם דברים רוחניים שהקב"ה משפיע לו.

אזיל לבי אסיא

והנה מתי האדם מבין שהוא צריך רפואה? כשהוא רואה, מאכלים ערבים ויקרים מאוד שכולם נמשכים אחריהם

שמים מר למתוק ומתוק למר

בשיעור הקודם במדור שבת קודש, התחלנו לדבר בענין תפילת ידיד נפש שמסייעת לאדם להתחבר אל השבת, וכמו כל התפילות של הקדמונים, אף היא כוללת בתוכה הרבה בקשות, ואחת מהן היא בקשה לרפואה "א-ל נא רפא נא לה בהראות לה נועם זיון, אז תחזק ותתרפא והיתה לה שמחת עולם". האדם מבקש מהקב"ה שירפא את נפשו. וצריך להבין מהי בקשה זו ומה היא שייכת לשבת קודש.

והנה ב'ערוגת הבוסם' (פרשת משפטים) כתב הסבר נאה לבקשה זו, וזה תוכן דבריו: כשהאדם בריא, הוא אוהב לאכול דברים ערבים לחיך וטובים לנפש, וכיון שהוא נחלה, נהפכים לו מר למתוק ומתוק למר, בבחינת "כל אוכל תתעב נפשם". ובכן, כשהאדם מבקש על רפואה, הוא מבקש שחושיו יחזרו לאיתנם ושיחזור להיות ישר כנאמר "האלוקים עשה את האדם ישר". אדם ישר נמשך אחר הטוב לפי סדר התורה. הוא אוהב לקבל מהש"ת ולשמוע את דברו, הוא אוהב ליתן לאחרים כדי

בולט בקרב חבריו, ידוע הדבר שמי שיש לו יותר מדי חברים והם מעסיקים אותו הרבה, זה מפריע לו הרבה ברוחניות. הן ודאי שהאדם צריך להיות באהבת חברים ובאהבת ישראל, אך השאלה היא היכן לב האדם. האוה"ח הק' כתב על הפסוק ואהבת את ה' אלוקיך, שכאשר יש לו לאדם בנים, אהבתו מחולקת, חלק לבנו וחלק לה'. לכן צוה הקב"ה לאברהם אבינו שיעקוד את בנו יחידו אשר אהב, כי כשלא יהיה לו בן, יוכל לייחד את כל אהבתו בלתי לה' לבדו. **כשמוחו ולבו של אדם קשורים בכל עת לפלוני ולאמוני, אין הוא פנוי להרגשים רוחניים עמוקים,** כי הוא טרוד בכל עת לתמוך בהם, לדובבם ולהגיב להם.

הן כך כתב הרמב"ן (פרשת עקב) **שגם כאשר האדם מדבר עם אחרים, הוא צריך להיות מקושר במחשבתו לה'.** כשהאדם משקיע את כל הרגשיו ביצירת קשרים עם חברים, זה מפריע לו להיות בקשר קרוב עם השי"ת. דומה הוא למי שהיה לו חבר קרוב, אך לא מצא פנאי לדבר אתו מרוב שהיה עסוק ביצירת קשרים עם חברים חדשים, שבודאי זה גורם להתיר את הקשר.

אני לדודי ודודי לי

שבת היא זמן שבו הקב"ה רוצה להיות עם היהודי. כביכול הקב"ה אומר לו: "הבה נהיה ביחד, נדבר ביחד, נשוחח ביחד, נהנה אחד מהשני". אך אדם כזה שכאשר הפלאפון שלו אינו עובד לרבע שעה הוא מרגיש כמעט מת כי אינו יכול לדבר עם חבריו, לא מעניין אותו כלל לשוחח עם הקב"ה. איש כזה, כשמגיעה השבת, הוא מצטער, כי הוא יודע שמעתה יצטרך להיפרד מכבליו למשך עשרים וארבע שעות ויותר וחבריו מה יהא עליהם.

ואוכלים אותם בתאוה גדולה, ורק הוא נגעל מהם ואינו יכול להכניסם לפיו. כולם מתארים לו כמה המאכלים ערבים, אך הוא אינו יכול להסתכל עליהם, **אז הוא מבין שהוא צריך למצוא מזור למחלתו, וכל עוד לא יחזור לאיתנו, לא יוכל להנות ממה שכולם נהנים.**

אף כאן, הקב"ה הלא מביא בשבת קודש תענוגים רוחניים ששוים יותר מכל חללי דעלמא, אך האדם מגיע מימות החול עם חושים חריפים והרגשים עמוקים בדברים העומדים כסתירה מוחלטת עם אותם תענוגים רוחניים. **וכשהשבת נכנסת, מבין האדם שכל עוד לא תתרפא נפשו, לא יוכל להנות מכל אותם תענוגים רוחניים. על כן הוא עומד ומתחנן על נפשו - א-ל נא רפא נא לה בהראות לה נועם זיון,** אז תתחזק ותתרפא והיתה לה שמחת עולם.

חובר חברים

הנה אחד מהדברים שבני אדם אוהבים, ולא דווקא שהוא מגיע מהצד הטוב, הגם שאין מדובר בעבירה חמורה, הוא להיות בולט בקרב חבריו. הוא מכיר את כולם, כולם מכירים אותו, יש לו אלף חברים, כולם יודעים את הנעשה אצלו. האדם אוהב שאינו לבד, אלא מעורב בין כולם. והרי הדבר נעשה קל מאוד היום, כי אם בשנים עברו, היה האדם דר בעיירתו ואפילו את אחיו אינו מכיר, הרי שהיום יכול כל אחד להיות בקשר הדוק עם כולם בלי שום קושי. כמו כן האדם אוהב להרגיש מוצלח בזה העולם - "עשיתי, זזתי דברים, בניתי ברוחניות, בניתי בגשמיות". וכן האדם אוהב מאכלים טובים.

הנה כל אלה מפריעים לנפש האדם **להנות מהתענוגים של שבת קודש,** ונבאר אחד לאחד. **האהבה הראשונה, להיות**

הקב"ה אשר נושא אותו בזרועותיו ומספק לו את כל צרכיו, כי זוהי מהות השבת, להודיע שהקב"ה עושה את הכל ואין אדם עושה מאומה, ואם בששת ימי המעשה הדבר בהסתר, בשבת קודש הקב"ה מסכים לגלות קצת את ההסתר ולהראות לכל העולם את האמת, וכשהאדם אוהב לדבר על הצלחותיו ומרגיל עצמו בכך, הרי הוא חוזר ומביא את ההסתר, וממילא זה מפריע לו להרגיש טעם בשבת.

האדם צריך לפתח חוש להרגשים עדינים, כי אז, בדומה למי שפיתח חוש נגינה שמיד שם לב כשאחד מזייף בשירתו, אף הוא כל אימת שיהיה לו איזה הרגש מן הסוג של כוחי ועוצם ידי, מיד ישים לב שאין זה מתאים לשבת קודש, אין זה עולה יפה עם זכר למעשה בראשית.

מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים

ואל הדוגמא השלישית, אהבת התענוגים הגופניים. על האדם לדעת שאהבת התענוגים הגופניים היא סתירה להרגשת טעם בשבת קודש, והדבר הראשון שעליו לעשות בשביל זה הוא להתפלל: "א-ל נא רפא נא לה, אנא ה' עזור לי, כי אני יודע שאני לא יכול להיות שקוע בקערה ולהרגיש טעם בשבת, שהרי אני רואה שיותר קל לי להרגיש טעם בשבת בעת אמירת נשמת כל חי מאשר בעת אמירת אכילת חתיכת הבשר, אך רצוני טעם בכל השבת כולה".

ולכשתמצי לומר, כל אחת משלוש האהבות הנ"ל היא קליפה הדבוקה לחלק אחר של האדם. אהבת התענוגים הגופניים, היא קליפה הדבוקה בנוף, האהבה להיות בולט בקרב החברים היא קליפה הדבוקה בנפש, והאהבה להרגיש בעל כח ובעל יכולת, היא קליפה הדבוקה בנשמה.

מזה צריך האדם להתרפא בהיכנסו אל השבת. ואף כי ידוע שבשבת צריך לשבת עם חברים, היינו באופן שהאדם מחפש בהם את הקב"ה. כי הנה הקב"ה שורה על בני ישראל, ולכן כשהאדם נמצא אחד לבדו, קשה לו למצוא את הקב"ה, וכשבא לבית המדרש להיות עם יהודים אחרים, אז הוא מוצא את הקב"ה, כי כן עשה הקב"ה שנשמה אחרת תתלהב כשתתחבר לנשמות אחרות. אכן כן, אם ישוחחו ביניהם בשטויות והבלים, הדבר לא יועיל להם כלל. אבל אם יישבו יחד באהבה ואחזה ויעבירו מזה לזה פרפראות וסיפורי צדיקים ויתנו יחד שיר ושבח לבורא כל עולמים, אז תתלהב נשמתם, ויזכו לכל תענוגי השבת. אך דברינו אמורים במי שבימות החול אוסף לעצמו חברים כדי להעביר אתם חדשות ושאר הבלים במילי דעלמא, כי הוא לא יוכל להרגיש שום טעם בשבת. וכנזכר לעיל, כל אדם נולד עם המשיכה לקרבת אלוקים, אלא שעשה חשבונות רבים וירד מן הדרך הישר, ולכן הוא צריך לחזור לקדמותו על-ידי שיפתח שוב את המשיכה לתענוגים רוחניים נצחיים חלף התענוגים החולפים. אחרת, יהיה לו קשה להרגיש טעם בשבת.

הכל בידי שמים

ואל הדוגמא השניה שהובאה לעיל. מי שאוהב להראות שהוא מוצלח. הוא עושה זאת בעדינות. אין הוא מכריז בראש כל חוצות על הצלחותיו, כי אינו רוצה שיקבלו סלידה ממנו, אבל אם תדבר אתו חצי שעה, תשמע הרבה על כשרונותיו ועל כל מה שעשה במשך כל שנות חייו. הנה דבר זה הוא סתירה מוחלטת להרגשת טעם בשבת קודש. הטעם של שבת קודש הוא ההרגשה שיש לו לאדם שאינו יכול לעשות מאומה, לא בגשמיות ולא ברוחניות, ורצונו אך ורק להיות בנו של

שייכות אל השבת, אבל "ובשביעי", היינו אלה שהם בבחינת עם מקדשי שביעי, "רצית בו וקדשתו". יש לו להקב"ה נחת רוח מיוחדת מהם.

עוד ידוע מה שאמר הרה"ק רבי בונים מפרשיסחא זיע"א שמי שנכלל במחלליה מות יומת, יש לו גם שייכות למדרגות הגדולות של השבת. אם האדם אומר: "אני יודע מי אני ומה אני ואין לי שייכות אל השבת", יש לו טעות גדולה. הבה נסתכל בתורה, כשאמרה מחלליה מות ימות, האם דיברה אליך? ובכן, אם דיברה אליך, גם כשאמרה אות היא ביני וביניכם, דיברה אליך, ואם כן יש לך שייכות לכל מדרגות השבת.

מעתה כשהאדם בא לבקש: "א-ל נא רפא נא לה, אני רוצה להרגיש טעם בשבת", עליו לזכור שהוא בא מחמת טענה - הקב"ה הרי הכניסני בתוך הכלל, ונתן לי את השבת וצוה עלי לשמור אותה על-ידי שביתה מעשיית ל"ט מלאכות ועל-ידי קיום המצוה מדברי קבלה וקראת לשבת עונג, ואם כן כשאני עומד בתור וממתין שהקב"ה ימשוך לי מנועם יראתו, אין זה תמוה, שהרי אני שייך לכאן ובוודאי הקב"ה רוצה ליתן לי את בקשתי.

לא רחוקה היא ממך

והנה כששואלים בענין מי שמגיע ממרחק רב כמה שנים יקח לו עד שיתחיל להרגיש טעם בשבת, התשובה היא שלא יקח לו לא שנה ולא חודש ולא יום ואף לא שעה, כי כלל הוא במצות התשובה שאיננה רחוקה כלל, לא בשמים היא ולא מעבר לים היא, היא לא רחוקה לא במקום ולא בזמן. אפילו יהיה האדם רחוק מאוד, אין צריך לקרות כלום במקום או בזמן, אלא ברגע

עכ"פ שלוש הדוגמאות האלה הן קשיים שהאדם הפשוט הנמצא בזה העולם מתמודד אתם, אם מעט אם הרבה. והנה מגיעה השבת והקב"ה הולך להציע תענוגים נפלאים ששייכים לצד השני ממש, להיפך של הרגשת כוחי ועוצם ידי, להיפך של תענוגי הגוף, ולהיפך של התפזרות בין החברים (אלא כאמור לעיל, להיות עם הקב"ה ולמצוא אותו בין חברים מקשיבים המספרים מעשיו ברינה).

בא מחמת טענה

אולם אם האדם נמצא רחוק מאוד, העצה אינה להכחישו, כי אם יכחישו, לעולם לא ירגיש טעם בשבת, אלא יסתכל על מצבו כפי שהוא, ויבין שהגם שהוא רחוק, יש עצה בשבילו. האדם מוכרח לדעת שיש עצה בשבילו, בלי זה לא ילך לבקש עצה. האדם הולך לבקש "א-ל נא רפא נא לה", היינו שתהפך את נפשי להימשך אל הדברים המועילים, ובכן, אם יחשוב שבשביל זה צריך לעבוד חמישים שנה ולהפוך ל'פרוש', לא יתפלל על זה ואף לא יעשה את מה שצריך בשביל זה, כי יאמר: "מה, עלי להיות מלאך?! אני לא שם..."

אך האמת שיש עצה גדולה, ונקדים: הנה בתפילות שבת ב'ישמחו במלכותך' יש שלוש לשונות: שומרי שבת, קוראי עונג, עם מקדשי שביעי. ואמרו הצדיקים² ששלוש הלשונות הן כנגד שלוש דרגות ביהודים השומרים את השבת. הדרגה הראשונה, הם שומרי שבת, היינו אלו שאינם מחללים את השבת. הדרגה השנייה, הם אלה שמוסיפים לחלוחית אל השבת ומענגים אותה. והדרגה השלישית הם אלה שמקדשים את השבת. ועל זה אומרים "כולם ישבעו ויתענגו מטובך", לכולם יש

3. הרה"ק רבי יחזקאל מסטאלין זיע"א ועוד.

מאותו חסיד שאמר שאין צריך להכשל בעבירות חמורות כדי להגיע לשיברון לב, והרי יתכן להגיע לזה על-ידי חוסר בהרגשת טעם בשבת. הוי אומר: **האדם יכול להגיע לאותו מקום בלב של תשובה מאהבה מבלי שיצטרך ללכת עד הקצה, כל שהוא מתעורר על-ידי ספרים וסופרים.**

ולענייננו, כשהאדם בא ממרחק להתפלל שיזכה בטעם בשבת, אין נדרשת ממנו עבודה בת חמש שנים עד שתתגלה לו נועם יראתו, אלא אדרבה, **אם הוא מוכן להסתכל בעצמו ולראות כמה הוא רחוק, יתכן שיוכל לטעום תיכף ומיד.** עליו להבין שכאשר הוא מבקש מהקב"ה שיתן לו מאותם תענוגים שהוא נותן בשבת קודש, בקשתו מתקבלת על הדעת ויכולה שהיא תיענה תיכף ומיד. הקב"ה אינו אומר לו: "שמע נא יקירי! תלמד רצופות במשך חמש שנים, אח"כ תחזור אלי, אז אסתכל עליך", אלא **הוא שומע לו ונותן לו מיד, מה גם שכפי שנתבאר לעיל, הרי יש לו לאדם זה שייכות עם השבת, שהרי הוא שומר אותה, אלא שהוא מבקש לקבל יותר.**

והיתה לה שמחת עולם

והנה בשם **משמואל** שם הביא מה שכתב **הרמב"ן** בטעם שאין מברכים על הבשמים במוצאי יו"ט, משום שהנשמה יתירה של יו"ט אינה מסתלקת במוצאי יו"ט. וסיבת הדבר, כי כלל הוא שכדי שתישאר מדרגה חדשה אצל האדם, עליו להתייגע בשבילה, עליו לעשות משהו, עליו להכין כלי בעולם העשייה כדי שתהיה לה היכן להתקיים. ולכן יו"ט היות שנקבע על-ידי בני ישראל כמו שאומרים מקדש ישראל והזמנים, **רושם הנשמה היתרה שלו נשאר גם להלאה. מה שאין כן שבת שהיא קביעא וקיימא,** הגם שהאדם מקבל נשמה יתירה, אין היא מותירה בו רושם באופן

אחד תוכל נשמתו להתגלות וירגיש קרבת אלוקים עצומה.

כך כתב ה'תפארת שלמה' שיתכן שיאמר האדם בפסוקי דזמרה הללוי-ה הללוי-ה, כגון מעתה ועד עולם הללוי-ה, הללוי-ה הללי נפשי, ובעוד בראשונה יהיה שקוע בשרעפי מעלה, בשניה לא ירגיש מאומה. הוי אומר: ברגע אחד יכול האדם להתפשט מכל מדרגותיו. ולענייננו, מידה טובה מרובה, כפי שיכולים להתפשט מכל המדרגות ברגע אחד, כך אפשר להעפיל רום ברגע אחד. יש לו לאדם טעם במאכלים ובשאר הבלי העוה"ז, אבל **עכשיו הוא מבקש א-ל נא רפא נא לה ויכול להתקרב ברגע אחד.** אפילו מנשה מלך יהודה לאחר שהתפלל לכל האלילים, כיון שפנה אל הקב"ה והתפלל אליו, תפילתו התקבלה. אמנם נדרשה לו הבנה עמוקה, אבל לא נדרשו לו כמה שעות כדי להגיע אליה. לכן אפשר לראות שמצבים מסוימים מביאים את האדם להבנה מסוימת ואז הוא משתנה לגמרי לטובה.

הנקודה הפנימית שבלב

בשיעור הקודם במדור זה הבאנו מה'שם **משמואל'** בשם אביו הגה"ק ה'אבני נזר' **מסאכטשוב** זי"ע שכאשר שורר מצב בחוץ ותוך כדי כך מתחולל משהו בלב האדם פנימה, **העיקר הוא מה שמתחולל בלב האדם.** בזה הסביר שמאחר שחורבן הבית **עורר את בני ישראל בתשובה בהיבנם מה גרם להם חטאותיהם עד שנעשו כרובים מעורין זה בזה,** זהו עיקרו של תשעה באב, ועל זה אנו צמים כל שנה בתשעה באב כדי לעורר את הרושם שנתר מזה. לדאבון לב, הוצרכו אז בני ישראל לחורבן הבית כדי להגיע לזה, ואם לא היו חוטאים, לא היו נצרכים לכך, אבל סוף כל סוף, זהו עיקרו של תשעה באב. וכבר הבאנו לפני שבועיים

בהראות לה נועם זיוך

ובזה ניזכר בדברי המהר"ל שהבאנו בשבוע הקודם בענין החש בראשו יעסוק בתורה, החש בגרונו יעסוק בתורה וכן הלאה, שלנפש יש הרבה מיחושים והם הם החולאים האמיתיים. החש בראשו היינו המחשבות החולות. למה אתה חושב שתרוויח אם בני אדם יידעו שעשית משהו? תסביר לי. מה זה יעזור לך? אתה דואג שמישהו יעמוד מן הצד ויעשה תמונה ויפרסמהו בשער בת רבים, מה תרוויח מזה? הראש חולה לגמרי וזקוק לרופא גדול. וכן הלאה כל המחשבות החולות, הוא יאמר לו, הוא יעשה לו, למה אתה חושב שזה יביא לך תועלת? פעמים יש שאנו רואים איזה אדם שעושה מעשה שטות מובהק, ואנו תמהים עליו - "מה הוא חושב? סתם מעניין, מה עובר לו בראש? למה הוא חושב שזה יעזור לו? מדוע הוא כל-כך ילדותי וטיפשי? הרי זה רק זיוק לו!". והאמת שאף אנו מתנהגים כן תמידין כסדר, אך אנו מאמינים שהתורה היא הרפואה, ולכל בשרו מרפא. **כשהאדם לומד באופן של ברכת התורה, כלומר, לא רק כדי שיראה מאמרי חז"ל ויידע איך להתנהג, אלא גם כדי שאש הקדושה הנוצרת מתחת לאותיות התורה שהיא אלוקות ממש, תאיר בנפשו ותבער את היצר הרע שבלבו, אזי ראשו מתרפא לאטו וכל המחשבות החולות מתחלפות במחשבות נכונות כמחשבת התורה.**

ומעתה נבין מה שמבואר במפרשים שהלשון "בהראות לה נועם זיוך" עולה על התורה. וכן הבאנו מהרה"ק רבי יוחנן **מסטאלין** זיע"א שאמר: מי שנכנס לידיד נפש מבלי הכנה, איך הוא חושב לומר בהראות לה נועם זיוך? רק מי שלומד כמה שעות רצופות, אז הוא יכול לומר תיבות

שבצאת השבת לא ירצה לחזור להרגליו הישנים וירצה לחיות גם בימות החול כדרך שהוא חי בשבת.

אכן על זה **אנו מבקשים בידיד נפש' שהקב"ה ירפא את נפשתינו, כי אז תישאר בה רושם הנשמה היתירה גם לאחר השבת** ולא נחזור אל המשיכות הסותרות את השבת, אלא נהיה כתלמידי חכמים שהם בבחינת שבת, וזהו שאנו אומרים א-ל נא רפא נא לה בהראות לה נועם זיוך, אז תתחזק ותתרפא והיתה לה שמחת עולם - שמחת עולם דייקא, כלומר, גם בימות החול.

ואכן אחת מהסיבות שהצדיקים עסקו הרבה בזה שהאדם יהיה מעם מקדשי שביעי, היינו **שישקיע הרבה יגיעה בשבת, היתה כדי שיישאר בו רושם מקדושת השבת לימות החול**. כי שני חלקים יש, **חלק אחד הוא מה שהאדם מתפלל שהקב"ה יתן לו הגם שאינו מגיע לו**, שהרי הקב"ה נותן גם למי שאינו כדאי, וכמו שפירש רש"י תיבת ואתחנן - אין חנון בכל מקום אלא לשון מתנת חינום. אע"פ שיש להם לצדיקים תללות במעשיהם הטובים, אין מבקשים מאת המקום אלא מתנת חינום. אף כאן, האדם עומד כעני בפתח ומבקש: "אבי שבשמים, אין לי טעם בשבת. אני מגושם מאוד ואיני מרגיש כלום. התפילות בשבת רק מכבידות עלי, כי תפילות ארוכות הן ויחד עם כן בית הכנסת מלא אז מפה לפה, וכבר יתכן שבימות החול אני מרגיש יותר תענוג מבשבת. אנא ה' עזור לי להרגיש טעם בשבת". אין האדם צריך להביא אתו משהו כדי שיוכל להתפלל. הוא מבקש מתנת חינום ומקווה לה' שיתן לו. והחלק השני הוא חלק העבודה, היינו **שישקיע הרבה בתורה ותפילה והתבוננות, וזה יועיל לו שתישאר בו רושם מאותה רפואה גם לימות החול**.

השכם והערב עליהן לביהמ"ד

הנה במסכת גיטין (ז, א) איתא: שלח ליה מר עוקבא לרבי אלעזר: בני אדם העומדים עלי (מצערים אותי) ובידי למסרם למלכות, מהו? שלח ליה: דום לה' והתחולל לו, דום לה' והוא יפילם לך חללים חללים, השכם והערב עליהן לביהמ"ד והן כלין מאיליהן. כתב על זה ה'מאור עינים' (פרשת ויצא) בשם הבעש"ט הק' שרבי אלעזר התכוון לומר לו כך: **אותם בני אדם המצערים אותך, אינם אלא דינים השורים עליך ואשר התלבשו באותם בני אדם, והדרך להפטר מהם היא רק על-ידי לימוד התורה באהבה ויראה**, שפירושו שאינו מתבדח בשעה שהוא לומד, אלא לומד ברצינות גדולה ובהתלהבות ועם כל ההרגשים, כי חיים הם למוציאיהם, למוציאיהם בפה. הוא מבאר שם שלימוד כזה נקרא דעת ומביא אור גדול שמבטל את הדינים. עיי"ש. ועל זה אמר השכם והערב עליהם לביהמ"ד והן כלין מאיליהן.

כך הוא הדבר לגבי חולאי האדם המעכבים אותו מלהידבק בה'. חולאים הם שהתורה יכולה לרפאותם. כשילמד האדם תורה כדבעי, יסורו כל המעכבים. על זה מבקש האדם "בהראות לה נועם זיוך", עזור לי ללמוד את תורתך באופן שאתרפא ואזכה לשמחת עולם.

על האדם להבין שזוהי שבת, וכשיתפלל, הקב"ה יתן לו טעימה כפי שהוא נותן לנו בליל פסח, אך כדי שישאר רושם לששת ימי המעשה, הוא צריך ללימוד התורה, בהראות לה נועם זיוך, ואז תתחזק ותתרפא והיתה לה שמחת עולם.

אלו. אך כאמור, הדבר כבר מובא מצדיקים קדומים יותר, שהתיבות הללו עולות על התורה הנלמדת באימה וביראה.

נמצא שהסדר הוא כך: **תחילה לכל מבין האדם שאם הוא רוצה ליהנות מהדברים שהקב"ה מציע בשבת קודש, הוא צריך להיות אדם ישר הנמשך לדברים טובים לנפש על-פי התורה, כי אם יימשך לתענוגים אחרים העומדים בסתירה לאותם דברים שהקב"ה מציע בשבת קודש, לא יוכל ליהנות מאותם דברים. ומזה הוא מבין שהוא זקוק לישועה גדולה, שהרי הוא יודע בנפשו שהיא אוהבת הרבה דברים ההפוכים מטעם השבת. ובכן, מה הוא עושה? הוא מבין שעליו להתפלל לה' שירפא את נפשו - א-ל נא רפא נא לה. אני יכול לבקש על זה מהמקום המרוחק שבו אני נמצא? כן! כי תפילה תמיד פועלת כך, וכל שכן כאן שהרי אתה מקושר אל השבת, ואם תהיה כוונתך אמיתית ותתפלל עם שברון לב, הקב"ה יתנו לך תיכף ומיד. אכן הצרה היא שאפילו יתן לך הקב"ה, זה לא יתקיים אצלך, וכיון שתצא השבת, אף זה יסתלק ממך, כי כדי שזה יתקיים אצלך, אתה צריך להשקיע מצדך, בתורה ותפילה ובהכנות לשבת כי מי שטרח בשבת הוא יאכל בשבת.**

ובכן, מה מועיל יותר מכל שטעם השבת יתקיים אצל האדם? הוי אומר: התורה, כי עליה נאמר ולכל בשרו מרפא. התורה מרפאת את הנפש מבפנים. כשהאדם לומד תורה נכונה, ושוב, דווקא אם הוא לומד ברצינות, באהבה וביראה, אזי היא מרפאת אותו.

מדור אור החיים הק'

יום שישי פרשת עקב י"ז מנ"א תש"פ

הצורך לקיים את כל תרי"ג המצוות בלי יוצא מן הכלל

עולה על יצועו, אם בערב שבת ואם בערב ר"ח, נדמה לו שהוא מצליח מאוד. לימודו עולה יפה, תפילתו עולה יפה, גמילות החסדים שלו עולה יפה. ולמען האמת הוא מזלזל דווקא בגלל הצלחתו במצוות אחרות שלפי דעתו אינן לפי תכונותיו.

מה מאוד פשה הנגע

וממשיך האוה"ח הק': **ומה מאוד פשה נגע זה ובפרט בלב ההולכים בתורת ה' להבזות המצוות הקלות בראותם שהם לומדי תורה ומקיימים רוב המצוות וכו'.**

הבנה נפלאה יש כאן. האדם, כל שהוא מיושב בדעתו, אומר בלבו כך: "אי-אפשר לו לאדם שיהיה הכל. כל אחד יש לו את השליחות שלו, את הדרך שלו איך להתחבר אל ה'. האחד עוסק במצוות נטילת ידים, השני עוסק בגמילות חסדים, יש לו גמ"ח מסוים ומתמסר עבורו לגמרי ונשאר ער בלילות כדי לעזור לאנשים, ואת הכל עושה בכוונה הנכונה והראויה..." ודבר זה גורם לכך שכאשר ירצו להחליף חושים למצוא שידוך לחבר הקהילה, יאמר: "אין זה הדבר שלי. צריך למצוא את האדם המתאים לזה. מה לעשות שאני איני עשוי לזה?". או כמו כן כשתזדמן לו מצות הכנסת אורחים, יאמר: "זה לא הדבר שלי. אני גומל חסדים

כל המצוה אשר אנכי מצוה

כָּל הַמִּצְוָה אֲשֶׁר אֲנֹכִי מִצְוֶה הַיּוֹם תִּשְׁמְרוּן לַעֲשׂוֹת לְמַעַן תִּחְיִין וְיָרִיבֶתֶם וּבְאֵתֶם וְיִרְשְׁתֶּם אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע ה' לְאַבְרָהָם (ח, א). המפרשים דנו מה זה שאמר כל המצוה ולכאורה היה צריך לומר כל המצוות. ועי' רש"י שהביא ממדרש **אגדה** - "אם התחלת במצוה גמור אותה, שאינה נקראת אלא על שם הגומרה".

והאוה"ח הק' כתב: **אכן הן האיש משה השכיל בלבנות בני אדם כי רוח אחד יתעם כקטן כגדול** (משה רבינו ידע שיש יצר אחד שיכול לגרום לאדם, בין קטן בין גדול, לתעות מן הדרך הישרה), **והוא (יצר זה) סולם להמעיט בעבודת ה' ולצאת מדרך החיים, והוא כי בעשות האדם ממצוות ה' שתיים או שלוש מאשר תבואנה** (ממה שתזדמנה לו) **ומה גם אם יחזיקו באחת מכל מצוות ה' בתמידות ובזריזות, ייוולד בהם הולדה רעה להתעצל בשאר המצוות הבאים לידם, ומה גם אם יהיו בידם כמה וכמה מהמצוות שתימלא נפשם בקצת מהמצוות.**

האוה"ח הק' מבאר שמשה רבינו הכיר את היצר הזה וידע שכמעט שאין מי שניצל ממנו לגמרי. והרי הוא יצר שנמצא דווקא אצל מי שעוסק במצוות ומעשים טובים. כשהוא עושה חשבון הנפש, אם לפני שהוא

כל היום בהלכות מזוזה, הוא לא עזב בגלל כן את סדרי לימודו, אבל הוא נעשה דבוק כל-כך בכל מה שכתוב ברמב"ם ובספרים בענין מצות מזוזה, עד שהלך והתלהב בה. וכך הגיע למצב שכל אימת שלא היה עסוק בסדרי לימודו, ניצל את זמנו לדבר עם יהודים שיבדקו את מזוזהויהם ולפלפל עמהם בהלכות מזוזה.

למען תחיון

והנה המשך דברי האוה"ח הק': **וזה** (זה) שבני אדם תלמידי חכמים מזניחים מצוות מסוימות) **הוא הסובב יסורי האנשים וימעט כבודם וירבה יגונותם וישפל אדם וישח איש** (על משקל הלשון בישיעה ה, טו), **ואשר לזה בא נביא ה' (משה רבינו) בתוכחותיו ואמר כל המצוה יחס לכללות התורה למצוה אחת, וצוה על כולה לבל יטעה בשיגיון הנזכר** (להזניח חלק מהמצוות).

ונתן טעם שאין עליו תשובה ואמר למען תחיון ובאתם וגו', נתכוון במאמר תחיון על דרך אומרם ז"ל (זוהר ח"א ק"ע ב) **כי באדם יש רמ"ח אברים ושס"ה גידים וכנגדם בא דבר ה' לשמור שס"ה מצוות לא תעשה ורמ"ח מצוות עשה, והנה ישער אדם** (יעשה חשבון בנפשו) **כבוא על אבר או גיד אחד איזה מיחוש או מכאוב ויצעק לכו באוי ואבוי ממכאובו, האם יקבל מענה לצעקו באמור לו** (האם יוקל לו כאבו כשיאמרו לו) **הלא לך רמ"ח אברים ומהם רמ"ז שלמים ואם חלק מרמ"ח יחלה אין ראוי לקבול** (לבכות ולהתלונן) **על זה** (ולמשל, אם יכאבו עיניו, יאמרו לו: "מה לך כי תלין? הלא אתה יכול להריח באפך ב"ה, אתה יכול לשמוע באזנך, ומה אם אינך יכול לראות בעיניך?", היוקל לו כאבו מחמת כן?). **וזה דמיון שמירת המצות שהם מיוחדים כנגד האברים והגידים, וכשאדם עובר ומבטל אחת מהנה, יפעיל הכאב בשכנגדו באברים ובגידים** (ואע"פ שמוחו ולבו

באופנים אחרים. הכנסת אורחים שייכת למכניסי האורחים הגדולים אשר בארץ". אמת נכון הדבר שיש מכניסי אורחים יותר גדולים שיש להם פרסום של הכנסת אורחים, ולעומתם, יש הרבה שאין להם כל-כך את היכולת ואת ישוב הדעת לעשות כמותם. אבל סוף כל סוף מוכרח כל אחד לעסוק בשביל תיקון נשמתו גם בהכנסת אורחים.

כמו כן יש הרבה מאוד מצוות על זו הדרך. ולמשל, ביקור חולים. יש בני אדם שמחזיקים ארגונים של ביקור חולים. הם מביאים זמרים ובדחנים ורקדנים לבתי החולים ומשמשים כמלאכים מושיעים, ושכרם של אלו גדול מאוד, הם אוכלים פירותיהם בעוה"ז והקרן קיימת להם לעולם הבא כדאייתא במשנה. אבל גם מי שיושב ולומד כל היום מחויב במצוה זו, ואף הוא צריך למצוא לעצמו דרך לקיימה.

החכם עיניו בראשו

אמנם נכון הדבר שאין האדם יכול להיות הכל, ולכן הוא צריך שיהיה לו המשקל הנכון שלא לרקוד על כל החתונות אלא להשאר עם התפקיד המיוחד לו. אך יחד עם כן עליו לזכור שחלק מתפקידו בחיים הוא שתהיה לו שייכות לכל המצוות בלי יוצא מן הכלל. וכן ראינו באמת את יראי ה' עושים בחייהם. עיקר עיסוקם היה בלימוד התורה, אך בנוסף לזה דאגו שיוכלו לחטוף עוד מצוות, כאן גמילות חסדים, כאן שילוח הקן, וכן הלאה.

ניקח לדוגמא את החסיד **רבי אהרן יוסף בריזל זצ"ל**. יושב היה ולומד, וכן היה עסוק באופן מיוחד במצוות גמילות חסדים כאשר כל שבת היו האורחים ממלאים את שולחנו, וחוף מאלה השקיע הרבה בהלכות מזוזה בסוף ימיו. הבינו נא! החסיד לא היה עסוק

וכתב שאם יש לו לאדם נסיון לעבור על אחת ממצוות לא תעשה, כגון נסיון של מראות אסורות או של דיבורים אסורים והתגבר על יצרו, יכוון באותה שעה להביא חיות לאברים, כי עיקר קבלת החיות בגידין היא כשבא לידו דבר עבירה וניצל ממנו.

ועוד צריך להבין שאין הכוונה לחיות גשמית בלבד, אלא גם לחיות רוחנית, כי זו נובעת מזו כנודע, וכן נמצא יסוד זה באוה"ח הק' פרשת אחרי ופרשת קדושים שכאשר האדם מקיים מצוה באבר מאבריו, הוא משרה שם קדושה, ויש לו לכוון על כך. ולכן אם ירצה האדם שיהיו לו עינים פקוחות, עינים שמתקיים בהם והאר עיניו בתורתך, ישמור עליהן בקדושתו, ויכוון בשעה שהוא עוצם את עיניו מראות ברע להביא חיות ואור לעיניו. וכשיתבונן האדם, יראה שבכל יום יש לו עשרות דברים שבאים לידו וניצל מהן, וכל פעם הוא מביא חיות לאבר אחר מאבריו.

מחברת הכללות

ועל כל זה צריך לזכור גם את דברי האוה"ח הק' בפרשת פקודי שצריך להגיע בשביל זה ליסוד 'מחברת הכללות', שהרי אין אדם בעולם שיכול לקיים את כל המצוות כולן, כי הישראלים אינם יכולים לקיים את המצוות של הכהנים, והנשים אינן יכולות לקיים מצוות עשה שהזמן גרמא, ורק על-ידי שהאדם מקשר את עצמו לכלל ישראל באהבתו את כל אחד מישראל, רק אז הוא זוכה במצוותיהם של כל אחד ואחד ונחשב לו כאילו קיים את כל מצוות התורה.

ועוד היו הצדיקים יראי ה' מחפשים תדיר ליטול חלק במצוותיהם של אחרים על-ידי השתתפות כספית, אם זה בכתבת ספר תורה, אם זה בפדיון שבויים של

יעבדו יפה שהרי הוא לומד ומתפלל, יהיה לו כאב באברים אחרים שהם כנגד אותן מצוות שהוא מבטל), **וכשם שאין תשובת בריאות רמ"ז מועלת להעביר הרגש כאב האבר תשלום רמ"ח, כמו כן לא ישרימו רמ"ז מצוות עשה לחסרון האחד תשלום רמ"ח, וכמו כן לא ישרים שמירת שס"ד מצוות לא תעשה לביטול אחד תשלום שס"ה.** והוא מאמר כל המצוה, פירוש, בכללותה, שלא יחסר כל שבידך לעשות תשמרון לעשות, פירוש, בין מצוות לא תעשה בין מצוות עשה, והטעם, למען תחיון, זה תלוי בזה, וכשאתה מחסר אחת מכל המצוות, אתה מחסר כנגדו חיות אבר אחד.

ואם תאמר ישתנה המשל לנמשל, שהמשל שהוא הרגש אבר אחד לפי שהוא מכאיב לכל אחדות הגוף, מה שאין כן המצוות (כך יכול האדם לטעון שכאשר כואב לו אבר אחד, זה מכאיב לכל גופו וגזול את ישוב דעתו, מה שאין כן כשחסרה לו מצוה אחת), **לזה בא מאמר הנביא בלשון זה 'כל המצוה', פירוש שגם מצוות התורה לאחת יחשבו הגם שרבים [הם] במנין, יסוד אחד ובנין אחד להם** (התורה מסייעת לגמילות חסדים וגמילות חסדים מסייעת לתורה, מצות כיבוד אב ואם שאתה מקיים, מסייעת לך להיות בישוב הדעת בעת התפילה, ותפילתך מסייעת להשבת אבידה, וכן הלאה, כל המצוות אחוזות ודבוקות), **ומעתה הם שוים ממש לדמיון הרמוז** (כי שתחסר לו לאדם מצוה אחת, יחסר לו בכל המצוות כולן).

כי הדם הוא הנפש

וצריך לזכור שדבר זה נכון גם לגבי שס"ה מצוות לא תעשה כפי שהזכיר האוה"ח הק'. אם האדם לקוי מעט בלשון הרע או בשקר, הדם המחיה את האברים אינו יכול לעבור בכל הגידין שהם כנגד מצוות לא תעשה ואינו יכול להחיות את האברים. וכן דיבר מהר"ח ויטאל זיע"א,

מצוות התורה בלי יוצא מן הכלל בשביל
נשמתנו, ובשביל רמ"ח אברנו ושס"ה גידנו,
ונחסוך מאתנו הרבה עגמת נפש ויסורים,
אמן כן יהי רצון.

אחרים, אם זה בהחזרה בתשובה, וכן הלאה.
אנו צריכים ללמוד זאת, ועלינו לחפש זאת
מיוזמתנו (ולא להמתין על הארגונים למיניהם)
מתוך ידיעה שאנו מוכרחים לקיים את כל

מדור הילולא דצדיקיא

נלמד לזכות דוד בן פיגא ומשפחתו
פטרון מדור הילולא דצדיקיא

יום שלישי פרשת ראה כ"ו אב תשע"ט

הגה"ק רבי יואל מסאטמאר זיע"א

נסתלק לגזוי מרומים ביום כ"ו באב ה'תשל"ט

מעלת ראיית פני הצדיק

צורה של תינוק שלא טעם טעם חטא

עוד אומרים בשם הגה"צ רבי ישראל פריינד אבד"ק האניאד זצ"ל^כ, שאמר כי ראה את הרה"ק ושם לבו שעורו חלק כעורו של תינוק, אין זה אלא מפני שמעולם לא פגם ונשאר כתינוק שלא חטא. עוד אמר: כל תנועותיו של צדיק זה יש בהם חן מיוחד, ואף זה הוא מפני שלא פגם מעולם. והבטיח לשומעיו: עוד תראו שגם לעת זקנתו יישאר עורו חלק כעורו של תינוק. ואכן כל מי שזכה לראות את צורתו של הרה"ק יכול להעיד שעורו נשאר חלק עד סוף ימיו, ואף הרופאים שטיפלו בו בסוף ימיו הפליאו זאת עד מאוד.

כן מובא בספר "מושיען של ישראל"^כ שבבוא הרה"ק לטבריה בשנת תרצ"ב,

הצדיקים מעידים על צורתו

ידוע ומפורסם שצורתו של הרה"ק היתה כצורת איש אלוקים ושכל המסתכל בה התעורר לבו ליראת שמים. עוד בצעירותו דיבר הרה"ק רבי אלעזר מריי שא זיע"א^כ אודות רבינו ובתוך הדברים אמר: צורתו מוצאת חן בעיניי, כבר שנים רבות שלא ראיתי צורה כזו.

סיפר הגה"צ רבי שלמה זלמן פריעדמאן אבד"ק טענקא זצ"ל: עוד בהיות הרה"ק רב באורשווא נקלע פעם אצל הרה"ק בעל "אהבת ישראל" מוויזניץ זצ"ל בגראסוורדיין, ואז ראיתי את הרבי מוויזניץ פונה לבניו הקדושים ואומר להם: ראו נא כיצד צריכה להיראות צורה של בן של קדושים.

כא. בן הרה"ק רבי אלימלך מרודניק נין הרבי ר' אלימלך זיע"א, וחתן רבי דוד מקשאנוב בן הדברי חיים' מצאנו. התחנך ביתמותו אצל הרה"ק רבי דוד מדינוב הסתופף בצל הדברי חיים' מצאנו והדברי יחזקאל משינאווא זיע"א.

כב. בנו של הגה"צ רבי אברהם יהושע פריינד אבד"ק נאסויד זצ"ל, ואביו של הגה"צ רבי משה אריה פריינד גאב"ד העדה החרדית בירושלים עיה"ק תובב"א.

כג. ספר תולדות הרה"ק מסאטמאר זיע"א, הו"ל רבי שלמה יעקב געלבמאן ז"ל

הגה"ק מצאנו זיע"א אשר היום הוא יומא דהילולא שלו, בהיותו זקן לימים הלכו אחריו להתבונן בעבודת קדשו, ואף הוא התאונן על כך. הסביר לו אחד ממשמשי הצעירים רוצים לזכות עתה להתבונן בצורת צדיק המסוגלת ליראת שמים ואשר לא יזדמן להם שוב לראותה ונחה דעתו, אף כאן - אמרתי לרבי - הצעירים רוצים לזכות בראיית פני צדיק שלא יזדמן להם בעתיד לראותו. מיד נחה דעתו ואמר לי: **אם כך הוא, שיביטו.**

ראיית פני הצדיק שהשפיעה על הבן

עוד סיפר הרב לאנדא מה ששמע מפי הרה"ג **רבי מנחם שלמה זופניק שליט"א**¹², וכך סיפר בעל המעשה: בצעירותי נתייתמתי מאמי וגדלתי יחד עם אחי הקטן יהודה דוב בשיקאגא. אני הלכתי ללמוד בישיבת לייקוואוד, ואילו אחי הקטן שהיה בעל כשרון גדול היה מושפע משאר קרובים שדאגו ל"טובתו" והתכוון ללכת ללמוד לימודי חול באוניברסיטה. היטב חרה לי הדבר כי אמרתי שאם בעל כשרון אדרבה ואדרבה, ישקיע את כל כולו בתורה ויגדל ויהיה לאיש מלא וגדוש בתורה ומה לו לבזבז את ראשו בלימודי חול ולהפסיד בכך את עולמו. הלכתי אל הגה"צ **רבי צבי הירש מייזליש מווייצען** זצ"ל אשר התגורר בשיקאגא ושאלתי אותו כדת מה לעשות כדי להציל את אחי. אמר לי הרב מווייצען: תפוס את אחיך בידו וסעו יחד אל הרבי מסאטמאר לשאול בעצתו.

נסענו שנינו יחדיו ונכנסנו אל הרה"ק עם קוויטל בידינו, הרה"ק שאל אותי מה

התבטא הגאון **רבי משה קליערס זצ"ל**¹³ בראותו את פניו: רואים כאן צורה של תינוק **שלא טעם טעם חטא מימיו.**

הגאון המפורסם **רבי חיים יוסף דוד ווייס שליט"א**¹⁴ כתב שהתבונן פעם בשושן פורים כשראה את פני הרה"ק מבהיקים וחשב בשעתו: הן פלא גדול הוא הדבר, כי דברים רוחניים אפשר בדרך כלל רק להרגיש בלב, אך לא לראותו בעיני הבשר, והנה **כאן נראה בחוש איך קדושתו של הצדיק בוקעת מפנימיותו החוצה.**

כך נחה דעתו של הצדיק כאשר הביטו אחריו

סיפר הגה"ח **רבי וואלף לאנדא שליט"א**¹⁵: כשהייתי בחור צעיר הגיע הרה"ק ל"בעל הארבער" (Belle Harbor) וחשקה נפשי להתבונן בעבודת קדשו. היה זה בכ"ה בניסן, יום ההילולא קדישא של הגה"ק מצאנו זיע"א. רציתי לגשת אל חלון ביתו של הרבי, אך החצר גדורה היתה בגדר סביב סביב. טיפסתי לי על הגדר והנה ראיתי מבעד לחלון את הרה"ק עומד ליד השולחן ומטיב את הנרות. באותו רגע הרגיש הרה"ק שמביטים אחריו, הראה באצבעו שיסתלקו כי הדבר מפריע לו, אולם אני לא זזתי ממקומי כי לא רציתי לוותר על המחזה. כן הראה באצבעו שוב ושוב כמה פעמים ואני נשארתי על מקומי...

לאחר מכן יצא המשמש בקודש הרה"ח **רבי עזריאל גליק** וסיפר לי דברים כהווייתן: הרבי התאונן בפני על שמביטים אחריו וטען שהדבר מפריע לו. השבתי לו כי אף

נד. אב"ד ק"ק אשכנזים בעיה"ק טבריא תובב"א.

כה. דומ"ץ דק"ק סאטמאר באנטווערפן.

כו. מנהל ישיבת סאטמאר בקרית יואל.

כז. רב דק"ק בית תורה ותפילה בפאסיק.

תובב"א מתאר את פגישתו הראשונה עם הרה"ק ומספר כי מיד בראותו את צורתו חשב לעצמו שרק בשביל זה כדאי הוא לכתת רגליים מקצה העולם ועד קצהו... יהודים אלו שזכו לראות את צורתו הקדושה, לא פסקו מדבר על ההתעוררות העצומה שזכו על ידה.

הגאון **רבי יצחק מאיר שארר** זצ"ל מספר שבילדותו היה בית אביו הגאון **רבי גדליהו** זצ"ל עומד בתווך בין ביתו של הרה"ק לבין בית מדרשו והיה אפשר לראות יום יום את הרבי בהליכתו ובחזירתו, וכך ראו **שכולם - ואפילו הגויים הערלים - נסוגו לצדדים מחמת יראת הכבוד שנתעורר בלבם כדי לפלס לו דרך**. כן הוא מספר שהוא ואחיותיו וביניהם אחות קטנה שהיתה אז בת שנתיים בלבד נזכרים עד היום בצורתו הקדושה ומיד מתעוררים מכך לתשובה וליראת שמים.

להגיד שבחו שלא שינה

בספר **"תפארת שמואל"** (פרשת בהעלתך) איתא על מה שאמרו חז"ל על הפסוק ויעש כן אהרן - להגיד שבחו של אהרן שלא שינה, כי הנה ישנם אנשים שכדי לעורר אחרים לעבודת ה' מוכרחים הם להתלהב ולעשות תנועות בידיהם, אך אהרן הכהן לא היה צריך לשום פעולה ולשום השתנות, **אלא כיון שהיו מסתכלים בצורתו הקדושה ובדבקותו בקדושה העליונה, מיד היו נרותיהם נדלקים ומתלהבים לבם כלבת אש בעבודת הקודש**. ומפטיר שם: כל מי שזכה לראות את פני הצדיק יסוד עולם הרה"ק **רבי יצחק מווארק** זיע"א יכול היה להבין שיש מציאות כזו, כי כל המסתכל

בקשתי. הסברתי לי כי יש לי אח קטן בעל כישרון, ובעוד אותו אפוטרופוס רוצה שילמד באוניברסיטה, אנכי סבור כי חבל על דאבדין ושכדאי לו ללמוד בישיבה. שאל אותי הרה"ק: איך הצלחתי אתה ללמוד תורה בניגוד לדעת פלוני. אמרתי לו: חמקתי לי והלכתי לישיבת לייקוואוד. אמר לי הרה"ק: כפי שהצלחת אתה לחמוק, כן יצליח אחיך לחמוק ויעשה חיל בתורה. אחר הגביה הרה"ק את עיניו והסתכל על שנינו בהסתכלות חזקה.

בצאתנו מן הקודש, שמתי פני מיד ללייקוואוד מפני שחששתי לשוב אל קרובי בשיקאגא, ואת אחי הקטן שלחתי לבדו הביתה לשיקאגא. היה אז לאחר חג הסוכות ושבתי אל ביתי רק לאחר כמחצית השנה לרגל חג הפסח. בפגשי אותו קרוב קיבל את פניי ברוגז רב ורטן עלי על שלקחתי את יהודה דוב אל הרבי מסאטמאר ומאז אינו רוצה לשמוע מכלום מלבד מלימוד התורה...

סיים הרב זופניק את סיפורו: הבטחת הצדיק נתקיימה במלואה, אחי הקטן עלה ונתגדל בתורה והיום הוא מתלמידי החכמים המופלגים שבארץ ישראל ומחבר ספרים חשובים בכמה מקצועות התורה. ואף הוא כותב בהקדמת ספרו^כ שיש לו הכרת הטוב לאחיו הגדול על שלקח אותו אל הרבי מסאטמאר, כי מאז ראה את צורתו התלהבה נשמתו לתורה וליראת שמים ומאז ועד עתה צורתו לא משה מזיכרונו.

הגה"צ **רבי יצחק טוביה ווייס** זצ"ל גאב"ד העדה החרדית בירושלים עיה"ק

כח. ראה הקדמת ספרו 'כתב יד' על מסכת כתובות.

כט. ראש ישיבת תורה ודעת, בן הגה"צ רבי גדליהו ראש ישיבת תורה ודעת ובית מדרש עליון זצ"ל.

בצלו הרגישו שמעצם ראיית פני הצדיק קיבלו חיות וסיוע בעבודת ה', ועתה שנסתלק ונטמן באדמה הפסידו דבר זה.

ההסתכלות נותנת חיות לבעליה

הלא כן אנו רואים בחוש שהראיה מביאה לאדם תענוג וחיות, ואפילו בראיית דברים של מה בכך, כלומר לאו דווקא ראיית דברים אסורים ולא ראיית דברים שבקדושה, ואם הוא כן בראיית דברים של מה בכך, קל וחומר בראיית דברים שבקדושה וכל שכן בראיית פני הצדיק החי אשר הקדושה שורה על פניו ומושכת את האדם אליה.

כן איתא **במסכת מגילה** (כח, א): שאל רבי את רבי יהושע בן קרחה: במה הארכת ימים? אמר לו: מימי לא נסתכלתי בדמות אדם רשע. הנה אגדה זו משלמת את האגדה במסכת חגיגה, **כי כמו שההסתכלות בפני הצדיק מוסיפה חיות, כן ההסתכלות בפני הרשע מחסירה חיות**, ולזה נתכוון רבי יהושע בן קרחה - הקפדתי שלא להסתכל בפני אדם רשע כי אם בפני אדם צדיק כי מידה טובה מרובה ולכן **ההסתכלות בפני הצדיק מאריכה ימים ושנים**.

והיו עיניך רואות את מוריך

עוד ידועים דברי הגמרא **במסכת עירובין** (יג, ב): אמר רבי: האי דמחדדנא מחבראי - דחזיתיה לרבי מאיר מאחוריה, ואילו חזיתיה מקמיה - הוה מחדדנא טפי דכתיב (ישעיה ל, כ) והיו עיניך ראות את מוריך. והגם ששם היינו יכולים לפרש שזה מפני שבראותו את רבו בשעת הלימוד הוא מבין יותר טוב את תלמודו, מכל מקום מצאנו במפרשים¹ שאין זה מחמת כן בלבד, אלא **גם מחמת הקדושה השורה על הרב**

בצלם אלוקים שעל פניו כמלאך אלוקים צבאות נעשה שש ושמח ולבו מתלהט ברצונו לעבוד את ה'.

וכפי שהעידו כל אלו שחזו בפני הצדיק הרבי מסאטמאר, אף הוא היה בכלל זה, כי יכול היה לעורר את לבות הרבים הצובאים על פתחו מבלי לשנות מאומה וללא שום תנועות ידיים כי אם בעצם הקדושה ששרתה על פניו.

הרואה חכמים במיתתן קל וחומר בחייהן

בהזדמנות זו ראוי ונכון ללבן סוגיא זו, סוגיית **ראיית פני הצדיק**, כי יש ואנשים אינם מכירים בזכות הגדולה שניתן להם במתנה מן השמים לראות את פני הצדיק ולקבל על-ידי כן סיוע בעבודת ה', ולכן גם כשהם מסתכלים על הצדיק, הם מחפשים לראות אצלו דברים חיצוניים ומפסידים את התכלית.

הנה במסכת חגיגה (ה, ב) איתא: רבי יעקב איש כפר חיטייא הוה מקביל אפיה דרביה כל יומא, כי קש (כשנזדקן) אמר ליה (רבו): לא נצטער מר (אינך מחויב לטרוח יותר לקבל פני), דלא יכיל מר. אמר ליה (רבי יעקב): מי זוטר מאי דכתיב בהו ברבנן (תהלים מט, י) ויחי עוד לנצח לא יראה השחת כי יראה חכמים ימותו. ומה הרואה חכמים במיתתן יחיה, בחייהן על אחת כמה וכמה!

טען רבי יעקב לרבו: מדוע אתה מנחם אותי ומפציר בי שלא לטרוח יותר לצאת לקבל את פניך? **הלא בראיית פני הצדיק מקבלים חיות, וכי אוכל לוותר על חיות זו?** בהסתלקותו של הרה"ק מסאטמאר נשמעו בכיות נוראות וכל הארץ כוסתה בגדי אבל, וזאת הגם שכבר כמה שנים קודם לכן לא היה יכול לצאת ולבוא ולדרוש ברבים מחמת חולשתו, כי החוסים

1. ראה שו"ת רדב"ז ח"ג סימן תעב, יערות דבש ח"א דרוש יב.

שהרה"ק רבי מרדכי מטשערנאביל זיע"א אמר פעם לאחד שביקש ממנו דרך תשובה: כבר אינני בכוחי להכין לך סדר שלם לתיקון נשמתך, אך אשלח אותך אל חתן אחותי הרה"ק מרוז'ין זיע"א והוא יכין לך הדרך אשר תלך בה. בבואו אל הרה"ק מרוז'ין, אמר לו: שני דברים תעשה ויהיה לך תיקון לנשמתך, האחד שתתפלל תמיד ותאמר כל הברכות אך ורק מתוך הסיודור, והשני שתישאר אצלי לתקופת זמן ובכל פעם שאערוך את שולחני תביט בצורתו.

והסביר בנו הרה"ק רבי דוד משה מטשארטקוב זיע"א: על-ידי ההסתכלות בצורתו של אבי הרה"ק מרוז'ין זיע"א היה האדם נמשך אל הקדושה ועל ידי כן היה מבין בעצמו מה יש לו לתקן וממילא נעשה בעל תשובה גמור.

הוי אומר: הרה"ק מרוז'ין לא הסתפק בתיקון נשמתו של פלוני על-ידי הסתכלות בדברים שבקדושה בלבד, אלא שידע בגודל קדושתו שבעצם ראיית פני הצדיק יגיע האדם מעצמו לתקן את כל הטעון תיקון אצלו, כי הנה באמת נשמת היהודי קדושה וטהורה וכל המטמון האלוקי קיים אצלה, אלא שהיא מכוסה במסכים המבדילים מחמת עוונותיה, וכיון שהיא מתעוררת לקדושה על-ידי ראיית פני הצדיק, ממילא מתגלית ברוב יופייה והדרה.

ההסתכלות בפני הצדיק צריכה להיות מתוך רצון ומחשבה להידבק אל הקדושה השורה על פניו ולהתעורר מחמת כן לתשובה וליראת שמים ולא לשום מטרה אחרת. המצב בדורנו מפיל אימה וחרדה - נזדמן לאדם לראות איזה צדיק או חכם ומה הדבר הראשון שעולה לו ברעיונו? היאך אוכל לצלמו באופן הטוב ביותר כדי שיוכל

המשפיעה על לב התלמיד ונותנת לו סיוע בעבודת ה'.

וכן כתב מהרש"א במסכת מגילה (שם) וזה לשונו: אסור להסתכל בצלם דמות אדם רשע כו', והוא כענין קללת אלהים תלוי וגוי על-פי חכמי המקובלים כי הכרת פניהם ענתה במ שיש בצלם דמות מראה אדם צורה רוחנית לטוב או לרע כפי מעשיו לצד הטהרה או לצד הטומאה ואסור להסתכל לצד הטומאה, עד כאן. ומדברי מהרש"א נבין שכן הוא לצד ההפוך, שהמסתכל בפני אדם צדיק, הרי הוא מתייחד עם הצורה הרוחנית השורה על פניו וממילא ניתוסף לו קדושה לנשמתו.

המסתכל בצדיק זוכר נשכחות

וזה לשון הספר "תורת חיים" לא (סנהדרין ז, א): וזה טעם מה שאמרו אסור להסתכל בפני רשע כי גורם לעצמו מדת השכחה על-ידי רוח הטומאה שהוא מושך ממנו, אבל המסתכל בתלמיד חכם וצדיק, כיון שמעשיו הטובים חקוקין על פניו כמו שכתב הזוהר בפרשת ואתה תחזה, לכך המסתכל בו זוכר נשכחות כי מושך ממנו עליו רוח קדושה, וכמו שאמרו (ויקרא רבה כ, א) גבי דוד המלך שכל המסתכל בו היה זוכר נשכחות מדכתיב וטוב רואי.

הרי אנו עושים כל טצדקי כדי לזכות ליראת שמים ושופכים לבנו כמים לפני אדון כל שיכניס בלבנו אהבתו ויראתו להשתוקק אליו ולעשות רצונו, והנה לנו סגולה נפלאה שגילו לנו חז"ל, וכי לא נאחזנו בשתי ידינו?!

ידיעת התיקון על-ידי הסתכלות בפני הצדיק

בספר "עירין קדישין" (עמ' תרע"ג) הביא

דמותו במחשבתם ממשיכים על עצמם מקדושת הצדיק, ויש לדון לגבי אלו שלא זכו לראותו אם יועיל להם להביט בתמונת הצדיק. אך זה ברור שהם חייבים להבין במה הם מביטים ושהם רוצים להשיג בזה תוספת קדושה ויראת שמים, ורק אז אפשר שזה ישפיע עליהם כאמור.

בספר "אמרי פנחס" (שער ט או' יח) הביא מעשה באחד שנשא אתו קמיע לצורך איזה ענין, והיה בבואו אל הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זיע"א, הורה לו שלא לישא אתו את הקמיע יותר. שאל אותו האיש: ומה יהיה אם כן באותו ענין שבשבילו אני נושא את הקמיע? השיב לו הצדיק: הרהר בי והתבונן בצורתו ולא יהיה לך ממה לירא.

בהתגלגל צורת צדיק ברחובות קריה

בכל זה צריך להתבונן, כי בעוד אצל הדור הקודם, לפני שנהפכה תמונת הצדיק לדבר זול המתגלגל ברחובות קריה, היו יודעים שצורת הצדיק דבר קדוש היא, בדור זה שהתמונות מתגלגלות על הארץ ונדבקות על כל עץ ואבן, נשכח הדבר כי צורת הצדיק דבר שבקדושה היא...

זקני החסידים, אף אם היה להם איזו תמונה מרבם שכבר עזבם לאנחות, היו מכניסים אותה לשק של הטלית ותפילין ומנשקים אותה כפי שהיו מנשקים את הטלית ותפילין, כי כל כוונתם ומאוויים היה אך ורק להתקשר לרבם ולהמשיך עליהם קדושה ויראת שמים מצורתו. כן היו נוהגים ללכת לראות את אלו שהסתכלו על הצדיק מהדור הקודם, כי האמינו שהקדושה שבצורת הצדיק טופחת על מנת להטפוח ואשר לכן גם המסתכל על העיניים שחזו בצדיק נספג בקדושה.

לזכור תמיד שראה אותו ולהראות אותו למכרוי ולידידיו. רחמנות עליו! **נזדמן לך לראות את הצדיק? הסתכל בפניו והתבונן בצורתו כדי להמשיך עליך את הקדושה השורה עליו!** אל תבזבז הזדמנות פז זו לשטויות והבלים!

העלאת צורת הצדיק במחשבה

עוד זאת יש לדעת שלא רק על-ידי ההסתכלות בצורת הצדיק בפועל מתדבקים בקדושתו, אלא גם כשמעלים את צורתו בזיכרון. וכן הוא מפורש בזהר הקדוש, וכן כתב בספר "חסד לאברהם" (מעין שני נהר ל"ג) בזה הלשון: **הצורה הנמצאת מצטיירת בשכלו יפגום הנפש או יתקנה אם תהיה צורה טובה, וימצא בזה כמה דברים טובים בענין העבודה, וכאשר יצייר האדם בדעתו צורה הקדושה ההיא שיראה בדעתו ישרים שכלו, וזהו שאמר ר' אבא בזהר פרשת משפטים שהיתה צורת רבי שמעון מצוירת לפניו והיה משיג על ידי זה השגה גדולה.** וזהו סוד והיו עיניך רואות את מוריך... ולא זו בלבד אלא גם היות צורת האדם מצוירת בשכל הנכבד ממנו, הוא ישיג מעלה גדולה ונפלאה, וזה טעם שארז"ל (ר"ה טו, ב) חייב אדם להקביל פני רבו ברגל כי יצטייר עצמו בשכל רבו.

וכעין זה כבר נמצא בפירוש הרי"ף ל"ב על עין יעקב על לשונו של רבי יעקב איש כפר חיטייא: "ומה הרואה חכמים במיתתן יחיה, בחייהן על אחת כמה וכמה", שהכוונה כי אף המתבונן בפניהם של חכמים לאחר מיתתן, דהיינו שמצייר אותן במחשבתו - יחיה, וכל שכן הרואה אותן ממש בחייהן.

והנה אלו שזכו לראות את הצדיק, עליהם דובר כאן, שבציירם לאחר מכן את

לב. להגה"ק רבי יאשיהו פינטו ראש רבני דמושק צ"ל תלמיד מהרח"ו צ"ל והיה רבו וחונתו של רבי שמואל ויטאל צ"ל.

בשנתו האחת עשרה. ביקש ה"קדושת יו"ט" מהגאון בעל ערוגות הבושם שיעביר את בנו בכור המבחן. שאל אותו ה"ערוגות הבושם": באיזו מסכת רוצים אתם שאבחן אותי? השיב ה"קדושת יו"ט": תבחן אותי בחושן משפט. שאל אותו שאלות קשות המקיפות את כל השולחן ערוך ונושאי כליו ונשתומם לראות כי הילד בן העשר עונה כזקן ורגיל היושב על מדין. אמר לבעל "קדושת יו"ט": קשה לי להאמין שבדור שלנו תהיה גדלות כזאת. ענה לעומתו ה"קדושת יו"ט": **מה חידוש יש בזה? אם היית רואה את ברכת התורה והאהבה רבה שלו, היית מבין הכל.**

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

לסיום יש להדגיש שמלבד המבואר **שאפשר להמשיך קדושה מעצם ראיית פני הצדיק, אפשר גם ללמוד ממעשיו ומתהלכותיו** ולקנות על ידי זה מוסר ומידות טובות, תורה ודרך ארץ.

גאונותו של הצדיק איננה חידוש

והנה לפנינו מעשה נפלא אותו סיפר **הגה"צ מטענקא** זצ"ל כפי ששמע אותו מאביו שהיה בשעת מעשה ואשר הוא בגדר ההתבוננות בדרכי הצדיק בעל ההילולא: באסיפת רבנים שהתקיימה בשנת תרנ"ח נפגשו יחד הגאון **בעל ערוגת הבושם** אבד"ק חוסט זצ"ל עם הרה"ק **בעל קדושת יום טוב מסיגעט** זיע"א אשר הביא עמו את בנו הרה"ק מסאטמאר זיע"א שהיה אז

בשורה משמחת

מוקדים להשיג את הקונטרס 'הבינני'

ארה"ק

מרכז בעלזא	חדר ארונות, ארון מס 76	ירושלים
מקוה יד כהן	רח' אוהל יהושע 8	בית שמש
מקווה רחוב דובר שלום	רמה ב'	
ביהמ"ד בעלזא	רח' רב חנן 4 רמה ד' 2	
מקווה שע"י ביהמ"ד המרכזי	רחוב בן איש חי 10 שכונת חפציבה	
מקווה השכונתי	רחוב הרב גרוסמן רמת אברהם	
ביהמ"ד בית גדליה	רמה ב טל: 053-317-0944	
חנות "לייזר סטור"	רח' רשב"י פינת יהודה הנשיא	
בני ברק	בית המדרש הגדול נדבורנה	
	חנות 'מול איצקוביץ'	
	מקוה בית פנחס	
	מקוה בעלזא	
	ביהמ"ד זכרון רפאל	
	מרכז מסחרי הרב לנדא	
אשדוד	בית המדרש בית שלום	
	בית המדרש בית דוד שאול	
	בית המדרש בית נפתלי	
	בית מדרש בעלזא מרכזי	
	בית מדרש בעלזא	
	מאפיית אנגל	
	ביהמ"ד בית פנחס	
ביתר עילית	בית המדרש 'בית אהרן'	
חיפה	בית המדרש	
פתח תקוה	שכונת הבעש"ט	
אלעד	חנות משקאות ישראל	

אם ברצונך לקחת חלק בזיכוי הרבים ולפתוח מוקד הפצה למכירת הקונטרס באזור מגוריך, ניתן לפנות ל'מכון הבינני' בכתובת מייל Info@machonhavineini.com

בשורה משמחת

מוקדים להשיג את הקונטרס 'הבינוני'

ארצות הברית		
4615 14th Avenue	ביהמ"ד זכרון מרדכי טאהש	בארא פארק
5302 13th Ave	ביהמ"ד שומרי שבת	וויליאמסבורג
814 Bedford Ave.	סאטמאר בנין בראך	
553 Marcy Ave.	סאטמאר קעסקעיד	
690 Myrtle Ave.	סאטמאר מירטל	לעיקוואוד
44 Grove Spring Court	ביהמ"ד בית נפתלי בעלזא	
153 E 7th St.	ביהמ"ד קארלין סטאלין	
31 Arosa Hl	ביהמ"ד בית נחום - ברוקהיל BrookHill	
547 Park Ave.	ביהמ"ד סקולען	
2 Milano Dr.	ביהמ"ד שמן למנחה ד'נאדפאלא ברוקהיל	לינדן
608 E Kennedy Blvd.	ביהמ"ד סאטמאר - קענעדי Kennedy	
610 E County Line Rd	ביהמ"ד ראחמיסטריוקא	
2201 N. Wood Ave.	בית המדרש חסידי קאסאן	מאנסי
52 Main Street 845-517-9722	ביהמ"ד קארלין סטאלין	מאנרא
25 Phyllis Terrace Monsey NY	כולל ויזניץ	
ע"י המקוואות		
אירופה		
Lange leem straat 170A	בית המדרש אהל משה	אנטווערפן
Van spangen straat. 6	ביהמ"ד בעלזא מרכזי	
Lamorinierstraat. 118	ביהמ"ד בית אהרן ישיבה ווילרייק	
47 East Bank	בית המדרש סקווירא	אנגליה-לונדון
St Kildas Road	בית מסחר עולם הספר	

אויב ווילט איהר אנטייל נעמען אין די דעם זיכוי הרבים, סיי פארקויפן אין אייער שוהל \ מקה א.ד.ג. אדער נעמען א חלק אין די הוצאות, ביטע רופט: 718.387.1122

7 27785 25652 0

727785256520